

Névmagyarosítás. Frig Pál, bírójánk tanító *"Fényi"*-re kért névváltoztatását a m. kir. belügyminiszter 1923. okt. 9.-én kelt 104.188 IX. sz. rendeletével megengedte.

Nyugdíjazás. Fehér Ernő dunaszekesői rk. tanító f. évi nov. 1.-től nyugdíjaztatott is az ehkért megüresedett osztálytanító állásra az iskolaszék pályázatát hirdetett.

A "Pécsi Est" állandón foglalkozik a Pécs egyházmegyei tanítóság ügyével. E mellett a Fegyvárosban szerkesztett, kitűnő értesítővel, hátor, szokmányok, legelősebb naplappal. Előfizetési ára egy bóra 25.000 K. Negyedévre 94.000 K.

Ezen eshétethez, amelyre katolikus tanítóságunk is hitelezve van a királyi tanfelügyelőségek előtt, minden eshűre jelentkező tanító ügye magával az egyházhatóság kiínevezési ohmányát, Erre az iskolagazgatók és az idősebb tanítók kollegák sziveskedjenek minden egyes esetben figyelmeztetni az érdekelteket.

Az iskolán kívül népművelést nemcsak miniszteri és egyházhatósági rendelkezések írják elő, hanem minden magyar kultúrembernek, főleg minden magyar tanítónak kötelességévé teszi újfeszülő nemzettünk énlkivánása. Aki ezt nem látja be, vak, aki tanító léteire semmit nem tesz ennek szolgálatában, méltatlan a fjuváására.

Hangagság, aminek a tanítóokra és az iskolákra egjárán súlyos hővelkezeményei lehetnek. A nem állami iskolák benépesedési adatait október 20-ikáig be kellett volna terjesztetni a királyi tanfelügyelőségekhez. Arról értesülünk, hogy ez némely iskola részéről még november végén sem történt meg. Ez nemcsak az illethezes tanítóokra és iskolagazgatókra volt árnyékol, hanem a rendbntetés esetleg az államsegély megadására veszélyének teszi ki az érdekelteket.

Estorsan elintézték szerelmek. A "Pécsi Est" október 28 iki számában szóvátette több kántortanító sérelmét. Így a geresdi és a mecsekjánosi kántortanító jóvadalom késedelmes behajtása, illetve a behajtás halogatasára folytatott beállított viszás helyzetet, egy másik tanítóval szemben a község bírójának jurcsa bándomsódját. A lap felsőoldala követelekben magasabb hatóságok rögtön közbeleptek és mint értesülünk a geresdi tanító *6 nap alatt* megkapta a mult év elmaradt járandóságát; a mecsekjánosi kántortanító sérelmét is orvosolták és jegyelmi indult a tanító szilbását előárverező községi bíró ellen is. Örömmel regisztráljuk ezeket az eseteket és köszönjük a lapnak, hogy a tanítóság sorsát ennyire szívén viseli és kérjük a tanítóságot, hogy terjessze a lapot ismerőseit körében, mert akkor még több helyet szánhát a tanítóság és a falú érdekeinek.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCS EGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Számpál Pál, képezet tanár.

Kiadótulajdonos: a „Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap eszéjén.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Pappnövelde-utca 2. szám, havú a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámokért is küldendő. Az előfizetési és fogadó díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi pénztáros címre Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendő.

Pécs, 1925. január 1.

XIV. évfolyam, 1. szám.

A gyermek ismerete, mint az iskolai munka alapja.

Minden ember a kitűzött céljainak elérésére bizonyos eszközök felhasználásával törekszik. Ezen eszközök megválogatása nemcsak a kitűzött célnak megfelelően történik, hanem mindenkor figyelembe kell venniük a kiindulási körülményeket és a feloldozandó vagy kezelendő anyag ill. tárgy természetét is.

Könnyű belátni, hogy egy haasai törpegyerneknek nem oly talajra, ültetést előmunkálathokra és kezelési módra van szüksége, mint egy dalszáki disznóvővénynek. Egy és ugyanazon fajta növény elültetését és gondozását is másképp járunk el egy erőteljes, hibamentes példánnyal, mint egy szűnyeg, eseményes egged esetében. Az utóbbi sokkital több gondosságot, óvatosságot, türelmet, figyelmet és szakismeretet igényel. A kertészeti és is követeljük a megfelelő szakudatást. Feltétlenül ismernte kell a talaj szerkezetét, a növények biológiáját, a különböző természetű hatások és éghajlati viszonyokkal szemben tanusított magatartásukat.

Ha a kertész részére szükséges a növények és a talaj alapos ismerete, akkor a tanítónak év így, sőt fokozottabb mértékben nélkülözhetetlen a gyermek ismerete.

Ohvellenül ismerntie kell a családi körülményeket, amelyben a növendék él é amelyből, mint talajból az ő örökösét és érzelmi világa táplálkozik. Az otthon megismerésére szolgálnak a szülői értekezletek és a környezettanulmányok.

A test és lélek hőcsönhatására hivatkozva rögtön belátható, hogy mily fontos a gyermek test állapotának és ismerete. Ez alatt nem azt kell érteni, hogy a tanító orvos is legyen, hanem azt, hogy állandóan figyelmelem kell lenniük a gyermekek testi állapotára. Másrészt kezelendő a rossz látású vagy hallású egged.

Nékdéem minden rossz szokásnak valami szertől baj az oka. (Hangy testtartásnak a vázlatok gyengesége, az orrlukak vājhalá-

sának orrrpoltig vagy orrkaguló, a rángatózódszónok, hőmörgránsáknak az idegesség, a figyelmelenségnek a verszegényesség, stb.) Ilyen esetekben nem büntetésre, hanem gyógyításra van szükség. Ezen bajok kúphatalása és gyógyíttatása sok mérgeledéstől és járadástól kíméli meg a tanítót.

A lelki munkabrtás egyik legfontosabb alapelve a táplálkozás és az életmód neműsége. Nem várhatok egvező eredményt egy jól táplált, erős, egészséges, sok szabad idővel rendelkező és egy nyomortanyán ehez az fázó gyermekről, még ha teljesen egvező szorgalmuk és fejlegő képességűek is. Az utóbbi nem bírja a munkát. Egy darabig csak engedelmeskedni a gyenge szerevezet az akaratnak, de végül is erőt vesz rajta a kimerülés. Mily halgaság hasonlatlanságnak és szegény gyermeknek hasonlatlanságnak és szegény gyermeknek valótlán meg is luszagával valótlán meg talán meg is büntetni. Nem ó a hibás, hanem életének zordonsága. Ót nem fenjntés, hanem részben és szójától illeti. Ha az ilyenekkel szemben részérett és megértést tanusítunk, csakhamar meggyerjük őket magunknak. Az életű nehézségű közben ml lesszünk a legjobb barátaitk s az iskola pedig az a hely, ahol elfeledhetik a világ moshióságát s ezen feledés szárdnyán besuhanhat lelkiükbe egy kis derű, vidámság s megelégedettség.

Ha így járunk el, akkor csakhamar megfoghatók a renntens szekundások, tanító és iskolagyógyítók serege.

Ugancsak sok esetben nem igazságos ama másík, jómódu gyermekek megdecésése és szorgalmabbnak nyúlntatása sem, mert az sokkal kevesebb járadással és kisebb erővel tudta elérni a felmutatott eredményt.

Igyekezünk tehát felismerni növendékünk testi állapotát és életkörülményeit. Bánjunk megkülönböztető módon a gyenge hallású és látásuakkal. Keszéljük szerelattal a nyomorgó, nélkülöző családok gyermekeit. Ismerjük el,

Megjelentek a nép körében legkedveltebb és legmegbízhatóbb magyar és német szövegű Rózsafélé néptárlak az 1925. évre.

Kérjük a mélyen tisztelt Tanító urakat sziveskedjenek csak ezeket a néptárlakat ajánlni. Szóvetkezetek és kiskereskedők nagy hasznára lesznek szeri, ha a néptárlak árusításával foglalkoznak. Szállítási csak készpénzért — eredeti kiadói engedéllyel.

Tanító urak szives figyelmébe ajánljuk közzismert őrisi válszételű könyvkraktárunkat, ahol feltalálunk mintbnt imakönyvet, rózsafüzért, szentképet, Pedagógiai, szepirodalmat, ifjúsági iratot, karácsonyi és egyéb színművet, bármilyen szakmunkát.

Zenemű újdonságok közül karácsonyi ajánlatul igen alkalmas a Bárd-, Nádor-, Rózsafélé és Rózsanyal-féle

Karácsonyi Zenealbumok 1924-1925

Heti előjegyzési- és zsebtárcsá-néptárlak, levélpapírosok díszes dobozban, asztali tentatartók, írókészletek dobozban, töltőtollak, pecsényművek, írómappák, emlék- és autogram könyvek, levelezőlap- és bélyeg-albumok, művész reprodukcók keretezve stb. stb. minden a leggyeszeribbül a legfinomabb kivitelig.

Vidékí rendelések a beérkezés napján intézettek el. --- Kiváló tiszteltelt!

Stephanem nyomda és könyvkiadó a

Szent-István-Társulat

egyesületi üzemei részvényársaság fűlőjki könyv- és zenemű kereskedő, papír-, író-, rajz- és tanszer-raktár, Pécs, Apáca-utca 2. szám.

hogy ók sokkal több fáradsággal tanulnak. Bátorítsuk és dicserjük őket: milyen szép tőled, hogy így tudod, pedig sok dolgod lehetett otthon, meg te könnyen ki is fáradsz. Gyenge, beteges vagy, mégis megtanultad. Jól van. Igazán szereted.

Éppen így vegyük figyelembe a másik szélsőséget és követeljünk többet (aránylag) az erős és egészségesektől. Neked ezt jobban helme tudni. Te rá érsz egész délután, este pedig apukád is segít. Mégis csak ennyit tudsz? Lusta vagy. Ezt igazán rossz néven veszem tőled. Vagy: Lám, lám milyen jó, ahinek oly sok ideje s olyan jó papja van. Te nagyon sokat tudsz! Meglátszik, hogy hasznos dolgra fordítod az időt.

A gyermek testi és lelki fejlődésében mutatkozó törvényszerűségek megállapításával a gyermektanulmány foglalkozik. Ez a gyermektanulmány kétféle lehet, u. m. tiszta és alkalmazott. A tiszta gyermektanulmány tárgya a gyermek fejlődésének feltételei (fiziológiai, pszichikai és filozófiai jelenségek) megfigyelése és törvényszerűségeik megállapítása. A gyakorlati tudomány pedig a használt eszközöket és módszereket tanulmányozza.

A tanító működésénél adva van — mint kitudulást anyag — az előírt tananyag és a gyermek testi és lelki energiája. Cél: a kifűzött anyag könnyű, de mégis maradandó áttételése a gyermek lelkébe.

Hogyan történhetik ez? Mit tanul a gyermek könnyen? Amt érdekli. Mindenki más dolog után érdeklik. Hogyan állapíthatjuk meg a különböző érdeklődési típusokat? Hogyan kelljük fel és irányítjuk az érdeklődést?

Az érdeklődés segítőiraa a tanításban

A jelen iskolája

— Szalai Antal, Sásd —

II.

Hét fő jellemvonása van a jelen iskolájának: egyik a tanítás módszere, másik a nevelés tárgya, s mindeztől a hazafias szellem ápolásának szolgálatában.

A jelen iskolájának úgy a módszereiben, mint nevelési tárgyában szorosan belekapcsolódik a kézimunka tanítása. Tudni kell ugyanis, hogy a kézimunka tanítás nem csupán cél, — s ezt jól értjük meg — hanem módszer is. A plasztikai kifejezés ugyanis a 6–12 éves korban ép oly módja a képzésnek kifejezésének, akár a beszéd.

A múlt század 70-es éveiben, állami közsegély és egyesületi támogatás mellett, hatalmas lendületet vett a tanítói körökben és fiatal iskolákban főképp a je. vessző, szalma és gyékény feldolgozása. Ebben a stádiumban azonban nem a módszerét, hanem önmagáért tanították a kézimunka egyes ágait, feldolgozást azt az anyagot, mely az illető vidéken nagyobb mennyiségben előfordult. Mintegy két évtizednyi fáradságos kísérletezés után azonban, vagy azért, mert a vezérek kidűltek, vagy kifáradtak, vagy azért, mert a nép gazdasági jólétében nem volt rászorula a kézimunka, háziipar által elérhető többtermelésre és többtereszetre, lassan megszűntek az ország különböző részeiben fellállított központok, csak itt-ott gyűjkeresztet meg néhely anyagnak háziipar-szerű feldolgozása, melyek azonban még ma is utóznak.

A figyelem. Melyek a figyelem belső (egyéni) és külső feltételei? A figyelem intenzitása hullámzik. Hogyan mérhetjük a figyelmet s annak erősségét? A figyelem erősségszámításának az oka a fáradság. A fáradság jelenlétekor munkánk eredménytelen, sőt a további erőmegfeszítés káros hatását. Pontos tehát megállapítani a fáradság jeleit és törvényszerűségeit.

A fáradságot megszüntelt a pihenés. Mikor pihenünk? Hogyan és mennyi ideig kell pihenünk?

A tanítói munka tulajdonképpen eredménye mindig az az ismeret, amelyet a növendék állandóan magáénak vallhat, azaz, amelyre emlékszik. Tanításunkban tehát figyelemmel kell lennünk az emlékeztetési törvényeire.

A lélektan megállapítja, hogy háromféle emlékeztető típus van, u. m. látható (vizuális), hallható (auditív) és motorikus (mozgási) típus. Belátjuk, hogy másféleképpen kell tanítanom egy vizuális típusú egyénet, mint egy auditív, vagy motorikus típusú. Mily hasznos szolgálatot tudok így egyszerű módszer, a melyre megállapíthatnánk, hogy osztályunkban mely típus van a legnagyobb %-ban képviselve. Ennek ismerete hasznos utabiztosítást adna a tanításhoz.

A felvetett kérdésekre igyekszik megfelelni a kísérleti pedagógia. Az elmondottakból világosan látható, hogy a kísérleti pedagógia és a gyermektanulmány megállapításainak felhasználása egyszerűbbé, könnyebbé s ami a legfontosabb, tudatosabb és biztosabb teszi a tanítói munkát s ezért a főbb kérdéseket lapunk következő számaiban részletebben fogjuk fejtegetni.

Fehete János.

maiban azonban nem a módszerét, hanem önmagáért tanították a kézimunka egyes ágait, feldolgozást azt az anyagot, mely az illető vidéken nagyobb mennyiségben előfordult. Mintegy két évtizednyi fáradságos kísérletezés után azonban, vagy azért, mert a vezérek kidűltek, vagy kifáradtak, vagy azért, mert a nép gazdasági jólétében nem volt rászorula a kézimunka, háziipar által elérhető többtermelésre és többtereszetre, lassan megszűntek az ország különböző részeiben fellállított központok, csak itt-ott gyűjkeresztet meg néhely anyagnak háziipar-szerű feldolgozása, melyek azonban még ma is utóznak.

Akkor is úgy voltunk, mint vagyunk ma is, hogy amíg megéltünk az óseink által tanított gazdasági rendszer után, amíg abból is

olyan bevételeket érünk el, amelyből futja az adó, a fenntartás, az újabb befelietés költsége, amit nem aggaszt a hoiainp kegyény gondja, mindig újabb jövedelmi forrás után nem törődik magunkat, újabb megterhelés nem vesztünk napunkba, még csak nem is érdeklődünk az intenzívebb gazdaságiadás, a háziipari foglalkozások nyomán elérhető nagyobb jövedelem tanai iránt. Szóval, a többtermelés idejének eléréséhez amit nem ismerjük fel az első példánygűjtés idején, úgy, sajnos, még ma is, a tizenkettedik órában, csak az elméletet halljuk: mind sürűbben, de a gyakorlatban a háború előtti idők óta, úgy szólóan még semmi sem változott. A közégi fajslokat, gazdasági gyakorlati területek, iskolai műhelyek ma is csak az évi jelentésében szerepelnek, meglehetősen papiranyagot (aktákat) fogyasztva ezeknek az adminisztrációjára, de a valóságban nem léteznek.

Amikor a háziiparszerűleg és önmagáért üzemeltetett foglalkozások mind kevesebb erkölcs és anyagi sikerrel mutattak már fel, hazánkban a közhatalmat miniszterium csak azon anyagok feldolgozását vette fel az iskolák programjába, melyek szorosabb kapcsolatot hozhatók a többi tanítási anyaggal, melyek nem csak öncélűt tanítandók, hanem nélkülözhetetlen segítségül szolgálók a módszeres és szemléletes tanításban. Ilyenek a papír és kartonmunka, az agyagmintázás és famunka.

És valóban így is van. A kézimunka-nemek közt még különbözőbbé tettünk azokat, melyekre minden iskolának szüksége van és ezáltal, melyek hasonlóan csak egyes vidékeken üsetők. Meg kell még különböztetnünk a munkanemeket abból a szempontból is, hogy a többi iskolai tantárgyak tanításánál módszerül használhatók-e fel, vagy pedig ezekkel kapcsolatban nem hozhatók, de általános emberi érdekekre nevelnek. Utóbbiakból is, hogy nevelőhatásuk csak a tankötelek kor határain belül nyilvánul-e meg és ezen korban ki is merül, vagy pedig kihat az iskolát elve határain túl és elkíséri a vele foglalkozót a felnőtt kor mindennapi életébe.

A tanításiakra nagy fontosságú volna ezen szempontoknál a felismerése és legalább is az elvi elismerése.

Vegyük csak sorra valamennyit, s a végén osztályközöket csoportokba.

Az agyagmintázás során, amikor a beszédeltelemgyakorlatok, olvasmánykezelés, számtan, mértan, földrajz, természetrajz, rajzolás keretében használták tárgyakat, szemléletes eszközöket, mértani formákat, alapfogalmakat, domborzati térképeket, levél, virág, gyűjtés, jellemző állati testrészeket mintáztunk a tanult anyag szemléltetésére, begyakorlására, vagy a tanulandó anyag elő-

készítésére, általános szemléltetés, vagy természetes minta után, emlékeztetőként vagy képzéleltől, a reprodukció térben alakításban fejezt azokat a képzéleltet, melyek a térben élnek. A szervezett képzéltet anyagában előtűnik áll hűen a maga valóságában, tökéletességében, vagy hiányosságában. Csak néhány pillanat, s alkalmunk van meggyőződni nem csupán egy (a feladót) tanuló, hanem az egész osztály minden egyes tanulójának térben kifejezett képzéleltet helyes, vagy helytelen voltáról. Dalamint az illymódon számonkért képzéltet megírásánál egyáltalán nincs szükségünk a szóbeli reprodukciónál, amely néha százhoz módrá kifejeztalanul tudja visszaadni még a meg sem értett fel sem fogott dolgokat is, úgy a fogalmak nyújtásánál sincs szükségünk a csekély értékű szóbeli magyarázatokra, hanem a felületes szemléltet helyett módunk van állandó, beható szemléltetés, mely megfigyelés, gondolkodás, összehasonlítás, megítélés és az összes érzékszervek igénybevetésével ismereteti és feljogait tanításunk anyagát, amikor az aktív foglalkozás más képzéltet terem, mint a csak passzív szemléltetés.

Ismerjük jól, s amit már fennebb is említett, legalább előben, ismerjük is be, hogy az agy-gyagmintázás nem öncél és vele megjelölésesek alkotnak képzéltet, habár a későbbi fajokon érteles dolgokat is tudunk előállítani, hanem tanításunknál módszeres jellegű ad, melyben a tanuló aktív részt vesz.

A figyelembe vesszük, hogy a jelen iskolai módszeres eljárást és a tanulóknak a tanításban való aktív közreműködését követelt a tanítótól, s ha figyelembe vesszük, hogy az agyagmintázáshoz sem felszerelés, sem külön berendezés, sem pénzén vásárolt anyag nem szükségesültek, csak az agyagot talaj teljes hiánya meuthett fel a tanítót annak gyakorlati keresztülfele alól, de előben kritizálni (lebecsnálni) nem szabad.

Papír-munka. Ha végigtéteintünk a papír-munka tananyagát, ott látható a papír hajtogatás, fűzését, kivágását, felragasztását és a karton feldolgozását, végül a könyvkötészetet.

A lóggypapír hajtogatását nem lehet önálló célnak tekinteni, sem módszerül nem használható fel valamely más tantárgy tanításához. Nevelőérték tekintetében azonban, megbecsülendő már a kezdojokon is, mert kiartás, türelemre szoktat, megtanít szemléltet, figyelet, utaztat, legfőképp pedig szigorú pontosságot követel, melyet elsajátítani már az óvodánál is feladható. Tudjuk, hogy mindenkor a gyermekre eddig is és aktívtul is neveltek az iskolák, de ebből még nem vonhatjuk le tanulságot, hogy ezután is jó lesz úgy, ahogy a múltban volt, s ha legalább előben nem ismerjük el ezen munkának nevelő hatását és szükségességét is, mert hisz a faeké is ugyanazt a célt szol-

tanfelügyelőnek. Mivel minden ilyen földjuttatásról a Új-m. nek is tudomással kell bírnia, azért a 93.565.1824. VIII. c. sz. rendelet alapján minden olyan iskolafeljáró, amely a földbíróhoz forduló bíróság által földet kapott, erről az illetékes kir. tanfelügyelőnél azonnal jelentést fenn tartozik.

A nyugdíjintézet céljaira szükségesek-e iskolai bejelentéseket közzeleteni a kir. tanfelügyelőséghez küldendőül!

Az újonnan általmasított nem állam tanítók államgyelének ideiglenes utalványozása. Hogy a nem állami népisiskolák tanszemélyzetében előforduló változások eseten az újonnan alkalmazott tanerőt minél gyorsabban lépéssben illetményigazósító államgyelének ideiglenes előzetesét (l. Hlv. Hoz. 14. sz. és Népt. L. 24—26. sz.) úgy intézkedik, hogy a változásról szóló iskolaszaki jelentés alapján a kir. tanfelügyelő hozzávetélen keressék meg az illetékes pénzügyi igazgatóságot, amely a megfelelő pénstári intézkedést (utalványozást) 8 nap alatt köteles megtenni. Ugyonnan az újonnan alkalmazott tanerő állásának elfoglalását számított legkezdőbb 30 nap alatt hozzájuttatni illetményéhez. — Ha mégis panaszok merülnek fel az e téren történt késedelmekről, azoknak egyedül oka most már az, hogy az iskolaszak ezen gyors utalványozást kért elmulasztották.

Előrendű anyagi érdeke tehát az újonnan megvalósított tanítónak, hogy az iskolaszak szabályszerű jelzése idejében elfusszon a kir. tanfelügyelőséghez, másrészt pedig, hogy az új tanerő már a legelőzelebbi fizetési jegyzékbe felvéssék, sőt ha a tanító állását a hó 6. és 30.-a között foglalta el és anyagi viszonyai nem bírják el a haviéleltető számfeljes és fizetés időpontjait való átvételhez, szükséges, hogy az iskolaszak elhárít az új tanerővel két példányban kiállított fizetési jegyzékkel juttasson el a kir. tanfelügyelőhöz, aki azt állítsa a pénzügyi igazgatóságához. — Minden újonnan megvalósított tanító figyelmebe ajánljuk e sorokat. Nézzem utána, rendezem vannak-e dolgok, mert az ilyen mulasztásból származó panaszok meghallgatásra nem találnak.

Egyesületi élet.

A pécsi esp. ker. tanítói körének misorosa eszéje. Az elmúlt év dec. 18-án tartotta a pécsi esp. ker. tanítói köré misorosa eszéjét Pécsen, a Budai Hírlárolás Hah. Körben. Az esten sok pécsi és pécsüdtől tanító vett részt, azok közül a püsp. tanítóképzőintézet növendékeit tanárnak vezetésé-

vel. Az estélyt **Homócsy István** kanonok, ehm. főtanfelügyelő nyitotta meg hatalmas beszéddel, melyben a tanítóképzőintézet és feladatát tárta meggyőző logikával a hallgatóság elé. A magyar tanítószag — mondta — melyen hozzájárul a hájszögyökereit a magyar talajba. És ez a talaj nem a felső tízezek agyonfomított talaja, hanem tenyeg a nép talaja, mert a tanító legelőbbsör becsületes iparos vagy polgárságlal, a legelőbb esetben tanítósaladából származik s épp ezért nem várhat senkiöl semmi, csak magától, a saját erejétől. A cértől való törekvésnek már a tanítóképző első osztályában meg kell kezdődnie. Határozott, öntudatos, jegyzelmessé munka nem kielölhető, hanem kikéngszertelt más farsadalmi osztályok megbecsületes. A tanítónak nincs szükséges egyetemi végzettségre, mert nem ismerethalmaz kell a tanítónak, hanem szelítség. Meg kell tartani a tanítóképző szelítsola jellegét és a szakúdosson kiölti ideális lelket, tanítói öntudatot, kort összerakást helyt a felnövekedő tanítógenerációba nevelni.

A sajos tetszéssel fogadták megnyitott beszéd után **Badacsonyi Ádám** püspökbogádi lelkész és **Zábori Alojós** ottani kántó edak, elő nagy technikai készsüggel és finom dinamikus megértéssel egy zongorazugybeszt a Nabukodonozor c. operából. Az estély pedagógiai előadója **Hlug K. György**, tanítóképzőintézet tartott volt, akit a népisiskolai tanítványokról tartott új gondolatközlésben gazdag előadást. Az előadást a következő számlukban hozták. Ezután **Holeszárri Károly**, magyarszolós ig. tanító énekelte a magyar földamat búsongó trédenta nókat, **Badacsonyi Ádám** simuló zongora kísérete mellett. Ráadást is kellett adniok. Az estélyt **Bartina Ferenc** esp. plébanos záróbeszédje fejezte be, aki a tanítói hivatás magasztosságáról és felelősségteljeségéről beszélt. Ha a tanító munkáját fényeg hívászerző órák emelik, akkor állandó önképzésnek a megindítója volt ez az estély s épp ezért hálás köszönetet mond mindazoknak, akik ennek létrehozásában segítségére voltak.

A mágoesi esp. kerület tanítói köré f. hó 11-én (vasárnap) tartotta tancaei egybe-köött hullerestélyt Szászváron, a következő programmal: 1. Bethoven: Istennek dicsoég. Éneki 38 tanító. 2. Előkiöt megnyitó, mondja **Rausz** Alojós, esp. plébanos. 3. Melodráma. Szavallja **Laurencsik János**, kántási tanító, zongorán kíséri **Rausz** Alojós esp. plébanos. 4. Kábaré. Előadja a mágoesi tanszület. 5. Zongora négykezes. Előadók **Hücher Tibor**, szalainaki kántó és neje, **Horváth Elnóra**. Szünet. — Szünet után: 1. Magyar népdal egykezes. Előadja 38 tanító. 2. Pótfőj költeményeket szaval **Hovós** János magyaregregyi tanító. 3. Szóól ének. Énekt

Szegedy József, alsómoocsoládi kántó, zongorán kíséri **Radics Béla**, mágoesi kántótl 4. Zárszó, mondja **Horváth Mihály**, világ. éneki. 5. Hízsek egy... Éneki 38 tanító. A műsor után tánc. Az estély jövedelmét a kör a püspöki tanítóképzőintézet internátusának céljaira fordítja.

A püspöki tanterv reviziója. Meggyés-püspök Lurak Öngyméltósága a nm. magy. ger püspöki ker. okt. 15-én tartott tanácskozómányt bemutatta egyesületiünknek a mult évi közgüllésben elfogadott határozatot, melyben a rk. elemi népisiskolák számára előírt tanterv és utasítás újból való átdolgozását sürgették. A nm. püspöki ker. e határozatot kiadta a kath. Tanügyi Tanácsnak. Kíváncsiok tartan a nm. püspöki ker. ha „a pécségházmegegy tanítóegyesület előadása részletes reformjavaslatait”.

A tanítóképzőintézet köszönete. A köpethézi szögégy jött híronakról köpötte egyesületünk előcségházmegegy. III. Előkiötéző jóslatára a tanári testület jegyzőkönyvi köszönetet mond azoknak a nemeselebb adakozóknak, akik az internátus céljaira nagyobb összeget adományoztak. Így a Pécségházmegegy Rk. Tanítóegyesületnek, amely önmegadólattal 24 millió Kr. adományozott az internátus céljaira. Dr. Jákab Béla sz. előkiötéző, Hlug K. György, s. k. jegyző.

HIREK.

A kántói munka jutalma. Erdemekben gazdag tanítói munkát jutalmazott meg **Megegyés-püspök Úr Öngyméltósága**, amthor **Eberhardt József**, hírtl kántótl igazgatónővővezeték s megbízta új jogosultság, mint köpethézi szempontjából mindazon teendő végzésével, amelyek a püsp. rendszabályokban az igazgatónő tanító számára elő vannak írva. **Eberhardt József** valóban fáradhatatlan szorgalmat és felelősségteljeséget fejt ki, amennyiben terhes kántótl szolgálata mellett nemcsak a mindennapi és ismétlősközlai teendőtl látja el dicserendő munkájával, hanem az estéli órákban, még a **felöltök iskolán kiölti öltöztetés is nagy örömmel és kántóttással végzi.** Szülobi gratulálunk!

Igazgatónőtl hitevezés. A **Meggyés-püspök Úr Öngyméltósága Szájótl** Eszölös, szelísi rk. kántóttantótl kiölti érdemeit elismeréséül igazgatónővő hitevezte.

Nyugalomba vonult tanítók ünneplése. Húvóséte melett példát mutatótl **Dunaföldvár tanszületé** és iskolaszaké, amthor együttelen rendezett ünnepléj keretében búcsúzott el január 4-én **Jéhn Gyözö**, **Salamonné Schaffer Terézka**, **Csehey Károly** és

Horváth József nyugalomba vonult tanítóktól. Az ünneplés **Te Deum**-mal kezdődött, melytől **Horváth Lajos** dr., plébanos mondott. Deután az iskolagyelmekek alkalmi szüdarabot adtak elő, melyet **Magy** Ilona tanítósról írt és tanított elő. Este a nyugalomba vonult tanítótl tiszteletre rendezett bankett fejezte be az ünneplést, amelyen több felkötésben búcsúztak a tanügy érdemei munkásaitól.

Házasság. **Holeszárri Géza**, Górcsönybe megvalósított kántótl, január 4-én vezette előárhos **Magyarszolós Holeszárri Károly**, oitani ig. tanító u.velet leányát, **Ilonát**. Az esztéti szertartást **Badacsonyi Ádám**, bogádi lelkész végezte; a tanul tiszteit **Récha Gyula**, nagykozári ált. tanító és **Zábori Alojós**, bogádi kántótl láták el. Az összegüllt vendég-sereg közt megjelent **Muszti Dénes**, a szalainaki kerület nemzetiügyleti képviselője is.

A Pécségházmegegy Főtanfelügyelőség sürgösen kér mindazon iskoláktól, amelyek könyvtárban nem állna a hióktólási is végző tanítótl rendelkezésére megfelelő vezérkönyv, hogy ezt minél előbb bejelenteni szüveskedjenek. A leheletőség szerint fedezetet teremtnék és ellátják a hióvgy vezérkönyvvel az iskoláktól.

Tanítóútlózosok bejelentése. Miután az állásútlózosok bejelentése a kir. tanfelügyelőséghez az illetékes iskolaszak elnököktől igen sok esetben elmulasztják a kir. tanfelügyelőség részéről általában a panasz és tekintetben, épp ezért feltérjük az iskolaszak elnök plébanos urakat, mint iskolagyelmegegytel is, hogy a tanítóútlózosokról nyugalomban feygenek jelenséte az illetékes kir. tanfelügyelőtl hívtalolasson, mert az tekintetben mulasztás sülyos anyagi következményekkel jár.

IRODALOM.

Volt idő, amikor a szerkesztősegyt megvándóltak aznál, megindótták, röviden megindóltok a rovatnak létesítését. A körépsztési cseleiben mindenkör nagy szerepet játszott a könyv. Karacsónak és minden más alkalomkor, amikor ajándékokt kellett gondósdótl, a legelsőbe és legelsőbb ajándék a könyv volt; a könyv, amely mint hiócségy karát kíséri az embert gyermekkorától a sir aszájig. — Alig van ember, aki ne szeretné a könyveket. És vajon a tanítóknak a falsai magányban, lucosok, kódlós ési időben, a méhértelmentl hozott téli esteken van-e jobb barátja a könyvvel. Igaz, hogy mostanában az élet egyelő szükkéletei annyira lekötlök bennünket, hogy könyvre hióvgy alig jut. És fő ezért köztözeresen fontos, hogy amikor néha mégis könyvet veszünk, olyat vegyünk, amely kiöltigyi igényeinket, amelyben megtalálunk mindent, amit a jó könyvvel joggal elvárunk. Ebben a kiválasztási munkában akarnak olvasónk segítségére sietni s ezért tartjuk fenn lapunkban e rovatot. (sz.)

Katholikus híradások. Irta: Chernoch János dr. A hercegrinsáknak a Szent-István-Társulat közlegényeinek elhangzott beszédei nemcsak a fogva eseményszámba mentek, azokhoz igazítottak kezdőket a magyar katolikusok egyetemes, hanem több-kétevébbé írányt szabott az ország politikájának is. Ilyen nagyfontosságú gondolatokat és eszméket nem szabad a napilapok befőttingerében temetlelni hagyni, szakot ki kell emelni, átiratokat kell és megadandó kiadások terül, hogy minél több számba hozzáférhetőek vájjanak. Amit a hercegrinsáknak a híradók beszédében a szabagdolkozástól, a dolgozó katolikusok egyességéről, a katolicizmus aktivitásáról, a katolicizmusról és a keleti kereszténységről, a missziós tevékenységről, az egyháztól és a léteiről, a hamis eszményekről, a nagy világgégeről, Danto szemleiről, a keresztény egyességéről, a jubileáris Szent-István-Társulatról, a kultúra válságáról elmondott, az nem való napilapokra, hanem Krisztusnak az Egyházhoz keresztelt adott örökérvényű útmutatás a végző eddigi előléte. — A könyv alapra 6 korona.

As arany eszende. Irta: Williamson O. M. és A. M. Az ifjúság számára átdolgozta Fruchtl Ede. **Eszékanya** fogor napja alá, ahol a Szahara négyetlen homokja fölött az arany eszende terül el, mely fölözésnek teszi a Helet világot, az csomók és duarok, a hercegrinsák és vérszesen gyönyörű díjazott világbá vezet bennünket a leírás és elbeszélés nagy mestereinek, a Williamson háaspárnak és a könyve. As arany eszende világbá, a Helet modulálman merevségbe életet vitas egy falat amerikai leány és egy energikus, kitűzött céljáért makacs kitartással dolgozó angol férfi küzdelme, akit szinte lejárthetetlen nehézségek között szándékolt meg az előbbinek a nővérét a mohamedán világ egyik rejtélyes szent városából. A halandó, melyből át kell élni, belekapcsolódnak a leírások ragyogó pompájába és egyre fokozódó feszültséggel vezet az olvasót Agirító kabilján és Marokkó határán át a Szahara sziabéba, az arany eszende. — A könyv alapra fél-újszemletében 750 korona.

Fabiola vagy a katechombák egylása, Haudek Ágoston fordítása nyomán a magyar ifjúság számára átdolgozott új kiadás. Irta: M. Wilseman. A pogány

Róma korhádó, bűnös világában szemben a földalattal Róma jülett síhátorából, a katechombák homályos mélyegéből egy megvilágított, diademasz világnak szele tör elő. Eleinte kisnyit meg ez a világ, csak a külvárosok szűk síhátorában fejlődhetik, de később eldőlhetetlen erővel törtet előre a szeretést nagy áradatát a megvilágított síváratól a városokba dohoz ottant el úgy, mint a császár márványoszlopa palotát. A regény középpontjában előlék, nagy műveltségű római hölgy, Fabiola áll, akitnek jelkét a tisztító leírásból halomra szent ágoston, szent Pongrás és szent Sebestyén példán keresztül észreérvélt alakítja a keresztényé. A keresztényülözés napjainak minden fájdalma, hűstessége és diadala novellá formáitól a könyv lapján érdeklősségtől és tanulságos olvasmány alakjában, ezért nemcsak nevelő hatása lesz áldásos ifjúságunkra, hanem ismereteli bűntötesen is nagy szolgálatot fog tenni. — A könyv alapra fél-újszemletében 10 korona.

Megjelent az első magyar római útmutató. A közelgő szent évre való felkeltetel, amikor a magyar szándokosapatok a szkolnait nagyobb számban keresik fel az ókori városot, a Szent István-Társulat rég érzett hiányt pótoló, amikor kiadja a Szent-élt magyar szándokos utmutatóját Rómában" című könyvét. Ez a hisz bádeker alakú kötet a szent-élt római útmutató részleteinek kivételével a főnégesség leírását az egyházi és világi mőkínkes ismeretelés és részletes leírás rövidébe római tartozásokhoz. Tízenny négy, három alapra tessék gondosodni a nagyon hasznosulató útmutatót, amelyet a Szent István-Társulat megbízásából Fruchtl Ede szerkesztő állított össze. A könyv ára 35.000 korona.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. D. Kishereud. A Megyéspüspök Úr Öngyémeltőség az 1922. évi X. körlevélben szigorú rendelkezést adott ki (2247. sz.) mely szerint a kántoroktól szolnait vezénytelteket, melyeket felszólalt ábózar névelő istentiszteletek, melyeket nem lehet, — ú. n. hajnalit más szent adventi időben, átfélt mise, feltámaszsi körmenet, bizánszetelés és a keresztjárat — résztvenni súlyos feylemli vétésig terhe mellett tíios.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölös szerkesztő: Számpál Pál, képezdelt tanár.

Kiadótólajdonos: a „Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elsőjén.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Papnövelde-utca 2. szám, honid a lap szelleme részét illelt minden közlemény, híradások és reklámok is káldendők. Az előléte és tagdagi díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi penziosos címére Pécs, Kápolána-utca 4. sz. alá káldendők.

Pécs, 1925. február 1.

XIV. évfolyam, 2. szám.

Néhány szó a népiskolai rajztanításról.*

Irta: Klug H. György tanítóképzőint. tanár

Azt hiszem nem tévedek ha azt állítom, hogy decára annak, hogy annyi beszélnek, írhatnak, utasítanak és elrendelnek a rajztanítás vonatkozásilag, még mindig igen sokan vannak, akik eméket a tantárgynak a jelentőségét egyáltalán nem ismerik. Sokan vannak — és nem csodálkozhat, ha még több lennének — hisz valaminek a jelentőségét csak akkor tudom megbecsülni, ha ezzel a valamivel foglalkoztam, ha ismerem a csinjtá-bíját, ha tudom mit lehet és hogyan kell vele csinálni. Tudommal pedig a tantók nagyobb részének, — azt hiszem gondolhatom ezt — nem igen volt alkalom tanulmányiuk során a rajzról olyképen foglalkozni, hogy tisztában lehetnének vele. Mielékes tantárgy volt az hagyományosan, amit tanított akébrt, aki vállalkozott rá. Évtizedek hanyagság, ferde feljogása, bontások munkája eredményezte aztán, hogy sehogyan, vagy rosszul tanítottak rajzolni, semilyen, vagy annál is rosszabb, ferde képet adtak a növendékeknek, a rajzról, mint tantárgyról.

Hibba mondja meg ma is a „Min Tanterem és Utasítás”, hogy: „Ántudatos megfigyelés, értelmes ítélet, helyes látás, stb.” — értelmesen dolgok maradnak ezek mindaddig, amíg nem tudom azt, hogy mit kell megfigyelnem, mit kell megfigyelnem, mit jelent az, hogy ántudatos megfigyelés rajzi szempontból, és hogyan lehet nem helyesen látni, amikor néz az ember. Tudnom kell előbb, hogy mit jelentenek ezek a dolgok, hogyan lehet őket a rajztanítással elérni — akkor aztán tisztában leszek velük.

A rajztanításnak a célja közvetlen célja megfigyelni a tanítvány jelenségeinek sík lapra való ábrázolására. Az ábrázolás műveletei rész kézből áll. Megfigyelés (meglátás), amit esetleg az elképzelés helyette-

síthet, és a fizikai, technikai keresztüllettel, vagyis magva a rajzolás. Először tehát tudnom kell megfigyelni, vagyis rajzi szempontból helyesen látni. Hogy miben áll ez, azt meg tudom, ha meggondolom, hogy a feladatot az lesz, hogy egy sík lapra — tehát csak 2 irányú kiterjedésű térben, ahol nincs vastagság, — kell nekem egy három irányú kiterjedést, egy testnek a kiterjedését ábrázolnom. Nekem tehát attól a perctől kezdve, amikor rajzolni kezdek, ebben az irányban kell a tárgy felől gondolkoznom. Mondhatom, nem a tárgyat kell már néz-nem úgy, amit az a 3 irányú térben van, hanem eméket a tárgynak egy képzelt tükröképet, ahol már síknapra van redukálva a tér. Mintha a szemem hátrányban, mint filma kezelő képet annak a tárgynak, kivettélen a rajzlapomra, amelyen meg mielőtt rajzoltam valamit, már látom kell a kivettétt képet. Egyszerűen azután ezt a vetített képet újra rajzolni, vagy a képzelt tükröképet egyszerűen lemosni.

Amint látjuk, ennél a műveletnél a tárgy maga, tárgyi művelésben szinte nem is érdekel, hisz mindkét esetben csak a képpel foglalkozom. Vagyis, ha rajzi szempontból szemlélek egy tárgyat, nem a tárgy fogalma lesz a fontos, a vele kapcsolót képed pedig melékes, hanem a tárgy képpének ántudatos jelismerése lesz az elsőrendű feladat, a tárgy fogalma pedig csak melékes járuléka.

Az a kérdés már most, mit vegyek figyelembe ezen a képen, mit figyelek meg és mit kell megállapítanom azon, amit megfigyelem. Legelőbb meg kell állapítanom, hogy a kép, mint egy síkban lelt ábrázolás nem áll másból, mint azon a síkon egymás mellé helyezett utlágos és sötét, ilyen vagy olyan esztét. foltokból. A tárgy képe maga, teljes egészében egy hűlön területet foglal el az egész kép síkjában, a környezet (háttér, alap) képpének fölött kövölt. Legelőbb

*) A szerző előlédon a Pécsi Nap. Ker. Tanító Könyvészeti és Kulturális Igazgató.

Megjelentek a nép körében legkedveltebb és legmegbízhatóbb magyar és német szövegű

Rózsaféle naplárak az 1925. évre.

Kérjük a mélyen tisztelt Tanító urakat sziveskedjenek csak ezeket a naplárakat ajánlani.

Szóvetkezetek és kiskereskedők nagy hasznára tesznek széri, ha a naplárak árusításával foglalkoznak.

Szállítás csak kérésnépzt — eredeti kiadói engedénnyel.

Tanító urak szives figyelembe ajánljuk közzimert órási választékú könyvtraktárunkat, hol feltekinthetünk minévent Imakönyvet, rózsafüzért, szentképet, Pedagógiát, szépirodalmat, ifjúsági íratot, karácsonyi és egyéb színművet, bármilyen szakmunkát.

Zenemű újságok közül karácsonyi ajándékkul igen alkalmas a **Bárd-, Nádor-, Rózsavilági- és Rozsnyai-féle**

Karácsonyi Zenealbumok 1924-1925

Heti előjegyzési- és zseblárcá-naplárak, levelepápirosok díszes dobozban, asztali tenitárlók, írökészletek dobozban, fölötfoliak, pecsényművek, írómappák, emlékek, emlékek és autogram könyvek, levelezőlap- és bélyeg-albumok, művészi reprodukciók: keretbezte stb. stb. minden a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Vidéki rendelések a hóór-kész napján írtóztotok el. --- Kíváto tisztelőtel

Stephanum nyomba és könyvkiadó a

Szent-István-Társulat

egyesített üzemet részvényirtársaság hóka könyv- és zenemű-kereskedés, papír-, író-, rajz- és tanszer-traktár, Pécs, Apáca-utca 2. szám.

lehat ezt a területet, a tárgy egész képének a följét (foglalt forma) kell megmutatásnak és pedig egyrészt a környezetben elfoglalt helyzet, másrészt önmagában rejlő föltulajdonosságait. Első, legfőbb tulajdonsága az önmagában való aránya, vagyis síkforma léte (folt), a magasságának és szélességének egymásközti viszonya. Megjegyeendő itt, hogy ez a magasság és szélesség nem jelenti a tárgy magasságát és szélességét, hanem az egész tárgy kép följátának a magasságát és szélességét, tehát a képnek a méretét. Amely pillanatban e két méret arányát megváltoztat, megszünik az egyezés lehetőségére a tárgy és a rajzom között, bármily hűen ábrázoljam is a részleteket. E két fő arány után, amit azonban soha nem emelek ki a följből és azután kerittem köréje a folt határát, hanem mindig megfordítva, a folt alakját figyelem meg.

Megfigyelem az emlékezetemben meg-előlegesszerűbb síkidomokkal való összehasonlítást állítok. Mihez hasonlít az a folt, mi a különböző közte és a között az idom között, minhez leginkább hasonlít. Azonkötül ellenőrizhetem az alakot egy

Övjük a gyermekek szemét.

A legelőbb pedagógiai munka csak az érzékszervek természetrajzát adja vagy a fejlődéseket írja le, de hallgatolagosan átsiklik azon a kérdésen, hogy mily egyszerű eljárással ismerhetők fel pl. a látási abnormalitások, pedig erre minden tanítónak műhatatlanul szükségese van.

Miért hallgának tehát akkor?
Azért mert fölteleznék, hogy valamint a jó gépész a gép üzembehozása előtt gondosan átnez minden csavart, csapagút, rugót és féngyelt, ép így a tanító is a maga munkájának megkezdése előtt alaposan meg tudja vizsgálni a gyermekeket. Különösen megvizsgálja a szemét a fiatal, hisz ez az a két főkapu, amely a munkájának gyümölcsét, hisz nebuló agyának maglárába akarja szállítani.

A tanítás legnagyobb része a látáshoz van intéve. Képezeink 90% - a látás szerveinek segítségével vagy a birtokunkba is így a gyermekek szemé a tanítás legfontosabb segéd-eszköze a tanításban. Hiába minden személtetés, kép, rajz és írás, ha a gyermek szemé nem közveitit a fényingerkeket az aggyal.

A legelőbb tanító, amikor tanítani kezd, hallgatolagosan feltételezi, hogy minden növendéke rendszeren lát, hall és így a nyugaton és a biztonság teljes érzékelve elolvé tanít. Hej pedig hányszor épít, ilyenkor holmese talajra. Ésre sem veszi, hogy növendékei-

köréje képzelt, vagy rajzolt még egyszerűbb síkidomban, a negatív föltojók.

Ha így megalkottam az egész tárgy képének följát, akkor felbontom azt részleteire. A részleteknél azoknak az egészehez viszonyított, egymásközti és önmagukban lévő arányosságára kell ügyelem. Vagyis legelőbb meg kell nézennem hányad részét az egész területnek foglalják el, azután melyik nagyobb, vagy kisebb a másikkal területtel, azután pedig, hogy önmagának magassága vagy szélessége nagyobb-e, hogy a magasságának vagy szélességének hányad részben van a legnagyobb szélesség vagy magasság és végül, hogy az egész följátot az irányba a függőleges vagy vízszinteshez viszonyítva milyen. Ezt a részletekre való felbonjtást kezdem a tárgy leglényegesebb részleteivel, amelyek nélkül vagy megváltoztatva a tárgy nem lenne többé az a mit föltétlenül a tárgy meg kellene látni, és följátolam mindaddig, ugyanilyen módon, amíg leglényegtelenebb részét is fel vannak tüntetve. Ha ezzel készen vagyok, akkor vonalban megoldotom a rajzot.

(Folytatjuk.)

nek egy része semmit sem tud abból, amit ő magyaráz, mert nem látja a táblára írt betűket, a személtelő képet. Egész természetesen, hogy ha még oly bizonyos hínlék is tanításukban a tudás magját, azt egy jó része a gyermekek részére elbész, ütközésre, köszöklésre hull.

A rossz látás, de szorgalmas növendékek, mindenképpen figyelni akarván, szeméiket még jobban tönkre leszik. A hanagyok pedig be-látnak, hogy minden igyekezetük hiába való, figyelmenleltségre és rakoncátlanokodásra adják magukat. A tanító természetesen nem a gyermekek személtetését keresi a figyelmenleltséget okát s így még meg is bünteli a gyermekeket, akiknek azonban nem verésre, hanem szemüvegre való szükségese.

Amint látjuk, a tapasztalat sok esetben mást mutat, mint amit a pedagógiai írók feltételeznek. Sem a tanítók, sem az iskolafőntörtek nem gondoskodnak kellőképpen a gyermekek érzékszerveinek épségben maradásáról. Nagyon sok iskolateremtők sőt, a könyvek s írások lapja fényes, a betűk kicsinyek, a tinta halovány, a tábla kopott, vagy szírfényes. Ezekhez járul még sok helyen a padok helytelen szerkezete s a sok különféle személtető készülék használata, melyeknek 30 - 35 cm-nél kisebbbe kell hozni a tárgyat a szemhez. Ezek a rendelkezésegek nem törődömék személtetésnek, mint láthatatlan ellenségek rohanják meg a gyanulatlan, sőt boldog ki-

utancsiságok közeledő gyermekeket, hogy felruhássák szemüveggel, gerincelferdülésel, horpadt mellrel s lelopják arcáról az egészséget, üdéség viruló bimbóját. Azt hissem, nem ez az iskola célja. S ha már a mostoha körülmények nem engedik meg a hibák alapos orvoslását, hát letehető a látásosság vagy ezekre a leskelődő szörnyekhez s védje meg azokat, ahikre néve különösen nagy a veszély.

Addig, amíg a fenti tünetek az iskolai életből teljesen el nem tűnnek s amíg akad egyetlen tanító, aki növendékeit nagyság- vagy abc-rendben, vagy csak úgy váltakozva ülletti el, addig minden pedagógiai munkának léptenyomton hangsúlyozni kell az érzékszervek megvizsgálásának fontosságát.

As iskolában látható látásbeli zavarak mennyisége egyáltalán nem elhanyagolható s horral rendszeresen növekszik. Több a rossz látó a tizenöt-tizenhat éves gyermekek közt, mint pl. a nyolc- kilenc évesek közt. Beszéljenek itt Mottais arányssámai:

Rövidlátó az alsó osztályokban 0%	
" a középső " 17%	
" a felső " 35%	

Más statisztikusoknál is ezekhez hasonló adatokat találunk s ezekből világosan láthatjuk, hogy a rövidlátás jóképpen az iskolában, az iskola miatt fejlődik ki s így az iskolát terheli érte a felelősség.
Ezekből következik, hogy a tanítónak nem csak szigorú lelkiismeretbeli kötelessége a gyermekek látóképességének megvizsgálása, hanem munkája eredményének biztosítása e célból nagyfontosságú érdeke is.

A látás vizsgálatát két teljesen külön részből állónak tekinthetjük: egy pedagógiai rész, amelyet minden szülő, amely tanító elvégzhet s az orvosi rész, amely a szemorvos dolgoz.

Mi lehet a célja a pedagógiai résznek? Az, hogy megállapítsuk, hogy kik azok növendé-

déink közül, akiknek látása rendellenes. A vizsgálatot máskép végezzük az olvasni nem tudó és másépe az olvasni tudó gyermekeknél.

Ha egy hatéves gyermek föle 7 méter táolságból meg tud különböztetni egy 21 milliméter magasságú kört, négyzetet és heresztet, akkor látása normális.

As olvasni tudó gyermekek vizsgálatánál a következő módon járhatunk el. A szem magasságában a szabadban (udvar) az egyik falra egy táblát helyezünk, amelyen különböző nagyságú betűk vannak erlelem nélkül egymás után rakva (optimális sálya). Ügyeljünk arra, hogy a betűket diffúz fény érje. Kerüljük vizsgálatnál a felhőt. Legjobb 10 és 3 óra közt dolgozni.

Miért ne alkossanak a betűk szavakat? Azért, hogy a szavak aláhából a vizsgálat alatt álló ki ne találhassa a betűket, hanem mindaddigig külön legyen hetytelen észre venni. A módszer lényege egy mondattal kifejezhető. Rendesen látó, aki hét betűt hűz meg hátmal el tud olvasni, ha a betűk 7 mm. magasságú s szemfőt a fenitől 10 méter táolságra vannak elhelyezve.

A gyermekek lehetöleg egyenként vizsgáljuk; a bátorituk, de segíteni semmi esetben nem szabad.

Ha a munka kés, akkor híresekül a legrosszabbul látókat s azokat állítsuk a táblához legközelebb. A szülőket pedig figyelmeztetjük, esetleg ajánljuk, hogy gyermekeiket szemorvossal vizsgáltsák meg.

A képeket, térképeket és a táblát helyezze el úgy, hogy jól legyenek megvilágítva. Örökösünk mindig növendékeink írás és olvasás közbeni tevékenységére. Ne engedjük, hogy bármily is hűzkeljen negyeken a szemük, hisz, mint 30 - 35 cm. Mindezek az óvintézkedések épp oly fontosak, mint amilyen aprótekosoknak látszanak.

- c - s.

Egyesületi élet.

Péppénztáros közlései. Még igen sok iskolát pénztár részéről nem küldettek be a múlt évi Katholikus Iskola 14.000 Ft. kitelölt előfizetési díjat a nagyon sokan vannak a pap- és tanítótökök közül olyanok, akik mult évi tagagdíj és internátusi díjakat nem fizettek le. Ép ezért ezen haterlelékek és a följö-ei Katholikus Iskola 30.000 Ft. kitelölt előfizetési díjaknak a megfizetését kérik, nehogy a díjaknak haladéktalan beutalását kérelmekkel kelljen fogadtatni venni.

Megújásások internátusi díjak: Szabert Róbert feljegyfogazató Pécs 30.000 Ft. Trábert Márton Véménd 1, 320.000 Ft., Szabó Áám Mőcsény 980.000 Ft., Saághy Sándor Darócshalma 30.000 Ft. Tadjákék és előfizetési díjak: Szabert Róbert feljegyfogazató Pécs 14.000 Ft., Szabó Áám Mőcsény 840.000 Ft., Rűtespataka rk. lak. 14.000 Ft. Saághy Sándor Darócshalma 30.000 Ft., Mucsi rk. lak. 14.000 Ft.

HIREK.

Halálozás. Bencz Béla, kurdi igazgatótanító f. é. január 14. én, életének 48-ik, buzgó működésének 31-ik évében, Pécsen elhunyt.

Tanítóválasztások. Kőlejártsi Géza, sarlói tanítót Görényben kitanítanak, Mayer Nándor, dunaszekési sziget tanítót a dunaföldvár rómk. kiskolázó, Seitz Antal gyűdi kitanítót Dunaszekésre kitanítanak válassztották meg.

Ker. Tanfelügyelői kinevezés. Megyéspüspök Ur Ó Nagymellősege Jósits János dr. c. prépost, bonyhádi esperesszéplánosi a bonyhádi kerületi tanfelügyelői tisztviselői sajtó kérelmére felmentette s a bonyhádi kerületi tanfelügyelővé Bandi György, nagymánykői plébános nevezte ki.

A Fegyelmi Tanács újraszervezése. A Megyéspüspök Ur Ónagymellősege az 1925 - 27. időszakra a következőkép szervezte a kati. tanítók fegyelmi tanácsát: elnök: dr. Izsák Béla, praec. kanonok; ügyész: dr. Készvári

István, c. kanonok, egyetemi tanár; előadó: *Komlóssy István*, kanonok, c. főtanfelügyelő, egyet. *Mészáros Sándor*, csm. s. tanf.; tagok: dr. *Kárpócai Zsigmond*, ker. tanf., lakócai plébános, *Barinai Ferenc*, ker. tanf., pécsbányatelepi plébános, *Báler János*, tanfőképzőint. tanár és *Szentkirályi Ede*, gerdeli ig. tanár.

Az oktatási idő megváltoztatása. Somogy vm. köznevelési bizottsága az 1924. dec. 11-én kelt 11383/1924. sz. vkm. rendelet alapján a 130700/1922. sz. vkm. végrehajtási rendelet 15. §-ának 8-ik bekezdése értelmében az oktatási idő megváltoztatás iránti kérelmek elintézését a kir. tanfelügyelőre ruházta rá. Az e tárgyban beadandó folyamodványok úgy mint eddig, ezután is közvetlenül az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez lesznek beadandók. Az egyházmegyei főtanfelügyelő ezen folyamodványokat felülvizsgálja és indokolt esetben átteszi a kir. tanfelügyelőséghez további eljárás végett.

Az évi iskolai jelentések, az iskolai és hitközségi költségvetések és zárszámadások új úrlapokon állították ki. Az eddig érvényben volt évi iskolai jelentési úrlapok, hiányos rovatok és az újabb rendelkezések miatt, nem felelnek meg már rendelkezésükre. Érz ezért az elm. főtanfelügyelőnek a c. évről mindenben megadandó új úrlapot szerkesztett, melynek köztéző használatát a legközelebbi pusz. körlevelé fogja elrendelni. Addig is felhívjuk a ft. plébános, iskolaszéki elnökök és iskolagazdák figyelmét az új úrlapokra, melyek a „Haladás” nyomdában, (Pécs, Király-utca 21.) darabonként 3000 K-ás árban kaphatók. Ugyanígy az iskolai és hitközségi költségvetések és zárszámadások egyetemesítő tételő céljából is készületek célra szolgáló úrlapok, melyek ugyanott egyenként és ivenként 1500 K-ás árban kaphatók.

Uj r. kath. jellegű iskola Pécs egyházmegyében. Gróf Bolza Pál, főfelbátoros az általa Rítuszszáncban fenntartott elemi népfelkészítő r. kath. jellegűk nyílvánítottja s az erre vonatkozó iratok alapján Mecségyesiek úr. úr. Nagyméltósága az iskolafeltartó gróf ur. óhájának egyházmegyei szóban forgo iskolára vonatkozólag az egyházmegyei Főbánsági felügyelettel vállalta s ez alapján már Nagy Károly ottani tanítói jelenléti állásában egyháztalálósáig is megosztotta.

Adományok a Marianum otthonnak. A nyomjári hitelközvetkező egy millió K-t, a párii rk. tanfelosztás a pástorjától jövedelméből 500.000 K-t adományozott a pécsi pusz. tanítóképző Marianum-otthon internátusának.

Kérelm. Tisztelettel kérjük azon ft. plébános, iskolagazdát urakat, akik Zúsek Gizella; Kisanya meséi c. könyvnek árárt meg nem küldötték be, hogy megint a címre (Pécs, Irgalmasok utcaja 18.) beküldjék szíveskedjék.

IRODALOM.

A **fehér hóntás**. Irta: H. Bordenax. Az egyházi fűnzesek erőbőlet tanításai elűt diadalt a „Fehér hóntás”-ben. Az evangélikus tanítások, a kőmögés hóntás élet, a susogó erdő, a krisztusj erdei forrás hóntás határára esodolatos tiszta és nemes lélek bontakozik ki az egyszerű intőző lobban. Raymond, az erdei élet őriatlan lelki, vidám bõngõjõje Páriába kerül, hõ gazdag ura oldalán a páriai elõkelõ családnak hazug és hõpmutató világában tengõdik elhagyottan.

ft. Egyháza magasatos erõbõlet világában kifejelet csodaszép nõ lélek utja itt hõz küdelmet az elõkelõ társaság hazugságát és gonoszágát elűen. Párii eszlárova fõnyben úszó elõkelõ családnak hazug világa csillan fel itt is, ott is beteges fényével a mesterien megrajzolt képek tölötében. Hírulási hit és erõbõlet diadala az a nemes és finom nõ lélek, amekinek színté misztikus szépsége az egész munkán megjegyezket. — Alapára fűzve 450 korona.

Állomásról — állomásra. Irta: P. Bourget. Ha egy alacsonyabb kaszt lesz egy magasabb társadalmi oszaldy tagjává, akhõr elvesztve saját múltjõét, elszaladva rokonságától, az új kőmögésben nem tud oly mészit eszméltõli, az új kőmögésben nem talál meg a fõkõhõlet leg fõkõhõlet alapjait, melyben a család halottjait meg szellemi alapjait, melyben a születendõk nevelését. A hõgadamny nélkül elõ család pedig meglozult egy nemzetfejlõdés történetében való jelentõségét mutatja be Bourget-õzen regényében. A regénynek majdnem minden lapja diadalmasan szõlveszt a vallás elleneségét, a materialisták, a racionalisták, a spekulatívok a támadását, mégis nem a katholicus apostolokos a fõjelõje ennek a kõmögõnek, hanem egy megoladást sòhajtó társadalmi problémának ígaldó megoladása. — Alapára fűzve 750 korona.

Merengõ ártó. Irta: P. Bourget. A nagy háború fõlõletmegoladást esodolatos nemcsak az anyag világban õrvezetett romboló hatásokat, hanem meg szaradt a családban felkavarodott az erõkelõ világot is. Bourget mesteri tolla emek az utóbbinak remelbe festett képét tárja fel elõttünk ebben a megindító nemes, indulatokban töltegõ regényben. A regény két fõalakja az elõkelõ származású, dicsõsgadag õszegy Imre Serulenes és a utóbbesze õkán szegény kõmögõkõmögõsbõl tisztá rangra emelkedett Bernard Moncoure. A háború, az állat, hogy ilyen emelkedéseket lehetõzõ tett, jelentékony megoladást a demokrácia szarcsesõleten forrasztolott. „A sehozt sem tartozó elõkelõ hõntõ, jent be nem õrvezet” existenciõlõnek a számtal. A regény két fõalakjának nemes, illikikus szerelme a kóvõl a problema kóvõl pereg le a utóbbaknál nehõz elõdõnt, hogy a hõttõ kóvõl melikenne a szerelme hõntõk és tisztább a lemondásból, a társadalmi konvenciõlõk kóvõlõn kóvõlõ gyõngõ nõ-e anyag a rögolõ galaslatást is magára vállalt hõntõ, hogy megmentse azt, akhõ szeret a maga „benemérkezõlõtemei” esetleg szomoró kóvõlõkõmögõlõ — Alapára fűzve 5 korona.

SZERKESZTÕI ÜZENETEK.

A folyóirat évbõn Rómába induló zarandók utra az azon résztevõ tanítók részre kelõ folyamodvány alapján, mely a plébános, iskolaszéki elnök újult terjesztendõbe, az egyházmegyei fõtanfelügyelõ kegyesesen megadja, a szükséges szabadságot annyival inkább, mert mindenképen kívánatos, hogy az egyházmegyei tanítószék is részt vegyen minál nagyobb számban azokrólalkotakon, amelyek csak lelki údvõrségüket fogja szarandálni.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGHÁZMEGYEI TANITÓTÖRSÉG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felolós szerkesztõ: Számpál Pál, képezõlõ tanár.

Kiadótalajdonos: a „Pécségházmegei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elõszõ.

SZERKESZTÕSÉG: Pécs, Papnövelde-utca 2. szám, hóvõ a lap szellemi részét illõlõ minden kőstemény, hírdetések és reklámokért is küldendõk. Az elõfizetési és tagdíjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi pénztáros címre Pécs, Kápolna-utca 4. sz. alá küldendõk.

Pécs, 1925. március 15.

XIV. évfolyam, 3. szám.

Katolikus tanítók a fórumon.

A tanító ma misszionárius! Érzõ, tudja azt a kath. tanítósság. A misszionáriusnak nehéz a helyzete: durvasággal tudatlansággal kell megküzdnie. A katholicus tanítónak azonban még a misszionáriusnál is rosszabb a helyzete, mert neki a misszionáriusnál küdelmet sem felül meg a feltételek önzessége és igen sokszor a raffinált gonoszszággal is meg kell küzdenie. És amíg a civilizált világ legalább megbecsült, értékelte a misszionárius munkáját, addig a tanító és különösen a kath. tanító vergõdésért a világ észre sem veszi s a hivatalos fórumok is csak csendes részvétel szemlélõli. — És ez a magára hagyott, minden anyagi rendelkezés nélkül „kifejejtett”, mellõzött, még az „elsõsbrendű” hártársak által is lenézett kath. tanítósság ime híál a fórumra s a dal, a zene, a tréfa és a komoly tudomány hangján mondja el: mi is tudunk, mi is akarunk dolgozni, elõrehaladni.

Az elmúlt hó folyamán egyházmegyeink kath. tanítóssága három ízben tartott magasbõltõ kulturesztélyt: febr. 11-én a némelbõllyi esp. ker. tanítói kóvõ Némelbõllyõn, febr. 12-én a pécsi esp. ker. tanítói kóvõ Pécséset és febr. 17-én a magocsi esp. ker. tanítói kóvõ Szászvároztól. Sajnos a némelbõllyi és a szászvári estélyekrõl a másoron hívtál semmi adat sem áll rendelkezésünkre s így azokról érdemben nem is referálhatunk. A pécsi esp. ker. tanítói kóvõnek kulturesztélyt a másort a püspöki tanítóképzõintézet fõjírkaúra nyíltotta meg Pogatschnigg örõszék dalkõlõ megnevelés: Dal a dalról. A kar Báler János vezetésevel, kihozta e zenehõltemény minden szépségét. A másort többi számtal

tanítóképzõintézet nõvendéket adták, mintegy reménységét kelte az õregekben, hogy az õ munkájuk ime tovább folytatódik az újabb generációban. Nagy László és Bodonyi Ferenc V. éves nõvendékek hójõhagy és biztos énekeseknek, Bernáth Károly és Cser Ferenc pedig simulóhõny zongorakísérõnek bizonyultak. Hofnahr Tivadár, IV. éves nõvendék zongorajátéka is mellán részvõlõlt a sok tapsra, amelyet kapott. — Az est elõadójá Számpál Pál volt, aki a kísérelt lélek-tanból adott néhány gondolatot. Bevezetéképen szóltala a régi és az új lélektan közti különbségeket: a régi lélektan dehtuk, mólzszere az õnmegfigyelés, az új lélektan ép oly indukál, mint a természettudományok bármely más ége, mólzszere a kísérelt és a pontos mérés. Ezután a kísérelt lélektanak a gyakorlati pedagógia terén várható fontos szolgálatairól beszélt. A nagy anyagból kiragadta a sugalmazhatóság fokára s ezzel kapcsolatosan a tanulókönység fokára vonatkozó kísérelteket, bemutatla a hazai és külföldi pszichológusok ezirányú legnevezetesebb kísérleteit.

Talpunk hõ tükre õhajt lenni a pécségházmegei kath. tanítósság szervezeti és társadalmi életének. Ezt azonban csak úgy értheti el, ha hártársáink tudósításaitól felkérésik. Minden kóvõnk is megindult, hogy adjanak számtal nagy kulturumunkokrõl, am nem a szorosan vett iskolában jölk. Ha a pécsi napilapnak hõkenden tudósítást, tiszteletjék meg a saját lapját is ezzel. Hadd tudjunk egyúttal munkájáról, hadd megünk egymástól jó példát!

Néhány szó a népiszkolai rajztanításról.

Irta: **Klug K. György** tanítóképzőint. tanár

Ha a testszerűség, a tömeget is ábrázoló alakom, akkor el kell választani a világszerű felületeket a sötétől. A testszerűség, a térbeliség az u. i. a megvilágítási különbözőségektől veszi a szem leginkább tudomásul. Egyszínű rajznál, vagy festményénél (ceruza-, szén-, tollrajz, széplá- vagy tusfestés) jól ügyünk, össze ne tesszünk az esetleg színes tárgy színének sötétjét a tónusát az árnyékkal. Pl. A fekete színt tárgyban, ha abból indulok ki, hogy az tárgy felete és így a megvilágított felületet is feletre jectem vagy rajzolom, mivel fogom az árnyékos részt befesteni? Az árnyékot megrajzolásánál vagy megfestésénél nemcsak nézmem, hanem gondolkodnom is kell. Meg kell gondolnom, mi okozza azt, hogy az árnyékjolt ott van, miért nem olyan alakja. Természetesen itt is, mint az arányok megvilágításánál, nem először gondolok, ezután nézem, hanem előbb nézem és a látópontra gondolkodom kell. Először megvilágítom, hányszor világosabb, vagy sötétebb az egyik rész a másikkal és ilyen arányosan is okomom visszaadni. Ha ezen kezdem, akkor hamar rá fogok jönni, hogy olyan meretű fókuszokat, amilyeneket fényegységek, nem vagyok képes semmiféle szerzővel visszaadni. Egyszerű, mert csillagás, fénylés, mondani világító erejű tónust nem tudok előállítani, hisz a legvilágosabb színem a tiszta fehér, ami még mindig csak szin és nem világító anyag, másrészt azt a mélységet, amit egy árnyékos mélyedés mutat szintén nem tudom elérni, mert hát a síkban nem tudok árnyékot teremteni. Így rá leszek kényesztve, hogy ezeket a megvilágítási fókuszokat megváltoztassam, természetesen úgy, hogy az arányok megmaradjanak, vagyis ami a mintán kétszer olyan sötét mint a világos felület, az rajzon is kétszer olyan sötét lesz, mint a rajzon lévő világos felület, csak hogy a világos része már világosabb a rajzon, mint a mintán; vagyis le kell fogok az fényérteket, vagy más rajznál ellenkezőleg emelnem kell. Amikor tömeghatásban is meg van oldva a feladat a fény és árnyék feljuttatásával, akkor következik a szin. Erről csak annyit, hogy ugyanaz a szin más-más környezetben és fókuszban nem látszik mindig ugyanannak.

Ezekkel a különbözőségektel azonban itt nem foglalkozunk, mert aligha történhetik meg, hogy elemi iskolában olyan tanulóknak lehessen, akit annyira haladhatna, hogy szükség volna rá. Megmaradhatunk az elemi iskolában az úgynevezett lokál sátnál, vagyis a tárgy saját színénél, amelyet aztán haladósabbra, hol sötétebbre vesszünk, amint árnyékos, vagy megvilágított a felület.

Azt hiszem, ha végig gondoljuk most ezt a menetet, ami a rajzolásnál végbemeleg, minden lépésnél olyan dolgokat fogunk találni, amelyek a gyermek gondolkodás nevelésére igen nagy hatással vannak. Példáért azért, mert mondatban kezdtől fogva önmagának kell végeznie a keresést, összehasonlítást, ítélet. A három hitegyesű térről a síklapra való redukálás által a térbeli fogalmat erősödnek a foglalkozás kezdetén megtanul egyszerűsíteni és összehasonlítani, megtanulja megérteni azt, ami reá nézve fontos, amit össze kell hasonlítani valamivel; a részekre való bontásnál megtanulja a lényegeset felismerni és a mellékelt a szükségtelen részt figyelmen kívül hagyni. Szóval annyi haszna legalább is van a helyes rajztanításnak, hogy nem lehet felesleges fantáziának minősíteni.

Ne gondoljuk persze, hogy ez a menetet pontosan rajz, felbontás sík, mindenkor teljes egészében végig kell csinálnunk. Haladottabb fokon, vagy ha a fókusz a folt kitérésére helyezem (amit mindenkor megtehetek és igen helyesen is teszek) a vonalak rajz akár egészen el is maradhat és pusztán csak árnyékjoltokkal vagy színfoltokkal dolgozom. Azt se gondoljuk, hogy mindezeket a cselekvés megindulókat teljes mértékben az első osztálynál kezdjük. Lassan, észrevétlenül, szinte beleiskolósítjuk ezeket a gyermek fejébe, úgy, hogy észre se veszi, hogy mitkor tanul.

Nézünk most hogyan, milyen eszközökkel érhetjük ezt el. A legelső lépések semmi esetre sem lehetnek mások, mint a szemnek gyakorlása az összehasonlításban a lehető legegyszerűbb feladatokkal. Szemmérték fejlesztő gyakorlatok, amelyek egyre komplikálódnak, míg át nem mennek egy másik feladatkörbe. Kezddünk egyszerű vonalakkal és pontokkal, ezután kombináljuk a síklapokat, majd a vonalak kombinálása által síklapokat képeztetünk, ezután pedig a síklapok területét osztattuk fel, amíg a geometriai síkidomságot az ismételt kezdjük. Betű-elemek lesznek az első görbevonalt gyakorlókat, horgovonal hurok, higgóvonal síb egy kis hozzáadással. Ezekből térünk át ezután elvont dolgok vagy pusztán csak görbülettel ábrázolására, amely görbületből lassan belekerülünk a síkforma ábrázolásába, miután a síkformának jólben való kitérését közbén már elővesszük.

A foltot tudniuk ne a körülzáró vonallal kezdjük ábrázolni, hanem mindig előbb a foltot képeztetjük ki és abból vonalunk le a vonaljelenséget. Ezenél a vonalgyakorlatoknál, melyeket lehetőleg minél előbb kezdünk meg, maradjunk meg jó sokáig, hogy

a tanulók minél jobban beénevelődjék, hogy a vonal csak segédeszköz a folt kifejezésére, a fontos, a lényeges az a terület lesz, amit a vonal beár.

A foglalkozatokat igen hamar megkezdhetjük esettel is, ami egyáltalán nem olyan hosszoránjos mesterség, ha kellőképp fogunk hozzá. Parhuzamosan végezhetjük őket a írhát foltokkal. Ezenél a feladatoknál egyes idomok kombinálásával a gyerekeknek igen kedves feladatokat adhatunk. Itt is, de már az előzőekben is nagy segítségere lehet a késtunuma a rajztanításnál amennyiben ezeket a foltokat papírról kivágva esetleg anyagból is, utánaazokatokhoz az alakokat mindig előrajzolással készíthetjük az alakot mindig előrajzolással nélkül végezhetjük. Szóval meg a tanuló, hogy a folt önmagában belülről kifejele bírja alakjának okát (pl. a kör egy ponttól való egyenlő távolságban befejezett terület.) Így a festést is belülről kifejele végezhetjük. Iparodjunk mindenkor bármily feladatkörben dolgozunk a gyermekekkel valamit ábrázolattal; soha elvont dolgot, hanem mindig természet után. (Alma, szilva, pamut gomolygaj, level, lapát, sze-

A jelen iskolája

— Szalai Antal, Séd —

III.

Famunka. A jó feldolgozás résznét mert nagyobb hitélet erő, résznét pedig mert nagyobb és fejlettebb késztéssel és elméleti tudást igényel, az elemi iskolában csak a felsőbb osztályokban tanítható elegendő eredménygel.

Mindenekelőtt megkülönböztetjük az elemi iskolában kereshető üheto vessző- és gyulapad munkákat. A vessző feldolgozásához nem kell egyéb felszerelés, mint egy zseb-kecs, kalapács, aprószék.

A fű, mogyoró, sonja vesszőkből, adott mezeiket után igen csinos kutyelben tudjuk előállítani mindazon használati tárgyakat, kisebbbft eladaban, melyekre a gyakorlati életben is szükségünk van. Kicsinyített alakjukban pedig kedvelt játékszerek.

Tapasztalatból tudjuk, hogy az évek minden szakában, de különösen az ajándékozások napjaiban, a gond nélkül gyermekeség, kinek az élet nyomorúságáról, még nincs fogalma, a kunyhóba úgy, mint a palotában, mily szívesen veszi a kis Jézus, meg a húspéti nyusztka ajándékát.

Tudjuk azt a szülők s érzik a fájdalom, mit a szokásos ajándék elmaradása okozna, s érzik a boldogságot is, mit annak öröme gyermekeik szívében kelet. Ezért, ha megkötölönk meg, de kiki a maga tehetségehez képest megszerzi gyermekeinek és

kerce s.) Csak később térjünk át síkidomszakra, amennyek rajzolására (melyek azonban lehetőleg ne legyenek teljesmehetetlen-ségig stílták motívumokból összeállítva, hanem a gyermek által is könnyen felismerhető tárgy-, level-, gyümölcs-alakzatokból.) Magyar ornamentika.

A látszólatán elváltozásokat is előbb folt-szerűleg szemléltessük és az elváltozott alakú síkok, foltjairól vonassuk le a vonalbeli elváltozásokat. Amikor a folt ábrázolása után a térbeli test ábrázolására térünk használatjuk hi a folt kiteljesítésénél tanultakat. Először szinte vetületi rajzban ábrázoljuk, a testeket és ebből térjünk át a többszínű felületű rajzra. A görbületjelenségek (gyümmöcsök, edények) különösen alkalmasok mintának, mert ezeknél lehet legteljesen az egész foltból kitűnő módot gyakoroltatni. Ezek volnának azok az eszközök és módok, amelyekkel a rajzolás elméletéről mondhatunk el lehet émi. Természetesen fejlődnie kell ennek is, hogy mindenek foga sőt későbbesége hozzáférjen azt, amit az ó sokatudása és tapasztalata szerint hiányzik befelé.

Önmagának is azt a boldogságot, amit ilyenkor egy-egy játékdarab okoz. Ismerjük a mult státszálkáihoz, hogy különösen a játékszerekért mily rengeteg összeggel adóztunk a külföldnek, mert hysználatul mit magunk nem foglalkozunk. A játékszerek az, amit megvet a szülő akkor is, ha az idegenből jó, akkor is, ha drága, mert a szülői szívbem gyökeredik, hogy gyermekeit boldognak akarja látni áldozatok árán is, legalább a kicsi gyermekkorban. És erre az általános emberi tulajdonságra biztosan építhetünk, ha gyerekeinknek készítésével akarunk iskoláinkban, akár ületszerien is, foglalkozni.

Tehnikai akadály nincs, atól ne féljünk. Vessző taláunk minden bókban és minden határban, bieszkja is van minden gyermeknek, egy-egy kalapács is kerül használatra s aprószék is lehet kapni meg aprópenzen is; még ceruza és vonalzó és más nem is kell. A tanító pedig, amig meg nem próbálta, addig nem mondhatja el magáról, hogy nem ért hozzá. S ha valóban így volna is, nem kell csüggedni, mert megtaníthatja a gyermeki talákonyságot. De legalább kezdeményezni, valóban a tanítónak kell.

Életre, kerítés, fűrészelőbák, hinta, albanynyi, kerti házilo, ágy, széki, pad, asztal, szegletes és hajlítoti kerti bútorok, gémes kút, kukorica göré, ólak, istálló, csar, gazdasági épületek, lakoház, egész tanya be-

kerítve, kapuk, hídak, s amiket ezeken kívül a gyermekek kitalálnak, olyan bőséges anyagot adnak, hogy egy egész évet is lehet velük fölteni anélkül, hogy unalmasakká válnának, vagy hogy érdekeségükből kicsit is veszítenének.

De hogy az ezzel való foglalkozás nevelő is legyen, meg oktató is, hogy a gyermekek az elméleti tárgyak körében, különösen pedig a mértanban tanultakat itt gyakorlatilag is alkalmazhassák, hogy ne csak utánozson, de önállóan szerkesztesen és tervezzen is, hogy az értékesi siker mellett esetleg anyagi haszonnal is járjon, erre a tanítót a kézi-

munka tanításnak a helyes értelemben vélt célra serkentése, mely szerint az nem csupán öncél, hanem módsszerű is egy gyakorlati irányba és az általános emberi erényekre való nevelésnek, valamint az elméletben tanultak gyakorlati alkalmazásának, melyben a tanuló aktív részét veszi.

A másik fajta a famunkának a gyakorlati munkák, melyekhez már költészek felszerelése, drága anyag és nem saakadás is szükséges, tehát az idő szerint elemi iskoláinkban nem foglalkozhatunk.

(Folgytatjuk.)

Egyházzenei előadás Magyarorszentivánban

Mindig nagy örömmel föltenek el a hírek, melyek a fővárosi templomi hangversenyekről szólnak. Jólleső érzéssel tölt el a tudat, hogy bizonyos neklendülés tapasztalható ez irányban. Az idei hangverseny-sorozatban, 1924 őszétől kezdve már négy Pesten lezajlott templomi koncentráció an értesülésének (kétő a pianista, egy-egy a Szerista téri Sósépfőúrsi templomban). Lehet, hogy volt ezeken kívül még egy-kettő. De ha csak négy lett volna is, ez is bizonyítéka azon örömdetelés ténynek, hogy a fővárosi egyházközségek napi s világi vezetőségének egy része a templomi koncerteket megengedhetőnek találja, látva a közönség jóhozott érdeklődését is s az illethez egyházi főhatóság sem zárkózik el az engedély megadására elől. Van azonban esen mozgalomnak a nagy publikum előtt mérlegelés tárgyát nem képező más őriási hordereje is. Ha ezen templomi koncertusítás kifejlődés s utat talál magának a vidéki városokba (részben már megtörtént). Pécs, Veszprém, Esztergom, Vác, Sopron, stb.) a nagyobb községek s falvak templomaiba, nálunk még egyetlen szűkösége két irányú cél tűzhet maga elé. Az egyik az, hogy az orgonára, erre a speciálisan templomi hangszerre felhívja a hívők figyelmét s ezzel elérjék azt, hogy orgonátlan állandó jókabarantársak a gyári tucatorgónák építésének megszüntetése, a hazai orgonaliteratúra fejlődése nem fog oly későbbbeillő közbübe ütkönni, mint eddig s emellett kántoraink orgonaféltás képességének sokkal, de sokkal több gyakorlatra szerződő ámboldója is kiteljesített nyer, — a másik eredményezné a keresztény klasszikus kor s modern Cecilia irányzat énektöradalmi remekműveinek kultúrállását, amivel összefüggne egyházi kompozitálás nagyobb munkásságése s a világi egyéneknek (nők, férfiak) az egyházi ének szolgáltatába való (éneklari) intenzív bekapcsolódása.

Hogy mit lehet szerény keretek közt meg-

valósítani, álljon itt mintaképpen a magyarorszentiváni egyházzenei előadás. Természetesen az ügyet lelkes szerettel felkaroló plébánosra, a rendezést bizgő ügyszereitel végző kántorra van szűkös. Mi volt a műsor? Az orgona nagyságához képest (itt 1 manual, 10 változat, redőny) megdöglött orgonaművek (4 db.) s általában betanított s Pécsről magammal vitt vocal quartet együttes által vegyeskari kompozitálónak a bemutatása. Ennél a műsornál az orgona kis merevére való tekintettel a quartet szerepe dominált. Nagyobb s megfelelőbb orgonánál lehet fordítva is. Az egyházmegyék székesegyházi karnagynak vagy orgonistának illi munkássága, midőn a teljes műsor összerálltása az ő vállukon nyugszik, az egyházmegye területén belül anyagi hozzájárul nem jár, mert legalább annyi érdeklődés a legrosszabb esetben is lesz talán, mely a költéségeket jelezzi.

Ha azonban van az illelt helyen éneklari elégséges csak a vendég orgonaművészek meghívása.

Magyarorszentiván s Vászároszentigál egyházközsége elvitte a palánt az újítás terén a pécsi egyházmegyében. Hívték, hogy a mi fővárosi magyar népünk helyi vezetése mellett igents fogékony a nemesebb lelki szórakozásra s érdeklődők a kultura tőmánya iránt is, főleg ha tudja, hogy anyagi időmunkát illi alkalmazni részben saját támogatásuk felszerelésére, orgonája megjavítására, stb. hoz. Magyarorszentivánon először Heller János lg. tanító s mellette Fodor Ferenc tanító úrak felolgozótt munkájának eredménye volt, hogy az 1925 élekből álló községekből 355-en hallgatók végig ájtatos figyelemmel a hangversenyt. Az anyagi eredmény kitelgítő voltát mutatja, hogy a nagyon mérsékelt részvételi jegyek árából is 700.000 K jutott az orgonajavítási alapra. A jó példa valóban követésre méltó volna más községekben is!

Vadás Ábror.

Budapesti rendőrgyermekek nyaraltatása.

A pécsi m. kir. rendőrhajtányóság vezetője az iránt kereste meg az egyházmegyei főtanfelügyelőtséget, hogy a budapesti rendőrgyermekek nyári elhelyezését előmozdítani tparhadjunk.

A fővárosi zárt letelegében lassan fejlődő, sokszor betegesen hátramaradó magyar kis testvéreink ilyeten segélyezésére isten és ember előtt nemese cselekedet. Nem terjeszkedni hi a szociális és nemzeti szempontból oly nagy horderejű mozgalom részleteire. Az új sarjak megerősödésén kívül a szűkös aggodalmának elosztásából folyó nyugodt munka meghozza a társadalom részére azt a gyümölcsöt, mely bőséges jár-

talma lesz a gyermekek nyaraltatásával hozott áldozatok.

Épen azért kérem a hatóságom alatt álló ft. és tk. Iskolatagzatokat, tanítókat és iskolaszékeket, foglalkozókat a dologgal. Tparhadjunk odahatni, hogy közösségeiben legalább egy-egy rendőrgyermekek nyaraltatása biztosítsassék. Amennyiben közreműködés eredményes lesz, kérem a gyermekek nyaraltatására vállalkozók névsorát, listáját és állítuk a gyermekek hozs és nemzeti elölterjesztett kívánásagokat feltüntetve kimutatást ft. évi március 16-ig hatóságomnak megküldeni.

A nemes cél érdekében kifejtendő eredményes munkásságáért — testület nevében előre hálás köszönetet mondok.

Komocsey István
éni, főtanfelügyelő.

Hivatalos közlemények.

Tanítóegyesületi napi- és fuvardíjak. Ismételen megförtént, hogy oly helyeken, ahol a rk. iskola fenntartási költségeiről a politikai községek kötelesek gondoskodni, az fuvardíjakat nem volt hajlandó a napi- és fuvardíjakat nem volt hajlandó a politikai község hiszolgálatni. A polit. községek esen állásfoglalását egy esetből kifolyólag a m. kir. belügyminisztium is jóváhagyja azon indokollással, hogy a polit. községek csakis azon terheket kötelesek viselni, amelyek a visita canonotában kifejezetten elő vannak írva. Mindézek szűkösége tessik, hogy ly helyeken a tanítóknapi- és fuvardíjak a rk. iskolai pénztárak utelségül, mint azt Meggyéspüspök Ur Ó Nagy-méltósága 1923. évi illi körlevelében 685/1923. sz. alatt el is rendelte. Ezen rendelet szerint ny helyeken, ahol a polit. községek önként nem vállalkoz a napi- és fuvardíjak hiszolgálatására, a rk. iskolai pénztárak kötelesek gondoskodni. — Mialtan a rk. iskolaszékek egyes helyeken vonakodtak eléget tenni fenntébb hivatalozott püspöki rendeletek, ez ezért az egyházmegyei főtanfelügyelő, ez ezért az iskolaszékeket, hogy midőn tovább hi haza-ona nélkül szolgálatassék hi a szában forgó díjakat, mert az egyházmegyei hatóság az ellenszegülők szemben megfelelő módon fog eljárni.

Tanítók részvetele a Levente Egyesület tanfolyamán. Ismételen megtörtént, hogy az egyházmegyei tanítóóság nyolc napi szabadságot kért azon a címen, hogy testnevelési tanfolyamokon vehessen részt. Bármennyire kívánatos is, hogy tanítóóságunk és részben is tovább képezze magát, ennek csak úgy és annyiban szabad megtörténnie,

amennyiben nem sért magasabbrendű és elsősorban közelező érdekeket. Egytanítós iskoláknál, ahol a tanítók helyettesítése ügyszólóan lehetetlen, ezekre a tanfolyamokra nem jelenhetnek pedig közben senki. Többtanítós iskoláknál pedig előléleg gondoskodjon az iskolások helyő szakkhelyettesítéséről s csakis így terjeszkék fel a főtanfelügyelő elé az érdekelte tanító szabadságolási kérvényét. Annak, hogy valaki a szünetek alatt vegyen részt hasonló testnevelési tanfolyamon, nincsen semmi akadály.

Az évi jelentéseket, az egyh. főhatóság 26/1925. számú rendelete alapján csakis az új, előírt formában fogad el az egyházmegyei főtanfelügyelő. A kényelmes, világos és részletes rovanosolt ívek állandóan kaphatók a Haladás-nyomda részvevő társaságnál Pécs, Király-utca 21 (Mór-utca bejárat.) Egy jelentés 3000 K.

Március 1-től csak az előírt új formában lehet heterjeszteni az iskolai zárszámadásokat. A ft. egyházi tanítóóság 26/1925. számú rendeletével az zárszámadási formátt tét elő az egyházmegyei iskolák részére. Ezeket a világos és egyszerű íveket a tapasztalók és a szűkösége alapján az egyházmegyei számvéleőség készítesse. bentink 1500 koronáért állandóan kaphatók a Haladás-nyomda részvevő társaságnál Pécs, Király-utca 21. sz. (Mór-utca bejárat.) A főtanfelügyelőség nyomtatásán kijelenti, hogy a március 1-től bevezetendő, de nem az előírt formában előkészített számadások átoldozások végett vissza fogja küldeni.

EGYESÜLETI ÉLET.

Pályateteleink. Felhívjuk karársaink figyelmét a múlt közgyűlésen megállapított három, egyenként 300.000 K-val jutalmazandó pályateteleinkre, melyeknek beküldési határideje 1925 április 1. A három pályatétel a következő: 1. „A hath. népiskolák és a hath. tanítószög helysége és feladatai a mai Magyarországon”; 2. „A nemzetiégi eszme és a nemzetiégi kezeltés a mai Magyarországon, különös tekintettel a népszokai oklataira”; 3. „A hath. tanító munkája a testnevelés terén az 1921. évi LIII. t.-c. és a Vkm. 1924. évi 9000. sz. rendelete alapján”. A jellegű pályamunkákat f. é. ápril 1-ig Báter János, egy. titkár címére (Pécs, Gizella-u. 5.) kell küldeni.

Égyszéki tagdíjak az 1925. évre. Az 1924. évi közgyűlés határozata emelte, hogy az alapszabályok 11. §-a által előírt 3 K tagsági díj éspéiben tartása mellett, tekintettel a valótárs viszonyokra, minden tagra másfél éremkoronánál megfelelő pótdíjat vet ki. Ezt a pótdíjat az 1924. évi 30.000 K-ban állapította meg. Ennek a pótdíjnak új megállapítása a közgyűlés az előzőkére bízta, amely az 1925. évi ügyviszok 30.000 K-ban állapította meg azt. Mídon ezen tagdíjmegállapítást hivatalosan tudomására adjuk a t. tagtársaknak, egyben

MIREK.

Igazgatótanítói kinevezés. Vadas Gyula, hegyművelőri rk. kántortanító 25 évi kitűnő működésének elismeréseként Megyéspüspök Úr Ó Nagyméltósága igazgatótanítói udra nevezte ki. Vadas Gyula tanítói működését mindenkor hazafias és vallásos szelletté hatotta át, községét teljesen megmagyarosította és a fejszövekeztet ügyek oadóó vezetésével községének anyagi jótát is ügykezelt előmozdítani. Megérdemelt hitintézet, mert Vadas Gyula nemcsak tanítói és nevelői kötelemének ügykezelt eleget tenni, hanem iskolán kitűnő is valóban elismerésre méltó munkásságot fejtett és fejt ki a jelenben is.

A mágoesi esp. kerület tanítói körének Szászvároli tartótt kultúrtelegyén felállításra: Flastic József 140 ezer K, Kühnel Márton, Resch János, Peter János, N. N. 100—100 ezer K, Rausz Alajos 80 ezer, Perlaký György, Schwartz Antal 75 ezer; Zaeh József 55 ezer; Gábor Gyula, Takács István, Vass Imre, Nemes József, Kovács Gyula, Perler János 50—50 ezer; Vadas Gyula, Schell István, Niedermayer Lajos, Elmacher Sándor, Erdős Pál 40—40 ezer; Pop. r. Béla dr. 34 ezer; Szell János, Ockenjusz Mária, Radics Béla, Kienle József, Jahn Jakab, Werle János, Bukovszky János, Gug-

felhívjuk figyelmüket arra a körülményre, hogy a közgyűlés azért bízta ezen pótdíj megállapítását az előzőkére, hogy az a hivatalos lapban való közzététel után, legkésőbb május végéig a kört pénztárosok után 1/2 részben a központon, 1/2 részben a kerületi pénztárosokhoz befizethető legyen. Költésghímélés szempontjából a tagdíjbevezetés leegyszerűsítés a tavaszi kört gyűléseken eszközölhető. Aki ezen gyűlésen nem tud megjelenni, az a tagdíját küldje el a kört pénztárosokhoz.

Főpénztáros közlése. Felkéretnek mindazon tagok, akik a központi pénztárt megillető tag-és internatusi díjakat közvetlenül a központba küldötték be, hogy eme körülményt a kört pénztárossal jelszani egyuttal az 1924. évi tagdíj címén a kört pénztárt megillető 10 ezer K. tagdíjat is a körpénztárossal megküldeni sziveskedjenek. Továbbá a még hátrahátralék levő tagok, internatusi díjat a Katholikus Iskola előfizetési díjainak befizetését is kérjük, melyek hogy a sok munkával és nagy költséggel járó közvetlen intézendő sürgető felhívásból kelljen ismétellen fogantatni. A lap előfizetési díja 1924. évre 14.000 K, 1925. évre 30.000 K.

ger János, Molnár Béla, Nusschal István, Koch Gyula, Braun István, Wanzsara Ferenc, Arányi Géza 25—25 ezer; Buzsi József, Petrovics Edé 20—20 ezer; Fábrics Gyula, Gemmel N. 15—15 ezer, Weininger István, Róth József, Mészáros Lipót, Mindszenti Vilmos, Hájler Teréz 10—10 ezer; Kollár Gyula, Hall Árpád, Plesch József, Scherlaub Mihály, Moschberger Endre, Polgár Béla 5—5 ezer koronát. Ezen a pécsi püspöki tanítóképző intézet internatusa javára szolgáló — adományokért ezúton is hálás köszönetet mond a jent tanítói kör előnökségének.

Adományok a „Marianum-otthon” részére. A pécsi püspöki tanítóképzőintézet internatusa részére újabbban a következő adományok érkeztek: Heresztai János quozszeresze 135.500 K, a németbolyi esp. tanítói kör 1.267.000 K, a mágoesi esp. tanítói kör másodizben 380.000 K, a mágoesi esp. tanítói kör 1.860.000 K. Ezen adományokért ezúton is hálás köszönetet mond az internatus vezetősége.

Hérem. Hozzánk érkezett héremle alapján újból kérjük azon ft. plebános, iskolaiigazgató urakat, akik Zucsek Gizella: „Kisanya meséi” c. könyvének arát még nem küldötték be, hogy azt az írónő címére (Pécs, Irgalmas-utca 18.) beküldeni sziveskedjenek.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPORKATASÚGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGHÁZMEGYEI TANHTATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felétos szerkesztő: Számpi Pál, képezelt tanár.

Kiadótulajdonos: a „Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egysület. — Megjelenik minden hónap elején.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Pápmónvárt-utca 2. szám, hvórá a lap szellemi részét illető minden közlemény, hírdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi pénztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők.

Pécs, 1925. Április 1.

XIV. évfolyam, 4. szám.

Meghívó

a Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület Választmányának és Igazgatóságának

f. évi április hó 23-ikán délelőlt 10 órakor a belvárosi Kath. Kórházban tartandó együttes

rendes gyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Előnöki előterjesztések.
2. A múlt választmányi ülés jegyzőkönyvének hiteltelítése.
3. Titkári jelentés:
 - a) Az esp. kerületi tanítói körök működésének ismertetése.
 - b) A bérekeztet pályamunkák ismertetése.
4. Főpénztáros jelentése és az 1925. évi költségvetés megállapítása.
5. Számvetésrőlő bizottság jelentése.
6. Pályadíjak odaítélése.
7. Új pályatetelek kiűzése.
8. A közgyűlés helynének, idejének és tárgysorozatának megállapítása.
9. Indítványok.

Egyben felkérjük a számvizsgáló bizottság tagjait, hogy a számodások felülvizsgálása céljából ugyanezen napon és helyen délelőlt 8—10-ig feljeltlenül megjelenni sziveskedjenek.

Pécs, 1925 április hó 1.

Homocsgy István,
elnök.

Báter János,
titkár.

A Húsvét pedagógiája

Kálvária és feltámadás, — kereszt és gyűzelmé lobogó! Ezek a húsvéti időknek egymást kiegészítő gondolatai, jelképei. És mi követni akarjuk a Mestert, hogy a kálváriajárás gyötrelmes óráiban, a feltámadás glóriás pillanataiban pedagógiát tanuljunk tőle.

A Virágvasárnap fomboló Nagypéntek után csakhamar elkezdődik a pámaagok helyett „Foszaltud meg”-je; a pámaagok helyett süligos keresztfa; a hosszanna helyett szalotom és gung. Aztán elsőtöltő a Golgota s mint vad korbács csatlog végig Ston földjén a vitar. A Libanon ősi cedrusa tövében megrecseg s a Generászth taván tájékozó baradokt szánt a vizatot. És áll a keresztfa a Golgotán és felsóhajt az Úr: Éli Éli ...

A Golgotán még az Úr is érzi, hogy elhagytott ...

És azóta is áll a kereszt, mint a szenvedő és búniós világ reményegének féi, a viharos és válságok közt úgy emelkedik ki magasba, mint ahová a gyűzelmé elmenekülhetnek és belékapaszkodha lelkük egységülty helyesállíthatják. Ez azért soh sem less őrre, néptelen a Kálvária, mert a húsvéti és szenvedő lelkek, — Istennem mily szédítő a száruk, — csak ott lennek menedéket és vigaszt. És a világ nem is fog megszűnni a Kálváriára, a Keresztjához járt mindaddig, míg emberek lesznek itt, akik könnyűk és vérük hullásával bizonyíthatják, hogy ez a világ valóban a stralmaknak oölyge.

A Messias útja a vergődések éjszakáján át a gyűzelmé hajnalhoz vezetett. És a világ nemcsak a szenvedéseknek helye, hanem a gyűzelméké is. Az ember nemcsak könnyekre született, hanem öröme, sikerekre is.

A keresztfa, a Nagypéntek, a sirbó elvcsőégesen kikelő Krisztus által elvcsőboralásomágot; a Nagypéntek fájdalom a Húsvét örömeiben leli kiegészítését. És kettő: Kálvária és Feltámadás, — kereszt és gyűzelmé lobogó alkotja a keresztény életfel-

fogást és munkáját egész életünk egyensúlyát.

A Kálvária misztériuma, az örök abszolút értékű áldozat fogalma fájdalommal, markol a lélekbe is az elismer, hogy az emberélet több nem történtet, hogy az igazság mértéke a Legfelsőbb bíról által teljes mértékben alkalmaztatott. Ezért a Kálvária misztériuma kizárólag isteni. A feltámadás kiteljesíti a Kálvária tragédiáját és mintegy közelébb jérférfók embert művelünkhez, mert benne a szünetnek jobban kielégítő is az annak anyira kedves siker gondolata érvényesül. A feltámadás misztériuma új erőfeszítéseket, mérsékelt elhalálozásokat inspirál.

És éppen ez a Húsvétnek, a megvalósításnak pedagógója: isteni és emberi hő-

veléményeket egyaránt kielégítő megoldást tár élénk. Nem szegzi a világot a kereszt fájához. Igaz, hogy kibékülést csak a lemondásban hirdeti de nem hirdeti és nem vállal, hogy csak ebben oldad fel az egész élet, hanem a Húsvét alleluájával azt a meggyőződést hirdeti, hogy amint Krisztus nemcsak kibékítette áldozatával az Istent, de aztán régi enjében, valóságosan feltámadott, úgy az ember is, a nemzetek és társadalmak is, a Krisztus erejében új életre ébredhetnek. Ebben a meggyőződésben várjuk a Húsvétot mi is szegény, kifosztott, megfélemlített, kihunyolt, keresztet feszített és a rosszakarat szálkájába zárt más magyarok. És eljön a feltámadás, ha Ő lesz a vezetőnk!

Számpl Pál.

A mi jubileumi szent évünk.

Ha mégig felintunk az egyes családok, egyesületiek, társulatok és osztályok társadalmi életén, ha szemléljük a különböző egyházi, tanügyi, közigazgatási szervek működését is ha figyeljük az egyes államok, országok, sőt világrészek fennmaradását való küzdeleért, meg kell állapítanunk, hogy azok lét- vagy nem lét kérdése a vesztőség kezében van leteve.

Ha figyelemmel olvastuk a Szent Ágának a hivatásnak intézkedését, bízni szoktat, misoda lelki örökösök által és egyes valónak a jubileumi szent év hirdetésével, — mégis ennek hatása alatt önkéntelenül felszajhunk, hogy ép mi, akik a hívek között terjesztjük, hrdeljük a szent év jelentőségét, büzdítjük őket a részvételben, — sajnos — mi tanítók csak *szóval* teheljük azt: a lelek kész uggon, de zsebiünk erőtlén.

Ha évenként olvassuk Megyés Püspök Őr Öngyűlötségének felhívását a lelkigyakorlatok megtartására vonatkozólag, a fenhőlt lelki fősztartó, erre tanítók lelkeiről is gondoskodó intézkedésénél mindnyájunk hájait kiválják a mégis a felhívás elolvasása után szent elhatározásunkat vajmi kevés-szer követi tett.

Csak elismeréssel és fűi hódolattal kell ezen nagy anyagi áldozatokkal járó lelkigyakorlatok megtartását venni, mégis, ha ösztönöz szólhatunk, le kell szögeznünk a ténny, hogy az ecdigi lelkigyakorlatok hiányos látogatásának oka az idő helytelen megvalósításában keresendő.

A legutóbbi lelkigyakorlatok alkalmával is önkéntelenül felmerült az a kérdés, hogy miért vagyunk így kevesen? Nem így volt ez régen! Há! Igen, nem így volt! Régebben, bár szerényen, de mégis oly fizetés volt a tanítóknak, hogy nem kellett oly anyagi gondokkal küzdenie mint ma, am-

kor minden szabad idejét újabb elfoglaltsággal — községfőháza-nál, földművelés-nél, szövetkezéseknél könyörgés az idő-felével — kell eltöltenie, hogy magának a családjának a mindennapi kenyerét biztosítsa.

Szerintem a lelkigyakorlatok gyér látogatásának egyedüli oka az időszak helytelen, kevésbé szerencsés megvalósításában van. Ha az adonot, vagy a nagybőjűi idő-szakban történnék, mennyivel inkább elénné celjait. Felültes szemlélo is, ki ezen idő-vel példát mutató s a hívek által is tudott, tehát négyzetes s áhítatot kelto mállagya-rolnak nagy horderejét tegadati mert.

Csak a kitűlt nehézség jéhetnek elleneltesül. Ezeknek azonban el kell törpül-niök a cél elértheisé felett! Sainte hallom soraimra az ellenelteseket, hogy ez hi-velhetlen, az ilyen elhelyezés csak a nagy számban, az egyes iskolák felszabadulá-sakor lehetséges. Nagyon jól ismerem a főmegelhelezéseket s az azoknál járó ne-gondterhes keresztváltásokat. És mind el-enyésző érv! Két-három terem ugyanannyi npra mindenkor nélkülözhető, csak erős-kelet kell: „Keressétek mindenek felett az Isten országát, a többiek mind hozzáadát-nak nektek!”

Hogy az iskolai tanítás szünetelt 2-3 napig? Ez sem ok arra, hogy a lelkigy-akorlatok advent, esetleg nagybőjűi időszak-ban ne tartassanak! Szünetelés is csak a többlet s az osztalton iskolában lenne.

A többlet tanítónál bíró iskolák tanítói fel-oláltva vehetnének azokon részre, mert ké-lem, hogy a jelentékező egyesítések elhelye-zetők lennének. Ezen ájtatosok az iskola-látogatás miatt a kir. tanfelügyelőnek is be-jelentendő volna.

A tanítás és nevelés szempontjából is óriási volna a nyereség! A csekély s csak látszólagos idővesztés az iskolai nevelés javára százszorososan kamatoznék a vastas és hozzáfias nevelésűl áhított tanítással. Azok, kik lelkigyakorlatokhoz már részvét-letel, mennyi szent lelkesedéssel, elhatáro-zással óhajtanak az iskola fáját köze menni, — így azonnal tehetik, — míg eddig az egy-két hónapi időköz, a különféle elemi csapások s az esetleges lelki megrázkód-tatások vajmi kevés cselekedetre készítette a résztvevőket. Legalább is nem oly hűvel, nem oly odaadással hereste az Isten és az egyes tanítárgyak közötti kapcsolatot.

De meg mennyivel más lenne helyzet-kepen az egymáshozóított viszony, a karlársi

Egyesületi élet.

A pécsi esp. ker. tanítói hűre f év március 26-án tartotta meg harmadik kultúr-estjét Pérselt a Buda! Kúlv. Kath. Körben. A tanítói kör nemes főrekeves most is utat talált a szívekhez. A teremben a pécsi és vidéki tanítókartársak nagy számat és minőkét tanító-képzőintézet ifjúságát láttuk együtt. A misort a tanítóképző intézet férfikara nyitotta meg Huber: Fohászával. A kar, Báler János, képző-intézet zsenatár vezetésével, szépen vissza-á-dta a műben rejlt szépeket. Fegyelm és finom öszszhang jellemzte a kar énekét. Az estély zarásmát szintén a tanítóképzőinté-zet férfikara adta Kjerulf örökséj. Harángerer-násztűl jának preciz előadással. Bernáth Károly, V. éves tanítónövendék szép kétségűséggel adott elő zongorán egy fonódt. Zábori Alajos Vég-vári: Segítségét c. költeményét szavaltá, mely átérzéssel rengetve a végő kétségbeesés felé közeleg erőelvi magyarságokhoz. Nagy derűl-leség kellettek a Zábori Alajos által feladott tréfas kérdések, melyeknek megjeltes során sok szellemes ötlet csillogott fel.

Biz az előadói ezáltal is Számpl Pál tanító-képzőintézet tanár volt, aki „A kísérleti lélek-tan pedagógia szolgálatában” című előadás-sorozatát folytatta. Ez alkalommal az iskolába lépő gyermek szellemi képességeire vonatkozó ú. n. intelligencia vizsgálókat mutatta be minő-végig lebilincselő, egyszerű nyelvezetű, könnyen érthető előadásban. Az intelligencia fogalmánát a német Stern definíciója alapján való bncol-gatás s az emlékezés, a zeni és a talentum-hoz való elkülönítése után bemutatta Ebbing-haus, Masselon, Ries intelligencia vizsgálói módszereit; majd Ő részletesen ismertetve a párisi Binet és Simonnak Eltes Mátyás által a magyar viszonyoknak megfelelően átalakított vizsgálói módszereit. Fejtéreteit a maga kísérleteiből vett érdekesebb esetek bemutatásával kísé-rté.

egyértelmű és szeretet. Én hiszem, hogy a lelkigyakorlatok így látogatottabbak, idő-ve-szebbek, eredményesebbek és kihatóbbak lesznek.

„Jól eső érzés közt olvastam a „Nemzet-nevelés” legutóbbi számában néhány kar-társ jelentkezést Rómába, — de mily cse-kegy szán az az őt és fél ezer kat. tanító-százhoz?

Nem kell jóstehetség ahhoz, hogy szer-ény indítványom valóra válhasson után, — ha festileg nem is, de lélekben hányan ündo-rolnak el az örök varosba s a hányónk-nak lenne jubileumi szent évünk...

Szajfártó László.

A hallgatóság hálás tapsal jutalmazta az előadó főrekevesét.

Nyugdíjasok. *Interduktus* dijak: Gál János K. szőlős 30, Hata Lajos K. tőltős 30, Horváth István Szemely 20, Toponáti Ferenc Szászvár 90, Hesz József Vókány 420, Koch Ede Villány 60, Szeits József Kúrd 60, Böhm György Megyeje 30, Nyári János Szabad-szentkirály 30, Dallos György Abaliget 30, Pleb. Hiv. Bogdása 60, Pleb. Hiv. Felsőszent-márton 150, Nothelsz Imre Sallágy 30, Pleb. Hiv. Nak 120, rk. hitk. Tamasi 30, Pleb. Hiv. Ozora 90, Tóth Pál Regeneje 30, Csokonai Béla Szentdiénes 30, Keller János Magyar-mann Károly Lippó 10, Stefan Arthur Hossú 30, Kumpfer Lajos Szakály 30, Mautner Fe-renc Hingsvárád 30, Bábin István Lovászhe-tény 210, Gábor György Mecsekcsabozes 20 és Székely Ferenc Óbánya 30 ezer Hor. — *Tag-és előzetési dijak:* Rk. hitk. Szabad-szentkirály 30, Pécsvárad 30, Nagypál 30, Szalatnak 30, Majs 14, Paks 30, Felsőnyék 30, Koppányúszót 30, Lotárd 44, Borjád 30, Alsómoscsolád 45, Némethölgy 30, Almásy-keszrév 44, Szalenta 44, Nagyhalmás 30, Hesz-székely 44, orozsló 44, Vassas 30, Hird 30, Sallégy 30, Dunakömlőd 25, Udvar 30, Iza-bellaföld 30, Sátorhely 30, Nagynyárad 30, Óbánya 30, Püspökútnasad 30, Lovászhe-tény 30, Radó Dezső Berkesz 120, Mohács hitk. 150. Máróites Ferenc Püspökszenter-zsébelt 120, Gaál János K. szőlős 60, Hata Lajos K. tőltős 30, Horváth István Szemely 75, Koch Ede Villány 40, Szeits József Kúrd 40, Böhm György Megyeje, 30, Nary János Szabad-szentkirály 20, Dallos György Aba-liget 20, Pleb. Hiv. Bogdása 40, Pleb. Hiv. Felsőszentmárton 144, Nothelsz Imre 20, Pleb. Hiv. Nak 80, rk. hitk. Tamási 64, Pleb. Hiv. Ozora 148, Tóth Pál Regeneje 20, Csokonai Béla Szentdiénes 20, Keller János Magyar-szentiván 20, Pleb. Hiv. Némethölgy 64, Hoff-mann Károly Lippó 40. (Folyt. a jövő számban.)

Hírchen-Lieder. Dévaj Gyula, németbolyi ig. kántorantifo e címen gyűjtötte össze néhány igen kedves szövegű német egyházi éneket. A kis füzetcskét németbolyi működésének 25 éves fordulója alkalmából adta ki. Dallamot is szerzett az énekekhez. (Minőkötő kapható a szerzőnél (Németboly). A szövegkönyv ára mindössze 3000 (háromezer) korona. A németajki községben működő kántoroknak kész örömmel ajánljuk figyelmébe ezt a kis füzetcskét, merő áhítat, a templom és az oltár iránti szeretet eszméitől ki befűle.

Újlag feltűnik a k. Kartársak figyelmébe az egyesületi tagdíjak fizetésére. Lassan megkezdődnek majd az egyes kerületekben a tavaszi gyűlések és ezek igen alkalmasak arra is, hogy ott a tagdíjakat lefizesse. Aki ezen gyűléseken nem tud megjelenni, az küldje be tagdíját a kőri pénztárosnak.

HIREK.

Tanító kinevezések. A Megyéspüspök Úr Onagymentőssége az illetékes iskolaszékek választási jkve alapján **Hering Károly** Gyűdöre, **Balogh Lajos**, németújfalui tanítókat Mecsek-szakáira, **Pekár Béla** faddi, V. sors. tanítókat II. sorszámmra és **Szánó Mihály** a megüresedett V. sorszámmra Faddra nevezte ki.

A katolikus iskola hivatalos lapja. A n. m. püspöki kar egy régebbi rendelete értelmében a „Nemzetnevelés”-t minden kath. iskola köteles megőrizni s a pályázati hírbetéseket is abban köteles közölni, mert a **kath. iskola hivatalos lapja** a „Nemzetnevelés”. A Nemzetnevelést eddig a Szt. István Társulat áldozatkészségéből ingyen kapták a kath. iskolák, de 1925. január óta kénytelen a Társulat az előállítás nversköltéséig fejében az iskolától 2 (kettő) aranykorona előfizetési díjat szelni. Ezt az előfizetési díjat amely igazán csekélység, eddig mindössze 200 iskola küldte be a 2500 kath. iskola közül. Szomorú számadat ez, mert azt mutatja, hogy semmit sem törődünk a saját ügyeinkkel. Hát hogyan kívánhatjuk akkor, hogy mások törődjenek velünk és ügyeinkkel, amikor mi sem törődünk velük?! Törődjünk kissé többet ügyeinkkel és támogassuk azt a sajtót, amely csak értünk el, csak értünk dolgozik!

Miniszeri rendelet értelmében minden iskolára kötelező a beszerzés!
Szemléltető növényntani képek I—III. sorozat lemezre vonva állattani I—III.
”képek a beszéd-és értelemgyakorlat tanításához”
iskolai falterképek lécekhel, vagy anélkül.
Földgömbök minden nagyságban.

Most jelent meg! Minden pedagógusnak nélkülözhetetlen!

Szönyi: Tanítóbeszédék 59.500 K.

Angy., esecsemő- és nemzetvédő ünnepek az iskolákban való megtartása. Az egyházmegyei főtanfelügyelőség ez úton hívja fel az illetékes iskolaigazgatók figyelmét a nm. vallás és közoktatásiügyi miniszter irmak f. évi 16742.VIII. sz. rendeletere (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi 6. számban) az angy., esecsemő- és nemzetvédő ünnepeknek f. évi március vagy április hónapoknak egyik vasárnapján leendő megtartása tárgyában. Az ünnepeket a fentebb hivatkozott miniszteri rendelet előírásai szerinti tartandó meg.

A Mar-anum-olthon tanár. bevezetőkijűbb adományokat a következőkben regisztráljuk: a Fleischer és Buway-cég 1.000.000 K. Gaál János plébános 127.000 K. Az internátus vezetősége ezúton is hálás köszönetet mond a nemesszivü adakozóknak.

A vkm. adománya. A vkm. 2995/1925. XIII. sz. a. a bonyhádi róm. kath. polgári leányiskola részére 11.220.800 K értékű tornafel-szerelést utalt ki.

Tanító urak figyelmébe. Értesítjük a Katholikus tanító urakat, hogy a Haladás nyomda r.-l. kiadásában rövidesen meg fog jelenni a **Streicher** féle „Der Schutzengel” című imakönyv tetemesen bővített VIII. kiadásában. Eányul Emil, pécsi hittokató átolgozásában. Az imakönyv sűrűs, előleges megrendelést annál inkább is kérjük, hogy mindenki kielégíthető legyen. Előjegyzést ár 20.000 K. Fizetendő szállításkor. „Haladás-nyomda” r.-l. Pécs.

Új rendszerű adóhivatások. pénztári napló-könyvek, nyugták készen kaphatók a Haladás nyomdában.

IRODALOM.

Virágvasárnapján megjelent a Pécsi Katolikus Tudósító című havi folyóiratnak első száma. E folyóirat a katolikus hírcél szolgálatában áll és bár elsősorban a pécsi lelkipáztorkodást támogatja, érdekes és gazdag tartalmánál fogva minden egyházmegyei hívőnek, különösen tanítóknak ajánlatos. Előfizetési ára vidékre évi 30.000 korona, mely összeg a kiadóhivatalba (Pécs, buói-külvárosi plébánia) küldendő.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felolós szerkesztő: Számpál Pál, képezési tanár.

Kiadótulajdonos: a „Pécszegházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elsőjén.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Págnvárd-utca 2. szám, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hírbetések és reklámok is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi pénztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők.

Pécs, 1925. május 15.

XII. évfolyam, 5. szám.

Meghívó

a Pécszegházmegyei Római Katolikus Tanítóegyesület
**1925. évi június hó 4-én tartandó
XV. évi közgyűlésére.**

Tárgyszorozat:

8 órákor.

Szent mise a Székesegyház népóltáránál.

9 órákor.

A közgyűlés ünnepelője megnyitása, melynek tárgyszorozata a következők:

1. Elnöki megnyitó.
2. A mult évi közgyűlés jkvének hitelésítése.
3. Heim Pál dr. egyetemi tanár előadása: Az iskola szerepe a gyermeknevelésben.
4. Titkári jelentés.
5. Fenyessy Béla dr. egyetemi tanár előadása: Az iskola és a ragályos betegségek.
6. Főpénztáros és számvizsgáló bizottság jelentése, a felmentény megadása s az 1925. évi költségvetés megállapítása.
7. Indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg 8 nappal az elnökségnek leadottak.

Délután 5 órákor.

EGYHÁZZENELI HANGVERSENY.

1. Bach: Toccata és fuga. (d moll) Orgonán előadja **Vadas Gábor** orgonaművész.
2. a) Griesbacher: Sanctus az in hon. SS. Trinitás miséből. Előadja a székesegyház énekkar.

b) Goller: „Tu es Petrus”. Előadja a pécsi püsp. tanítóképzőintézet férfihara.

c) Palestrina: Glória az Ecce ego Joannes miséből, 6 szólamú vegyeskar. Előadja a székesegyház énekkar.

3. a) Franek: Ill. chorál (a moll)
b) Guttmant: Marche funebre et Chant Sérapique. Előadja **Vadas Gábor** orgonaművész.

4. a) Griesbacher: „Intonuit”. Énekl **Hidassy Sándor**, opera nek is.

b) Haller: Ave Maria stella. 3 szólamú gyermekkar orgona kísérettel.

Koch: Litanie de Sacro Corde Jesu. Bariton soló és 5 szólamú vegyeskar.

A bariton solókat ité **Bibor Mátás** énekl.

d) Palestrina: Improperia 4 szólamú váltakozó vegyeskarral, 8 szólamú zarárdékkal. A karokat a székesegyház énekkar adja elő.

5. a) Dubois: Chant pastoral.
b) Antalfy Zs. Dező: Ünnepi ének. Előadja **Vadas Gábor**.

6. Renner József: Te Deum, 4 szólamú vegyeskar orgonával.

Az énekszómat **Jaksch Ede** orgonaművész, székesegyházi főorgonista kíséri. A karokat **Lajos Gyula** és **Báler János** vezénylik.

Pécs, 1925. május 15.

Kömöcsy István s. h.
előlk.

Báler János. h.
titkár.

együtt a postal költségek levonása után az Országos Gyermekvédő Liga címére (Budapest, VII. Desszeliúti utca 6.) küldendő. Az eredményről az illetékes kir. tanfelügyelőségnek jelentés teendő.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

Fiessen-e tanító és plébános iskoláidról? Felmerül esetlegesen közöljük, hogy nem helyi, hanem országos gyakorlat az, hogy plébános és tanító egyházi iskolát adót nem fizet. Ennek indoka abban rejlik, hogy a tanító és plébános szellemileg sokkal több szolgálatot tesz az egyháznak és iskolának, mint az, aki nem járulandó, hanem kénszer hatása alatt járul az anyagi terhek viseléséhez és ha a hozzájárulás címen fizetelt néhány garast, szembe állítjuk a tanító és plébános munkájával, a mérleg az utóbbiak javára billen, ily körülmények között ama követelmény, hogy a plébános és tanító is fiessen iskolát és hitközséget adót, a tényleg fenálló jogrend megbotránkoztat, alapján az immorális eljárásnak minősíthető csak. Az iskolát a hitközség tartja fenn, a fenntartás pedig vonatkozik úgy a személyi, mint a dologi kiadásokra. A dologi kiadásokhoz tartozik az iskola és tartozékaik, felszerelésének beszerzése és fenntartása. A személyi kiadásokhoz pedig tartozik a tanító és plébános javadalmazása, így tehát merőben jogrendellenes lenne az, hogy a plébános és tanító arra kötelezték, hogy a saját javadalmazásukhoz hozzájáruljanak. A javadalmak képező föld után kivett állami adó, kivételi alapú pedig azért nem vehető fel, mert ők csak javadalmasok és nem tulajdonosok. A javadalmak, mint jogi személy pedig iskoláidó fizetésére nem kötelezhető.

Gazdasági továbbképző hitoktatás.

A nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter. 2022. 1925. VII. sz. rendelete (Mégjelölés a Néptanítók Lapja I. évf. 13-14. számban) alapján felhívjuk az érdekelteket figyelméremre, hogy a gazdasági továbbképző iskolánál a hitoktatási díjak állomsglyukból nem fedezhetők s így ily irányú kérvényeket illetékesek a miniszteriumhoz ne is intézzenek.

Eelhívás a pécseggházmegei r. k. tanítóhoz az erdőegészségi megaközlözása iránt. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1925. évi 31510. D. sz. rendeletével ismételtelen és nyomtatásban megadott felhívást a hazai tanárságnak és tanítóságnak figyelmérembe, hogy az erdő fenntartásának és megőrzéséhez fűződő fontos kérdésekre való tekintettel a kiránduló ifjúságra a legszigorúbban ügyeljen, hogy az erdőben vagy közelükben tűzet ne rakjon, ellenkezőképen, ahol elhagyott tűzre-

akad, azt is mindenesetre oltsa el. Annnyal inkább szükség van fokozott eljárásra, mert az időt száraz tél miatt könnyebben történhetik tűzesetek. Mindezek alapján az egyházmegyei főtanfelügyelő ez úton hívja fel a pécseggházmegei r. k. tanítókat, hogy az ifjúság előtt a ják és erdő közegészségi és közgazdasági fontosságát ismételtelen ismertessék s a tanulókat buzdítsák arra, hogy az erdő fenntartásának karósisától ne csak magartartózkodják, hanem ismerje hazafias kötelességének azt a lehetőséget, hogy pusztítását is megelőzzék. Mások tekinthetnek eredményt legyen elérhető, nem elég az évenként előírt madarak és ják napjának programmszerű megvárása, hanem feltétlenül szükséges, hogy a tanítók nap-nap után s előadandó alkalmakkor is folytatott tartásuk ében tanulóiban azon tudatot, hogy az erdő mindenkor védelme erkölcsi és hazafias kötelességük.

Templomi énekek tanításának elenőrzése. Megjegyzésként a O. társulati felosztásunk 2757/1924. sz. körlevelét rendelkeznek pontos és lelkiismeretes végrehajtás érdekében az egyházmegyei tanfelügyelő ez úton hívja fel a ker. tanfelügyelőket, hogy ént rendelkezésükkel alkalmával a templomi népének tanításának eredményét részletes vizsgálat tárgyává tegyék s az eredményről az iskolai elj. jelentésekben tegyenek jelentést. A jelentést illetőleg szükséges, hogy a ker. tanfelügyelő arról tegyenek jelentést, hogy:

1. a kántortanító és több tanórós iskoláid az osztálytanítók is a templomi énekek egy részét a fentebb hivatkozott püspöki körleveli rendelet értelmében átadják-e a plébános, isk. igazgatóknak?
2. a jegyzékekben feltüntetett énekeket betanították-e és a szent misék alatt énekeltek-e tényleg?
3. nem játszották-e ki a rendeletet azzal, hogy csak néhány jobb tanulóval énekeltek s így az általános cél elerése nincs?
4. a tanulókat ill. osztálytöb kezdése végig az ismételt iskolán tanulták-e a gyászmisék énekeit s a gyászmiséken is énekeltek-e a tanulókat?

Egyesületi élet.

Egyesületünk igazgatóságának és választmányának együttes közlése. Április 23-án tartotta egyetemes választmányunk és igazgatóságunk rendes tanácsgyűlését a Belo. Kath. Hír. környugátermében. A gyűlésre a választmány világi tagjai majdnem teljes számban jelentek meg, egyházi tagok közül mindössze hárman, ill. gyűlést Hócsány István, hanonok, éhm. főtan-

felügyelő, éhm. elnök nyitotta meg. Beszédében büszkél hangulgyozza, hogy az egyesületünk munkálkodás terén a mi egyesületünk az első között áll. Nálunk is vannak gazdasági egyesületek, de azokat nem lehet, azt megfette az egyesület. Az elnöki előterjesztések során a közgyűlés idejét június 4-ében állapítja meg a választmány. A közgyűlés tárgysorozatot és a közgyűlést követő egyházzenei hangverseny műsorát lapunk vezetőhelyén adjuk. Az egyházzenei hangverseny rendezőbizottságába Schauerk Rajfal dr. egyetemi tanárt, Boldis Dezső dr. kir. tanfelügyelőt, Vadas Gábor organumvész, Lajos Gyula, énekiskolai igazgatót és Bátor János, tanítóképzőt. tanárt választják be.

A Buzsáky-féle „Hitelemzés”-re vonatkozólag úgy határoz a választmány, hogy az egyesület kérje fel a szerzőt, hogy művét rövidebb aláírás átadogva, adja ki, mert a mostani terjedelmében használat, minden költőiséggel melletti is nehékes.

A választmány a német nyelvű közlésekben a most megjelenő Lányi-féle „Schutzengel”-e. Imakönyvet ajánlja a gyermekek költőszöveg előírt imakönyvével.

Hosszú és meglehetősen heves vitára adott alkalmat az iskolai könyvtárak ügye, mely vitára végül is azaz előzött, hogy a választmány a Hócsány-féle tervezet helyett Erős Karoly, hócsányi gy. tanító indítványát ajánlja elmul szerint a betartási díjakból összegyűjtött összeg 25%-a ifjúsági könyvtár beszerzésére, 25%-a az ifjúsági könyvtár karbantartására és 50%-a a tanítói könyvtár gyarapítására lenne fordítandó. A könyvek megvásárlását az illető tanítóra kell bízni.

A titkár jelentést Bátor János, egyesületi titkár terjesztette elő s a jelentés hű képt adta az egyesületi működésének. Az egyesület által kitűzött 3 pályafételre mindössze 2 dolgozat érkezett be s a bírálatbizottság mind a két dolgozatot a pályadíj kiadására méltónak találta. A pályanyertes dolgozatok szerzői: Bodo László, körmgyélt tanító és Számpf Pál, képezélt tanár.

A pénztáros jelentésének s a jövő évi költségvetés tervezetének elfogadásával a gyűlés felgyhor véget ért.

Felhívás! Kérjük a t. tagokat, hogy a most tartandó tavaszi köri gyűlések alkalmával tagdíjait a köri pénztárosnál fizessék be s a köri pénztárosok a begyűlt díjakat kimutatás kíséretében mielőbb küldjék be a központra. Az 1925. évi tagdíj címen 30.000 H. fizetendő, melyből tagonként 20.000 H. a központra küldendő. Azon tagok, akik a köri gyűlésre nem vesznek részt, tagdíjajukat ma a köri gyűlést megelőzőleg küldjék meg a köri pénztárosnak.

Der Schutzengel elkészült. Már kapható a Haladás-nomdában.

Tag- és internatusi díjak: Stefan A., Hesz 108, Kumpfer L., Szakály 260, Székely Gy., Obánya 20, Ambach M., Dunakömlőd 10.810, Pelz Á., Hosszshetény 60, Schmeller J., Hőblény 30, dr. Kápolnai Zs., Lakócsa 88, Szántó L., Hare 83, Szeltz J., Kurd 74, Pataki Á., Lapácsa 120, Kraut F., Somogybányatelep 74, Hesz J., Vókány 280, Graumann L., Heibely 120, Mauthner F., Htsnyárad 20, Svarek Gy., Málom 44, Csurdá B., Szabad-szentkerály 44, Bálin L., Lovasshetény 20, Garaj J., Szekszárd 940.600, Jancsek E., Pécs-arángos 20, Toponári F., Szászvár 80, Kumpfer L., Szakály 20, dr. Perényi P., Németszők 40, Hesz J., Vókány 100, Mindszenti G., Bikal 20, Fodor J., Nak 30, Liebelt F., Ráczpéter 88, Gratzl Á. B., Magyarkeszt 90, Farcas M., Paks 460, Henger J., Vasas 20, Schlachter F., Ibfaja 20, Batai tanlestitelt 100, Osztermayer E., Gyulai 20, Koch Gy., Alsókömlőd 60, Sumonyi pleb. 133, Krstófi J., Felcsútdőcsent 250, Nagy J., Várdomb 40, Farcas M., Paks 240, dr. Kónyó P., Hirtsháza 150, Pleb. hit., Sásd 180, Danaföldvár 120, Takács J., Meceks-nyási 120, Bódy Kálmán Babare 90, Fent Gy., Magyarkeszt 132, Pleb. H. V. Nemett 44, Pincehöl 88, Nagykönyű 60, Lengyel 60, Zavad 60, Cskó 90, Kaksád 90, Dombóvár 120, Várdomb 40, R. kath. isk. Borjád 30, Alsókömlőd 45, Németszők 30, Almás-hereszur 44, Szalánta 44, Nagyuhajmas 30, Kisszékely 44, Orozsló 44, Vasas 30, Hird 30, Sellige 30, Dunakömlőd 25, Udvar 30, Satorhely 30, Izabellaföld 30, Nagy-nyárad 30, Obánya 30, Püspöknyásd 30, Lovasshetény 30, Mecekszabolos 30, Pécs-udvar 44, Bikal 44, Szalánta 44, Lángesök 44, Hőgyész 44, Nagylőrincs 44, Hajdás 44, Regőly 44, Feked 30, Szekedát 30, Zomba 30, Mutpuszta 30, Nagymagány 30, Gődre 30, Baranyajenő 44, Majs, Palotabozsok, Császa, Vasarósdombó Némethér, Szászvár, Egyházbér, Barátur, Bölcse, Rillespuszta, Jajogánok, Párl, Gyűd, Püspöknyászi, Htsnyárad, Bogdás, Beremend, Magyarher-nyárad, Monyoró, Szederhény, Semeley, Véménd, Dravakereszur, Dunaföldvár, Nagy-vejnye, Vázsonk, Kisorodgora, Tabód, B-zedek, Fadd, Dunaföldvár, Muesi, Lipogy, Dőbr-ököz, Bonyhádváros, Tolna Somogy, Bata, Felsőtrég, Mőcsény, Csikóshötös, Szabény, Hegyhátmárcs, Tengőd, Gyulaj Dunassező Értény, Szakel, Murga, Csehpuszta, Kocsola, Vekény 30-30, Vajszó 25, Kőlesz 24, Hárd-rász 30, Rióvárad 30, Óadalmend 44, Htsbud-nyásd 44, Belvárd 44, Apátváros 44 ezer H.

Nyugdíjazások. Internatusi díjak: Garaj J., Szekszárd 1.410.000 H., Mindszenti G., Bikal 30, Hesz J., Vókány 120, Jancsek E., Pécs-arángos 30, Toponári F., Szászvár 120, Kumpfer L., Szakály 30, Magyar B., Gyulaj 30, dr. Perényi P., Németszők 60, Szántó L., Szakcs 30, Papp L., Szakcs 30, Farcas M., Dunaföldvár 690, Henger N., Vasas 30,

Schlachter F. Ifj. 30, Bátor tanf. 150, Osstermayer E., Gyulaj 30, Koch Gy., Alsó-moesoldár 90, Nagy I., Várdomb 30, Horváth E., Várdomb 30, Farkas M., Paks 360, Szabó D., Magyarheriedlen 30 ezer K.

HIREK.

Jubileum. Bátor János, egyesületi titkára, május 1-én kötötte be tanári működésének 25-ik évfordulójét. Ez alkalommal csendes, de annál bensőségesebb ünnepélyesen részesítette őt a tanf. körpénztársak tanítói kara, a Baranyavármegyei Általános Tanítóegyesület és számos ismerőse. E lap hasábján és az alkalommal röviden mi is tudósítottuk őt s további munkálkodására is az Uristen áldását kérjük.

Felhívás I. Karfarsaink figyelmét az ez évi közzétűsünkre kapcsolatos *egyházszelei hangversenyről*, melyet az egyesület rendez a pécsi püspöki tanítóképzőintézet segítségével június 4-én. A hangverseny az eredeti tervtől eltérően nem június 3-án, hanem 4-én, tehát a *közzétűsés napján* d. u. 5 órakor lesz valószínűleg a Székesegyházban. A rendezőbizottság a műsort éppen háttér karfarsaink igényeire való tekintettel állította össze s be akarja mutatni ott az egyházi zene legértékesebb és legtitusosabb termékeit mellett azt is, hogy mit lehet produkálni egy hanggal, gyermekkarral, férfiak és vegyeskarral. A belépődíjak új csekélyek, — a szentelyi ülőhelyek 40 ezer, a hajóban levő ülőhelyek 25 ezer, állólhelyek 10 ezer, díjjegy 5000 K — hogy azt mindenki nagyobb megterhelés nélkül megfizetheti és emellett szívet, művészi halott és jövedelékenységét is győzegetli. Szereljeit kívánunk tehát mindenkit, jöjjön el minden karfarsantra!

A Szt. István Társulat pécsi fiókja új helyiségre költözik. Örömmel adunk hírt arról, hogy a kat. kultúra szolgálatában álló Szt. István Társulat pécsi fiókjának eddigi helyisége szűknek bizonyult. Rövid néhány éves itteni működése alatt óriási fejlődőtséget léncelt magához ez a fiók, egyrészt a Társulat 75 éves múltjának eredményeivel, másrészt a fiókintézet vezetője, *Dobszay János*nak, mindenre kiterjedő figyelmével és szolgálatkészségével. Az Apáca-utcai helyiség már nem tudott helyet adni sem a növekvő közönségnek, sem a rohamosan fejlődő irodalom és termékeknek. Épp ezért a Társulat, anyagi áldozatokkal sem kímélve megszerezte a Széchenyi-ter 18. sz. alatt levő, volt Domján-féle üléshelyiséget, amelyben már serényen folynak a szerelési és átalakítási munkálatok s a terv szerint július elején, már ebben az új helyiségben folytatja működését a Szt. István, Társulat pécsi fiókja.

Díjleveg, javadalmi jegyzőkönyv, alapítóanyki számadás, pénztári napló, költészetes, évi jelentés, nyugta, isholadó nyilvántartás, valamint az összes egyházi nyomtatványok késszen kaphatók a Haladás-nyomdában, Pécs, Király-utca 21.

IRODALOM.

Napnyugati játékok. címmel 60 érdekes amerikai szabadtéri játékok adott ki a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt. A játékönyv anyagát az Amerikai Ifjúsági Vöröskereszt egyik testvérelési szakértője Miss Marsch 1924 nyarán kéthetes tanfolyamon mutatta be Magyarországi testvérlőnek. A nagyon megkedvelt játékokat a tanárok és gyermekek ismételt érdeklődésére és kérésére adta ki a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt. Az anyagot Doby Ida képzőművész tanárnő finom humorral ábrázolva, szép magyarsággal gyűjtötte össze és rajzaival szemléltetést tette. A 4 éves gyermek egyszerű játékaival a 18 éves ifjú kifejezett játékaig mindenkor gyermek részére bőven találunk tartalmas anyagot. A jól összeállított könyv nagy lendülettel fog adni a magyar ifjúsági testvérelésnek, nélkülözhetetlen eszközök lesz iskoláinknak és ifjúsági egyesületeinknek. Kapható a Szt. István Társulat pécsi fiókja utján, vagy bármely könyvtárkereskedésben.

Gyermekdalok. Gyermekdalirodalomunknak évről-évre egyre jobban érdeklődő híreltől óhajtott pótolni *Tibold József* az „*Szépülők és gyermekdalok*” címen, újjal bőséggel, két (1—10) füzetben megjelent gyermekdalokat.

A szerzőről az a tisztelendő és előző nem mártírtólható szerkesztő beszélt, hogy az óvodákban vezető karfarsainknak fontos és járható munkáját megköszönve, hogy a kis gyermekek lelkebe könnyed, füllemasszó melódikkal oltassák be az istenfényt, szülő, haza, természet s minden szeretély-műveit írt azok a 4—5 éves korban már fogékony sággal bírók. Hosszas kutatások árán, legkiválóbb gyermekdalíróinknak műveiből válogatta ki a szerkesztő, még azokat a dalokat, melyek a gyermekek lélek kedélyvilágát utóéletlen egyszerűséggel és közönségséggel tolmácsolják. Mindegyik füzet 30—40 dalt tartalmaz, am. egy-egy füzet ára 50,000 korona. Cím, honát a megrendelés üldendő: Tibold József, Pestszécsény, Átilla-utca 18.

Szerkesztői üzenetek.

H. S. Cikke annak személyes éle miatt, nem adható, Hírekről pedig a szerkesztőség nem ad visszsa. Naphalában levelet meg.

Olcso és izléses
nyomtatványok
a
HALADÁS
nyomdában kaphatók.

Haladás-nyomda Részvénytársaság, Pécs, Király-ú. és Mór-ú. sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPKÖZTÁRSÁGI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölös szerkesztő: Számpál Pál, képezdel tanár.

Kiadótulajdonos: a „Pécegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelent minden hónap elsőjén.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Pápai-utca 2. szám, havál a lap szellemi részét illető minden közlemény, hírdetés és reklámokért is küldendő. Az előfizetés és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi pénztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendő.

Pécs, 1925. jún. — júl.

XIV. évfolyam. 6—7. szám.

Katolikus magyar népköztársasunk napirendi kérdései.

KOMÓCSY ISTVÁN, kanonok, egyházmegyei főtanfolyóelő megnyitó beszéde a Pécegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület 1925. évi rendes közgyűlésén.

Most egy ére székfoglalóban programul tűztem ki, hogy a közigazgatási hatóságokból, főleg a kir. tanfolyóelőveléssel a közönség támogatás alapján az előbb is fónálott a jó viszonyt ápolni, ha lehet, fejlesztani fogom. Földalatom könyvekből és kellemesebbnek bizonyult, mint az a három ülőhelytelenség. Bárta, legyen ezért a három ülőhelytelenség. Baranya, Tolna és Somogy vármegyégek vezető hatóságainak és királyi tanfolyóelővelései. Ez hálá legyen annak a közkormányzatnak szemellenk is, amely már nagyban és általában, tanügyi politikának, közlelebről népiszólások vezetését jellemli. Ha vannak nehézségeink, pedig vannak, az irás szavaait kell rájuk alkalmaznom: a Lélek ugyan késs, de a test gyenge.

Ezél a jókaró, késségek lélekkel a tanügyi adminisztráció egész vonalán találkoznak.

Ahalom volt a magas püspöki kar tanácskozásainak tanügyi részének jegyzőkönyveibe betekintnem. Ennek alapján látam és igazolom, hogy Egyesületeink Országos Szövetsége állandó érintkezésben van a magas püspöki karral és hogy ez az érintkezés a magyar katolikus tanügyi és a magyar katolikus tanítás, közudatban levő, még megoldatlan kérdéseit tárja szőnyegre.

A Hlebensberg gróf kulluszminiszter úr által kilátásba helyezett népiszólakot reformálni szükségképpen és előzetesen kell foglalkozniunk melkünk is, nehogy befejezzék ténylek elé állítatva, meglegteszerű és később talán nehezebben orvosolható intézkedések érthessenek bennünket. Vezető

hatóságainknak módjában volt, hogy a valás- és közoktatásiügyi miniszterium törvénytervezetét a népiszólakot reformjáról általánosmágyar és katolikus szempontból meg is tette rá észrevétellet. Hisszük és reméljük, de várjuk is, nem eredménytelenül.

A nm. magyar püspöki kar előtt felszékelt a Magyarországi Kath. Tanítóegyesület Országos Szövetsége által előterjesztelt és szorgalmazott követelések igények:

Egyelőri elbánás az állami tanítókhál; egyelőri fizetés a hasonló képesítésű állami tisztviselőkhál; vasuti kedvezmények; az országos tisztviselői betegpótlásról által beléphetessenek; a Pénztárszeli Központ által a tisztviselőknak adni szokott kedvezményekben a tanítóik is részesülhessenek; hálai pótlékok kapjanak, miként az állami tanítók; háborús évek duplán számításának az előléptetésnél is; a VII. fizetési osztály mindhárom fokozatába automatikusan lépjenek elő; a természetbeni járandóságok újra értékelhessenek a tényleges jövedelem szerint; kántori jövedelem válasszassék el a tanítóitól; a természetbeni járandóságok pénzbeli értéke hálal egyforma részletekben állapíthatassék meg; tanítóképzők főiskolákká alakíthatók; a népköztársasági gyökere reformja; a nyugdíjtörvény reformja és tanítói árak részére adott kedvezmény kiterjesztése azokra is, akik 1923. július előtt betöltöttek a 16. évet.

A nm. püspöki kar határozatlanlag kimondta, hogy a jövőben is pártolni fog minden igazságos követelést. Nevezetesen úgy kívánja a katolikus tanítóknak államilag való egyelőri ellátását. Nem tárja azonban

megengedhetének az egyházközségek tovább megterhesései, sőt az eddigi terhek enyhítését szorgalmazza.

Bélapostólódó a püspöki tanácskozásba a kath. népközlési rendszabályok reviziója is. Ebben a tekintetben az egyesületek már előterjesztették óhajukat. Három igen jelentős kérdésre nézve máris kimondotta a nm. magyar püspöki kar, hogy azok kedvező megoldásának az idő szerint nem elvi, hanem gazdasági nehézségei vannak. Nevezetesen nincs elvi nehézsége annak:

a) hogy a többitásit iskoláknál a tanfolyagotok hatásköre világossá ;

b) hogy az iskolafolytatásban s így a tanfolyagéletben a kiváló tanítók részt vegyenek ;

c) végül, hogy a laikus iskolázások fogaatások a gazdasági ügyekre korlátozásokra — szintén megfontoltas tárgyává tételek. — Adminisztrációs körök kiadatosnak tartóik, hogy bizonyos esetekben a kath. tanítók áthelyezésének is módja nyíljon.

Őly kérdések ezek, amelyeknek kedvező megoldásához békés idők organikus fejlődése szükséges. Előföltételeik pedig nemcsak a tanításág általános műveltségében és közeletességében, hanem az állam, illetve egyházközségeink nagyobb teherviselő képességében gyökereznek. Szervezetileg — én legalább úgy érzem — könnyebben lennének megoldhatók, ha a hitközségi autonómiák, kivéve az elküldöttet feljleszteték.

Az egymh. főtanfolyagosság jelen formájában adminisztrációs szerv — amelynek joghatósága a püspöki rendszabályok és egyházmegye püspökének ad hoc megbízásán alapul.

A magam részéről arra törekedem, hogy ezeket a lehetőségeket kihasználjam s egyházmegyéim területén a tanítói munkát lekésse, lelkiismeretesség és eredményesség téssem. Ismétlem a herekek és a lehetőségek ehhez az adminisztráció keretel és lehetőségei voltak. Ezek annyira igénybe vesznek, hogy az iskolafolytatásról teljesen le kellett mondanom. Viszont az évi jelentések utjonnan elrendelt sémájára nagyban hozzásegít, hogy a tanításág, az igazság, az iskolázásért elnökök és kerültel tanfolyagotok segítségével mélyebben tekintniessék iskolázatosunk állapotába. E helyütt is kérem kell a nagytekintetű érdekelteket, hogy ezen évi jelentések kiállítására lelkiismeretes, nagy súlyt helyezzenek. — Az 52 rubrika egymástól elszigetelten élelтелен darobas alakításának feltétel. Szerves összefüggésükben azonban olyan egységes egészet alkotnak, amelyet nem egy mozaik képhöz hason-

lítok, hanem egy munkában levő szedőgéphez. A mozaikban elhelyezett apró kövek ts ednak összességükben így egységes képet — de a kép csak reprezentans. Amit mi az évi jelentésekben kapunk az egészen más: katolikus iskolázatásunk hatalmas energia készletének erőátvitelére való gépezet az, amelyben a vonatkozó jelentések egy egy csavar, tengely, kopocs, kar, transzmisszió, szij, szerepét viszik. A hitközséget évi költségvetésekre és számadásokra vonatkozó már kiadott s az új iskolai leltárak ellenőrzésére most kiadandó rendelkezések szintén ide vágnak.

Nevelés szempontjából jelentőségek tartom azokat a rendelkezéseket, amelyekel a rendszeres hitközlési vezérkönyvek könnyebb megszerzése céljából a módszeres énekekötés érdekében kiadottak.

A nem magyar anyanyelvű községek oktatási nyelvének tárgyában kiadott rendelkezések hosszas tárgyalások eredményeinek lezáródása. Ezeiben a rendelkezetekben magyarságunkat ápoló s nemzeti állomunkat építő hozzájárás gondosságunk a trionnal békediktatómányok kénszerűségébe tüköttek. Érzésem, hogy ezek a rendelkezések bizonyos idegenkedést fognak szülni. S ebben az idegenkedésben egyházmegyéink tanításágának nemcsak megbízhatósága, hanem türelmetlen, fájó magyarságát érzetem. Az icsemben olvaszhangra találtak mult évi költségvetésünk tüzes magyar hangulatát. És mégis úgy kellett tennünk, amiképen cselekedtünk. Türellemmel, megértéssel kellett eljárunk nemzetiségünk iránt. Fájó sebeket nem szabad durva kézzel érinteni. Emberről érthető igényeket akkor sem szem tüzes vesszéllel, ha egyesek — jóhiszeműen vagy rosszhiszeműen — várják a sedhet részekben, hogy azok ne gyúggyulhassanak. Amit feltűnik, az egyházi főtanfolyagotok és a kormányhatóságok közilletékes lényegzetének utánczúságát mutatja. S ezt lélek szerint meggyőződésből. Végre is mi, akik a magyar nemzeti érdekek egyszerű munkáját vagyunk, nem rendelkezünk és nem rendelkezhetünk azaz az átfogó tekintettel, amely nemzetiségi politikánk magyar szempontból is helyes és gyakorlati megítéléséhez szükséges. Hogy valamely terepet minden részletében áttekinthessünk, ehhez bizonyos magocsal helyre van szükségünk. Ezt a helyet alkotmányunk a felelős kormányzatnak biztosítja. És nevezik ezt a helyet Gemfnek vagy Trianonnal, nevezik ezt felelős kormányzójánkat, diplomomatánk bizalmas tanácsosok szobáinak — egy bizonyos: őt annak ezekben az állásokban, ők viselik a nemzet, a történelem előtt a felelősséget. Déték volna magyarságunk ellen, ha hiszserü tekintetek — s nemzet nagy érdekek mellett minden elterpül iskolánk lerogyoltsága, a szánatlós veszte-

delmet, status rendezésünk kifutódása, minden minden, a politikai, társadalmi harcok — minden, nétek volna magyarságunk ellen, ha későbbre vonnók a nemzet örökállónak nem mondom magyarságot vagy jóhiszeműségét, hanem élelslátás is. Éz a tekintet ügye el a mélyen tisztelt közzgyűlés tül terjed a Tisza—Duna közén, tül terjed a Dunántul lankás vidéken s fixen néz Kolozs-

vár és Pozsony, a Bányát és Bácska-felé, ahol idegen hatalmak rombadöntötték a magyar kultúra alkotását, becsületét iskoláikat s nemzetiségüketől akarják megfosztani elnyomott, túllétek elszakított testvéreinket.

Azaz az óhajással nyitom meg jelen közgyűlésünket, hogy ez soha se sikerüljön nekik.

Karcolatok a nagygyűlésről.

Sokan voltak. Az egyházmegye 600 tanfolyagotok ott volt legalább a kétharmad része. Míg a felszabadulás utáni első éveiben atig jött össze 150 200 tanító, most 400-nál bizonyosan többen jöttek el, hogy hitet tegyenek kath. tanító voltukról.

Az idő is jobban volt megvalósítva, mint eddig. Bebizonyosodott, hogy a nagygyűlés nem alkalmas a gyűlésre.

De azért maradtak odahaza is elegenden. Van olyan 17 katolikus tanfolyagotok bír közszé, ahonnan egy tanító sem jött el. Azt mondják azért, mert az iskolások sokkal a napidit. De eggyé vagy kétfőé talán csak nem lett volna sok?

Mások meg eleget vétek tenni közeletességünk ezaal, hogy úgy 9 óra körül, a gyűlés kezdete előtt megjelentek, örültek a reg nem látott jó barátainak, volt osztálytársainak, megbízhatók velük az ebéd idejé, helgyét egy kis barátságos délutáni szölgözés szertem eleget tettek, siettek a várocha beúszárolni; a gyerekeknek nyári trótkot, az asszonyoknak pudert, szagos szappant.

Egy harmadik csoportról is meg kell emlékeznen: a sétálóik csoportjáról.

Azokról, akik az előadások legérdekessebb részleteit hosszánák fel arra, hogy a nagyterem ajtóitól nyugtalanossá kényessék, a teremben körülözenezzen s azután a látottak és hallottak felett megelégedve, pár percnél időzést után ismét az ajtónyitkorgással teggyék próbára a hallgatóság, de főképpen az előadók idejét.

Az előadó vendég egyetemi tanárok kissé több figyelmet érdemelték volna, a tanító urak pedig több fejgelméletiséget mutathattak volna. Nem is hiszem, hogy dr. Fenyvesy Béla egyetemi tanár nem azért fejezte be oly hamar előadását mert bántotta a sétálóik fejgelméletisége, ajtónyitkorgatása.

Nagy élvezet és nagy tanulság volt Komocsy István, elnököl egyházmegyei főtanfolyagotok elnököl megnitja.

Beszédet olvasni fogják azok is, akik a

gyűlésről távolmaradtak, most csak a jelenlétekről és az aonál elér t hatásköröl akarok írni.

Orsiai éljenezés és helyeslés fogadta annak a bejelentését, hogy a nm. kath. püspöki kar szorgalmazza a tanítók és hántori jzétésének áthelyezését (ez a zsebkönyv) ellenben a legcsékellyebb érdeklődést mutatott annak bejelentésénél, hogy viszont nem pártolja a tanítók fősikolat képeésének eszméjét. (Pedig tanítótestvéreim talán ez is van oly fontos kérdés, mint az előbb.)

Sajnálattal emelitem, hogy az egyházmegyei főtanfolyagotok csupán adminisztratív munkát végezhet és nincs ideje, módja, hogy személyesen is kihasználjon egyes iskolák élelteröl, munkásságáról meggyőződést szerzen, de felhívja a tanításágot, hogy az évi jelentés minden pontját a leglelkiszeretesebben föltsik ki. Legyen az tükröl, amelyből tisztán tükrözödjék vissza az iskola értéke.

Sokan csodálgták a fejűhet; már megint egy jelentés és hozzá még 51 pontból állt. Eszembe jutott egy öreg tanító, aki 39 éves működése alatt tananyag naplót soha nem vezetett. „Minek veszekes — mondotta — tanfolyagot 39 év alatt egyet sem járt nálam, akkor is krumplitalpálosson voltak a gyerekek!”

Mikor ezután a felszabadulás után az iskolafolytatások pontosabban lettek és kezdtek az öregurat naplót trányában kissé kényesebb kérdés elé állítani, hát inkább beadtá nyugdíjaztatás iránti kérelmét, mintsem, hogy ő olyant is vezessen.

(Tanítótestvéreim én mégis csak azt hiszem, hogy a tanítói pálya elmaradottságának mi magunk vagyunk a legfőbb okai. Csak ezt nem szerezjük belsmert s azért inkább mindig márra toljuk.)

Émlékeztetés lett a nagygyűlés a bele kapcsolott ünneplés, amely Báter János tanítóképzőintézet tanárok szööl, akit a Szent Anna 25 éves tanári jubileuma alkalomával érdemreveztetel tüntetelt ki.

Egy szöölöz jövö volt az éljenezés, amely

Csak az lehet igazai népnevelő, akinek minden munkássága összhangban van belső vallásos meggyőződésével.

Lélekemelő ünnepség folyt le június 4-i közgyűlésünk plenuma előtt. **Báter** János, egyesületünk titkára, ez évben töltötte be tanítóképzőintézeti tanárságának 25-ik esztendőjét. A tanár-ember munkájára csendes, minden zajon zallok elismeréséről távol eső munka. Nem is szolták észrevenni. Csak amikor elérkeznek a kerek dátumok, 25, 40, 50 éves működésük idején. Ilyenkor ünneplik a nevelés szerény munkáját, de ebben az ünneplésben azán összerúgódnak az elismerés, a méltánylás, a megbecsülés, a szeretet és a hála minden kifejezője.

Báter János maga a Megyéspüspök Úr Önagyvöltsége ivódzójele. A szentírásból mondogta — csak egyetlen egy mondatot idéztek, amely azonban minket, nevelőket igen közelről érint és elsősorban nekünk szól. Meg van írva: „Aki sokakat az igazságra oktattak, mint a csillagok, fényleni fognak egy egész örökkévalóság át.” Csodálatos jutalom ez, mely mérhetetlen erőt önt azok lelkébe, akik erre a feladatra vállalkoztak. Sokan az emberek közül munkásságuk jutalmát az emberek megbecsülésében látják. De nagyon sokan vannak, a kik ezt a lelket az Isten megbecsülésében találják meg. Ez kell, hogy egész lelkét befőttes mindezeknek, akik megakart népnevelőnek, népoktatóknak nevezik. Mert igazai népnevelő csak az lehet, akinek minden munkássága összhangban van belső vallásos meggyőződésével. Ezt a lelkiállatot akarom ma **Báter** Jánosban tanítóm éle példaképül állítani. **Báter** Jánost lb. Helyei

Ijúsági oktatókat képző tanfolyamok felállítása.

Tolna vm. törvényhatósági testnevelési bizottsága I. évben Szekszárdon július 6—25-ig és augusztus 3—22-ig 40—40 hallgató számára két tanfolyamot rendez. Mindegyik tanfolyam a másiktól teljesen különálló. A cél az, hogy a hallgatók minőz elsajátítsák, amire a Levente egyesületek működésének minél eredményesebb vezetése érdekében szükségük van.

A tanfolyamhallgatók ingyenes elszállásolásáról a törvényhatósági testnevelési bizottság gondoskodik. A hallgatók a vármegyei testnevelési alpból a tanfolyam tartására 60 ezer K napidíjban részesülnek, amiből azonban a napi étkezés és esetleges egyéb költségek is feleznit tartoznak. Előnyös feltételek mellett adandó étkezés a törvényhatósági testnevelési bizottság biztosítani igyekszik s jelenleg napi 31 ezer K-ért naponta reggelit (kávéval vagy teával egy süteménnyel), három fogásos ebédet (levás, főzelék feltéttel vagy sült kórislével és (teva)

püspök hívta a tanítói pályáról a tanítóképző tanártestületébe. Hogy ez a választás jó volt, azt mutatja az a 25 év, melyet ott eltöltött és a jel, mely erői ad s az Úr, ki vérvél azzáita keresztjé, vezesse tovább élete útjain s azon túl az örökkévalóságba.

Czek után a Kegyelmes Úr saját kezűleg tűzi a jubliáns mellére a Pro Ecclesia et Pontifici gyönyörű keresztjét s befejezésül kívánja, hogy Krisztus keresztje legyen továbbra is az a jel, mely erői ad s az Úr, ki vérvél azzáita keresztjé, vezesse tovább élete útjain s azon túl az örökkévalóságba.

A jelenlevők szinte könnyekig meghatárolt hallgatókat a Pápásztor szavai s azok végeztével percelig tartó éljenzéssel üdvözölték a jubliáló tanárt.

Báter János fiút aláíratja fogaja J. O Szentegése kiáltásával. Nagy a lelki öröme, mert kiáltásában minőzoknak megbecsülést látja, akik azt vallják, hogy a nevelés csak Krisztus szellemében történhetik. O mindenkor Krisztus útján jár s ezt nem tekintir érdemnek. A Gondviselés egész életében, édesanyja elvezetése óta, jelenen éretti fának hsz haladása s azon túl is csodálatosan gondozza. Igéri, hogy a jövőben is Krisztus szellemében fogja vezetni a reá bízott ijúságot.

Indítványára, a személyi kultusz további mellőzésével, az egész közgyűlést emelkedett lélekkel élénkelte a pápai himnusz s ezzel egy munkás életrakszokat jelentő mérföldkök lételele véget ért.

és vacsorát (friss húsétel) tud biztosítani ki fogástalan adagolásban és minőségben a város központjában rendez, megtelei éteremben.

A hallgatók mosdószert, egy pár erős és egy pár könnyeb (vászón) torna cipőt, megtelei ruhát, két váltás ágymennyit, lakarót, habbá feleke alig lesz szükség, biztonság kedvéért, vígyenek magukkal.

A tartózkodási helyükről a tanfolyam szék-helyezés és a tanfolyam befejezése után a visszahazazás költségeit az illető község pénztára tartozik viselni.

Miután a Levente egyesületek vezetésére első sorban a néplántók hivatottak, Tolna vm. törvényhatósági testnevelési bizottsága által fentebb jelzett tanfolyamokra sűző jelöltek. Tolna vm. területén működő tanítókat azzal hívom meg, hogy ezen tanfolyamokra különösen az arra hivatottak (katonaviseltek) feltétlenül jelentkezzenek, mert hisz a tan-

folnyamon való részvétel anyagi terhet nem ró rájuk.

Értesülésünk szerint Baranyavármegyére

Püspöki rendeletek.

Elemi iskolai beíratási díjak szedése és az iskolai könyvtárakra mikénti felhasználása. 1927—1928. sz. Vonatkozásos a 3707—1924. és 269—1925. számú körleveli rendelkezéseimre, felhívom a fohátóságom ala tartozó összes elemi iskolai igazgatóságokat, hogy a kötetkez 1925—26-iki tanévtől kezdődőleg minden elemi iskolai tanuló után a tanítói és ijúsági könyvtár céljára 50 aranyfiller beíratási díjat szedjen, amely a beíratáskor esedékes és papirkoronában, a beíratás hónapjára megállapított átszámítási kulcs szerinti fizetendő. — Az ekként beszedett beíratási díjak 50% -a az ijúsági és 50% -a a tanítói könyvtár céljára fordítandó. Ugy az ijúsági, mint a tanítói könyvtár részére a Kath. Tanügyi Tanács által előkészített s az egyes iskolákban állal előkészített megküldött jegyzékben nem található könyvek csak kiűző egyházmegyei főtanfelügyelő engedély vagy meghagyás alapján rendelkezők meg. A tanítói és ijúsági könyvtárak részére beszerzendő művekre vonatkozólag a tanítók, illetőleg több tanítós iskoláknál a könyvtárak gondozásánál megbízott tanítók kötelesek tanévről-tanévre költségvetést készíteni s azt a plébános, iskolai igazgatónak jóváhagyás végeztel bemutatni. A beszerzések minden esetben akként eszközölendők, hogy a beíratási díjak teljesen felhasználhassanak. A tanítói és ijúsági könyvtárak anyaga megfelelő módon leltárba foglalandó s a könyvtár óre ezért felelős. Változás esetén a könyvtárak a plébános, isk. igazgató közbenjölésével leltárilag adandók, illetve vendékek át.

A tanítói lakásra és jaudalomra hivatott hazadói és illethegegyenérték fizetése. 1659—1925. szám. A tanítói lakásra és jaudalomra hivatottak házdóira vonatkozólag az 1922. évi XXII. tc. 7. §-a akként nézve az 1922. évi XXII. tc. 7. §-a akként rendelkezék, hogy a hazadói fizetés kötelezettség a háznak mindenkor tényleges birtokosát terheli. Tényleges birtokosnak a tulajdonost, illetve a haszonbélzót kell tekinteni. A tanító, aki a lakást természetben illethegegyenérték kapja, nem tekinthető a törvény fentebb említett szakaszában tartó haszonbélzőnek, amely magánjogi fogalom, hanem használandó.

Az illethegegyenérték az 1920. évi XXXIV. tc. 125. §-a értelmében az illethegegyenérték

vonatkozólag is hamarosan megjelenik ugyanilyen tárgy felhívás, melyet szintén megfigyelmébe ajánlunk a karársáknak.

alá eső vagyon elvezetere jogosított személy a saját haszonbélzetének tartalmához képest fizeti. Ha azonban az illethegegyenérték fizetését a tulajdonos magára vállalja, vagy azt illethegek felsőbb hatóságok nézve kötelező erőből bíró intézkedése folytán elcsúsztat, akkor a jizéési kötelezettség elsősorban a tulajdonost terheli. Tekintettel arra, hogy nem tartom igazságosnak, hogy a tanító szerény jaudalmára és mellét meg ily kötelezhetet is viseljen, elrendelem, hogy az illethegegyenérték adott es okafeltételek hithűségnek kötelesek viselni.

Közéjsi fajsólak kezelése tanító által. 1660—1925. sz. Baranya om. közönségnek a fajsólakról és fajsólakról alkotott szabályrendelete szerint minden község köteles közéjsi fajsólakot létesíteni és fenntartani, fajsólakkezelőt és fajsólakmunkást alkalmazni. — A nemzetgazdasági szempontból nagyfontosságú közéjsi fajsólak helyreállítása, szakszerű fenntartása és használati érdekében Baranya om. alispánja a közéjség és tárgyban rendeleteket intézett. Ezen rendelkezések végrehajtása azonban csak abban az esetben vezetett a várt sikerre, ha a tanító hsz a fajsólakkezelőt felelősségteljesíti. — Hogy a tanításból ebből tevékenység kifejtéséért méltányos ellen-szolgáltatásban is részesüljön, a fajsólakfenntartói községek utasított kaptak, hogy alkalmazandó fajsólakkezelők részére a fajsólak terjedelméhez mért évi 50—100 arany korona tszeteletűt állítsanak meg. — Tekintettel az egy fontosságára és arra, hogy ezáltal a tanításos mellékjelölésed emre is szert lehet, felhívom a fohátóságom ala tartozó elemi iskolai tanítókat, hogy Baranyavármegye közönségének fentebb vázolt főkövetését azáltal, hogy a fajsólakkezelőt megbízást vállalják, ügybuzalmukkal előmozdítsák igyekezzenek. — A fajsólakkezelői megbízatásuk szűlésegy egyházközségi engedély kieszakozása iránt a püspöki rendszabályok 165. §-ának 1b. bekezdése értelmében az érdekelte tanítók az iskolaszékek útján lenyessék be egyházmegyével fajtánelgyüttességemhez folyamodniuk.

Elemi iskolák felszereléséről leltár vendő fel. 1661—1925. szám. Az elemi iskolai jelentésekben és a hit. tanfelügyelőségek által eszközölt iskolalátó-

gátas alkalmából veit átiratokból arról szerzem tudomást, hogy a főhatóságom alá tartozó elemi iskolák felszerelését nem gondoztatnak megfelelő módon, számos iskolánál pedig a multban beszerzett nagy értékű képsültes taneszközök tönkrementek avagy teljesen eltűntek. — A közhízegek anyagi érdekeire való tekintettel, de azért is, hogy a főhatóságom alá tartozó iskola a szükséges felszereléssel el legyenek látva s ekként a tanítási eredmény is biztosítsák és hogy a r. kat. iskolák minden tekintetben kifogástalanok legyenek, elvilem, hogy jelen körmendelem megjelenése után minden iskolánál hiányt nélkül új leltár vétessék fel. Három leltár állítandó ki: a) leltári napló, b) számlaleltár, c) számléltár. A megfelelő nyomtatványok beszerezhetők a Haladás Nyomda R. Társaságnál (Pécs, Király- és Mór-utca sarok), vagy a Dunántúli Nyomda Részvétel-társaságnál (Pécs, Lyceum-u. 4. szám.). A nyomtatványok kitöltéséhez a megfelelő utasítás és úrlapokhoz közölvé van. — Jelen rendelkezésem szövegü hereszitütelére a plébános, iskolaszék elnököket, az ellenőrzésre pedig a ker. tanfelügyelőket költelenem. S amennyiben ők az iskolák felszerelésének gondozásában, avagy a leltárak kezelésében a legesélyebb szabálytalanságot észlelnék, erről nyomban jelentést tegyenek egyházmegyei főtanfelügyelőmnök, az évvegi jelentésben pedig kimerítően térjenek ki a leltárakra.

A „Nemzetnevelés” és „Néplánitók Lapja” kötelező megrendelése. 1664/1925 sz. A nagymélt magyar püspöki kar j. évi március 18-án hozott határozata alapján elvilem, hogy a főhatóságom alá tartozó összes elemi- és polgári iskolák, valamint a tanító-és tanfőnökhépző intézetek kötelesek egy „Nemzetnevelés, mint pedig a Néplánitók Lapja” megrendelését a könyvtárlétrek terhére. A Néplánitók Lapjára való előfizetés azért elkerülhetetlen, mert a hivatalos kormányrendeletek ezen lapban jelennek meg s a lap szeleme kifogástalan. A Nemzetnevelés pedig a kat. tanítóság hivatalos lapja s így az erre való előfizetés sem mellőzhető. Sajnálatos értesültem azonban arról, hogy a „Nemzetnevelés” előfizetési díjat még számos, egyházi főhatóságom alá tartozó iskola nem hűldötte be. Ép ezért nyomtatásom felhívom az alkalommal az iskolavezetőköket, hogy, amennyiben az előfizetési díjat még nem fizették volna be, azt jelen rendelkezésem kézhezvételé után nyomban hűldjék fel az illetékes helyre. Annak ellenőrzésével pedig, hogy az előfizetési díjak tényleg beküldtek, a ker. tanfelügyelőket bízom meg; iskolalátogatásai alkalmával erről győződjenek meg s amen-

nyben jelen rendelkezésem ellenére még sem küldötték volna be az előfizetési díjakat, egyházmegyei főtanfelügyelőm után nekem nyomban tegyenek jelentést.

Tanköteleseknek ima- és énekkönyvekkel való ellátása. 1664/1925 sz. Mull évi VIII. sz. körlevelében 2757—1924. sz. alatt rendeletet adtam ki a templomi énekköltés tárgyában. Ezen rendelkezésem azonban csak az esetben éri el célját, ha egyházi a tanítók megfelelő vezérkönyvet, másrészt a tanulók ima- és énekkönyvekkel rendelkeznek. A tanítóknak azért van szükségük vezérkönyvre, mert általánosan a panasz, hogy a templomi énekek dallama nem megfelelő. A tanulóknak részre pedig feltétlenül kell imae- és énekkönyv. Mindezek alapján a következőkép rendelkezem;

1. A magyarországi községek iskoláknak részre a jósvay-féle „Belügykönyv” c. mű szerzésére van. Ára holtávil fel-vászonkötésben 70.000 korona, egész vászonkötésben 84.000 korona.

2. A német anyanyelvű községekben a Priszinger-féle „Reite deine Seele” c. mű szerzésére rendel el az isk. könyvtár részére. Ára holtávil fel-vászonkötésben 60.000 korona, egész vászonkötésben 70.000 korona, aranytűzéssel 90.000 korona.

3. A vegyesnyelvű községek iskoláknak könyvtárának mindkét műre szükség van. Fentiek megrendelhetők a Szent István-Társulatnál Budapestben vagy Pécsen.

4. Elvilem, hogy az elemi iskolások a II. osztálytól kezdve, valamint az ismételőiskolások mindannyian ima- és énekkönyvekkel szervezenek be. E tekintetben a legalkalmasabb eljárás várom, mert e nélkül a tankötelesek valóos nevelése és a templomi énekekben való tanítása teljesen lehetetlené válik.

5. A magyar anyanyelvű tankötelesek részére a Bussáhy-féle „Hisz Belki Kincstár”, a német anyanyelvűek részére a Streicher-féle „Der Schutzengel” c. ima- és énekkönyv bevezetését óhajtom, mint olyanokat, amelyek mindenképen megfelelőek. A „Hisz Belki Kincstár” ára 28.000 K., a „Der Schutzengel” ára 22.000 K. Mindkét mű megrendelése egyházmegyei tanfelügyelőségemnek is bejelentendő, hogy ekként ellenőrizhető legyen, vajjon a könyvek tényleg beszerettek-e vagy nem. Természetesen az eddig beszerzett ima- és énekkönyvek, amennyiben megfelelőek, továbbra is használhatók lesznek s a jelen esetben csak azon tankötelesekről van szó, akik még ima- és énekes könyvekkel ellátva nincsenek. Hivatásom azonban, hogy hozzafogasson a tanulóknak teljesen egyforma könyvekkel legyenek ellátva. A megrendelések jelen körlevelé kézhezvételé után mielőbb fogantatandók.

Hivatalos közlemények.

Az évi iskolai jelentések kiállításáról és beküldéséről. Megyes püspök Ur. Ö Nagyméltóságom 264/1925. sz. alatti körlevelé rendeletével új úrlapnyomtatványok használatára rendelt el, amelyek Pécsen, a Haladás Nyomda Részvétel-társaságnál, Király és Mór-utca sarok, szerzethetők be. Ezen rendelkezéssel kapcsolatosan az egyházmegyei főtanfelügyelő úr ez uton hívja fel a ker. tanfelügyelő és plébános, iszt. igazgató urakat, hogy a folyó tanévben csakis a fenti rendelettel előírt úrlapnyomtatványokat használják s az úrlap mindenegyes rovatát pontosan avagy hiányosan kitöltött évi iszt. jelentések elterjesztés nélkül vissza lesznek küldve s illetőképp záros határidő alatt megjelölve kitöltött évi iszt. jelentések beküldésére lesznek utasítva. Hogy ezen indokolatlan munka és költség megelintessék, a legnagyobb pontossággal kért az egyházmegyei főtanfelügyelő úr az évi iszt. jelentések kiállításánál és beküldésénél.

Évzáró vizsgálatok ideje. Ismétellen előterjesztet hárlelme s a folyó év közgyűlésén is történt felszólalások folytán az egyházmegyei főtanfelügyelő úr a jelenrezték elkerülése és szoros műbeztartás végett közli az iskolavezetőkösökkel, hogy az 1925. évi dec. 21-ikén 130.700 VIII. sz. alatt kiadott úrlap. rendelt 44. §-a szerint a tanév szeptember 1-én kezdődik és június hó 30-án ér véget. A 46. §-a szerint ahol a mindennapi tankötelesek tanítása hetl 6 napon át történik, ott a teljes 10 hónapos tanév mellett 227 munkanapot kell kimutatni, amelyek közül 5 napon át a tanítás az iskola helyi hatóságának esetenként megadott engedély alapján szünetelhet kell kimutatni, amikor is az évzáróvizsgálat megtartható. Oly iskolákban, ahol a mindennapi tankötelesek a hetl 5 köznapon nyernekt oktatást, az ilyen iskolákban 10 hónapos tanév mellett 195 munkanap van előírva, melyből 5 napon át az iskola helyi hatóságának esetenként megadott engedély alapján szünetelhet a tanítás s így csak 190 munkanapot kell megartatni.

Amennyiben valamely iskolánál a tanév megörvidítése hiányosság engedélyezett, ily iskolánál ugya a 227, mint a 195 munkanap mellett száma csak 40 nappal csökkenthet.

Évzáró vizsgálat június 15-ike előtt nem tartható. Amennyiben bármik okból a fentebb

jelzett munkanapok betarthatók nem lenneek junius 28-iké tantitási s az évzáró vizsgálat junius 30-ikán tartható csak meg.

Szorgalmi idő megörvidítése. Amiód az egyházmegyei főtanfelügyelő úr a tanév megörvidítése tárgyában alább egész terjedelemben közli a nn. vallás-és közoktatásügyi miniszter urnak a vármegyei közoktatási bizottságokhoz intézett rendeletét, egyben szoros műbeztartás végett azt is jelölök, hogy a szorgalmi idő megörvidítését az iskolaszékek mindenegezes esetben az egyházmegyei tanfelügyelő úr által kötelesek kérés s csak kellőképen indokolt érlelmelek lesznek figyelembe véve. A fenthivatkozott rendelet a következők:

„36.609/1925. VIII. a. ii. o. szám. Valamennyi törvényhatóság tek. Közigazgatási Bizottságának. Az iskolázattal kötelesek teljesítéséről szoló 1921. évi XXX. tc. végrendeletétől szóló 1923. évi 130700. számú rendelettel 45. §-a kimondja, hogy a tanév megörvidítése rendszere csak a 10 évnél idősebb tanuló részére engedélyezhető. A 10 éves korhatár egyet közigazgatási bizottságok úgy értelemek, hogy indokolt esetben a tíz éven felüli tanulóknak mindenképen megadható akedvezmény, tekintet nélkül arra, hogy az elemi népiskola hányadik osztályát látogatja. Ez az értelemzés a gyakorlatban egyes osztályok munkarendjé teljesen felboríthatja. Sok tanuló ugyanis 10 éves életkora dacára csak a II-ik vagy III-ik osztályra jár. Ha ezek számára is engedélyezetté a tanév megörvidítése, akkor a megjelölt iskolák haladása is lehetetlené válik. Az iskolák munkájának sikerét a győnteti eljárást biztosítandó, értesítem a Feltekintés Közigazgatási Bizottságot, hogy a fentidezett rendelkezést úgy kívánom értelemelni, hogy a szorgalmi idő megörvidítését csak különös indokolt esetekben és csak a IV. V. és VI. osztályba járó tanulóknak részére engedélyezhető. Budapest, 1925. évi május 26-án”

Imakönyvekkel ellátása a mindennapi és ismételőiskolai tanulóknak. Megyes püspök Ur. Ö Nagyméltóságának 1664/1925 sz. körlevelé rendele alapján, mely rendelet jelen számban egész terjedelemben közöltek, az egyházmegyei főtanfelügyelő úr a következő utasítással szolgált:

1. Miatán a püspöki rendelet szerint úgy a magy, mint a német nyelvű tankönyvek beszerzéséről az egyházmegyei tanfelügyelőségnek is jelentés teendő, ép ezért egyszerűségi okából a plébános, iszt. igazgatók az igazgatásuk alá tartozó iskolákban valóközös rendelkezéseket és pedig iskoláknak külön-külön jelezve a mennyiséget, az

egyházmegegyi főtanfelügyelőség után eszék-zőjék. Jelezzék együtt azt is, hogy a pénzt előzetesen beküldi, anagy utánvélet mellett kintjára-e a szállást.

2. Mindazon iskolák plébános, isk. igazgatói, akik iskoláik tanköteleseit számára (mindennapi és ismételő) már beszerezték az imakönyveket, jelezzék a beszerezt, illetve megrendelt imakönyveket, illetve tankötelesek számát, s azt, hogy mikor és hol rendezték meg az imakönyveket.

3. Amennyiben Meggyéspüspök Úr Ó Nagymeltyóságának az imakönyvek beszer-

zésére vonatkozó rendelete a tanév előrehaladtával tovább teljes egészségben nem lenne most keresztülvihető s így a tankötelesek mindegyike nem lenne imakönyvvel ellátott, felhívom a plébános, isk. igazgató urakat, hogy a jövő tanév elejére feltétlenül szerezzenek érvényt ezen rendelkezésnek a szükségesek mert rendelkezéseiket legkésőbb **J. évi szeptember 10-ig sürgeltes beadásra** nélkül terjesszék be az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez, amely hivatalilag elfogadást nyújtatja a rendelkezéseket, másrészt állítást az illetékes nyomdához.

Egyesületi élet.

Közgyűlésünk.

Egyesületünk J. évi június hó 4-én tartotta XV. rendes ülésközgyűlést a Kath. Kör dísztermében, melyet a megjelenetek zölszöfag megjelölték. A közgyűlést magas megjelenésével látta ki az Egyesület védnöke, gróf Zichy Gyula, kalocsai érseki adminisztrátor, megyéspüspök Úr Onagymeltyósága, akit a jelenlévők tömege zúgó eljenzással fogadott. A vendégek sorában ott láttuk úr. Mosonyi Dénes püspöki helynöki, dr. Igaz Béla erek. kamorokot, úr. Heim Pál és úr. Fenyessy Béla egyetemi tanárokat, Berze Nagy János úr. kir. tanfelügyelőt, Jakab Béla úr. tanító-központosítói igazgatót, Sateberh Róbert felügyelő igazgatót, úr. Ákos Ferenc szentszolgagyózt, úr. Gebauer Miklós püsp. titkár, Lajos Gyula énekiskolai igazgatót. A gyűlésen résztvett a tanítóképzőintézet ifjúsága is.

A közgyűlés megnyitása.

A főjelalman reménykedő magyar Híszek egy hangjai után Homocsy István ehm. főtanfelügyelő, az Egyesület egyh. elnöke mondta el hatalmas megnyitó beszédét. Tisztelettel teljes hófólatól üdvözli a Meggyéspüspök Úr Onagymeltyóságot és kéri, hogy e közönséget Öszirre ragaszkodásunknak tekintsse. Mi visont Egyesületünk és a magyar munkálkodásának méltánylását látjuk kitüntető megjelenésében. És erre a méltánylásra, megértésre, megbecsülésre, támogatásra elsőrendű szükségünk van, mert ez biztosítja működésünk eredményét. Üdvözi Berze Nagy János kir. tanfelügyelőt és örömmel hangszólózza, hogy meg van az annyira szükséges együttműködés a más hátrófogókkal és azok közegével. Majd hatalmas aranyú, minden a napirendben felvett tanügyi kérdésre kiterjedő, mondatlanok programbeszédet nyitja meg a közgyűlést. E beszédet lapunk vezetőhelyén, érdekes szövegében hoztuk.

Báler János kitérítése.

Napirend előli gróf Zichy Gyula, megyéspüspök Úr Onagymeltyósága magas szárvnyalású

beszéd kíséretében túri fel Báler János, tanító-központosítói tanár, egyesületi főtitkár melléire a Pro Ecclesia et Pontifice gyóvnyóli körömkereztől. Erről a megasztos tényről is előlünk cikketben számolunk be lapunk más helyén.

A napirendel

két egyetemi tanárnak, Heim Pál dr. és Fenyessy Béla dr.-nak előadása emeli a tudományosság magas színvonalára. Mindeket előadó a tudós széleslátásával, a lenni agóvalmalva s a valódi pedagógus gyakorlati módszerével feltölti a tanításra jellemző az egészségügyi nevelés tárgy. Egészségügyi nevelést mondunk, mert amit ott elvárás-alban, mondhatjuk, az nem egyszerű tanítás, az nevelés a szó legigaziból értelmében Heim Pál dr. a gyermekek védelméről, a tehetségek fejlesztéséről s a gyermekek egyetm neveléséről adott sok-sok értékes és megszólaló gondolatot; Fenyessy Béla dr. pedig megmutatta a teret és az utakat, ahol és anélveken az iskola szívesen veheti fel a küzdelmet a ferőző betegségek, különösen pedig a tuberkulózis ellen. Mindeket előadás igazán mezmementő munka volt s mi ezúton is a halás közönségnek, to másokunk a tudós előadónak. Isten fire se meg örömeten fátározásaitak s adja, hogy az elvelet meg a lelkekben zúzó növényeké fejlődve, százszeres termést hozzon.

Határozatok.

A titkári jelentés kapcsán a közgyűlés a következő határozatokat hozta:

1. Az Egyesület a saját költségén kiadja a **tanítói nevelőt**. (Az elnökségnek ezen napvramielőbbi összeállíthatásá célzó felhívását látunk más helyén hoztuk.)

2. **Horváth Ignác**, világi elnök lemondásán a közgyűlés nem fogadja el, hanem kéri őt, maradjon továbbra is közöttünk, legyen a miénk legyen továbbra is vezérünk.

A jövő évi költségvetés

Magyar Sándor egyesületi főpénztáros terjeszt elő. E szerint 32,433,405 korona tehetőzetel

szemben 19,870,000 K kiadás áll s így maradvány 12,563,405 K.

Elfogadott indítványok.

1. Az Egyesület belép a „Magyar Nemzeti Szövetség” tagjai sorába s tagjainak ajánlja, hogy egyenként is lépjenek be.

2. Az Egyesület az Orsz. Szövetség után azon kérelmet terjesztja a nm. Püspöki Kar elé, eszközölje ki a kormánytól, hogy a júliusi fizetésrendezések kapcsán a családi pótlék a kébebeli évi 200 koronára emeltessek fel családtagonként.

3. Megkeresi az Egyesület a Meggyéspüspököt és az Orsz. Szövetség után a nm. Püspöki Kart, hogy oly rendelet adassék ki, amely a végleges alkalmazott tanerőknek vagy természetbeni lakást, vagy az államiakkal megegyező lakbért biztosít.

4. A közgyűlés, az Orsz. Szövetség után felkéri a magas Püspöki Kart, hogy vegye nagybecsű figyelmébe a kath. tanfőiskolának és vele beőő szövegeit és — amennyiben azokban a kath. tanfőiskola szervező elkövetlenítését és a kath. iskolák tudatos lezüllesztését látás, — azokat kegyes védelmébe venni melőzöltesék.

5. Felterjesztéssel fordul az Egyesület az egyházi és a közigazgatási hatóságokhoz a „Deutscher Volksbildungsverein” működésének ellenőrzésére kérdésében.

A gyűlés 3/1-kor, a Himnusz eléneklésével ért véget.

Egyesületünk által rendezett hangverseny sikere. A jun. 4-én megtartott egyházasnapi hangverseny fenyves érdekes és ananyi sikerrel zár. Jelen volt Dees legelőkelőbb és mértő közönsége, valamint a tanítóközpont megjelenik nagy része. A lapok kritikusat is elragadtallással írták az előadásról. Tiszta jóvedelmét, 9,300,000 koronát a tanítóképző intérdánusának juttatta a rendezőség. A hangverseny rendezésében nagy része van Lajos Gyula székesgyőháti énekesiskolai igazgatótunk és Báler János tanítóképző-intézet tanárnak. Reméljük, hogy a jövő közgyűlésen újra győződikódhatunk az egyházi zene ügyé hálaló remekében.

A főpénztáros közlése: Felkérhetem a Katholikus Iskola folyó és mult évi előfizetési díjaitak hátrólásokot, hogy az előfizetési díjakat sürgősen küldjék be. A hóri pénztárosok, ahol a gyűlések megelártattak és a tagdíjak beszédeltek, megfelelő kimutatás kíséretében a tagdíjakat lehetleg egyösszegben ugyanancsak melőbb küldjék be.

Magyarországi Bábú Társulat Babarc 90. Pleb. hiv. Chtó 90. Zánod 60. Lengyel 60. Nagyholló 60. Pincehely 88. Nemelt 44. Feszt Gyula Magyarorszáki 132. Rk. isk. Földespuszta 74. Rácútszék 30. Híspápe 30. Főpénztáros 30. Járányi Lajos Somogy 340. Káhl József Tolna 132. Csertel István Ozora 74. Rk. isk. Delény 30. Bonghád 89. Hírd 30. Nagy-

mányok 15. Öcsény 28. Sellye 14. Szekszárd 60. Bácska 14. Bér 30. Felsőszentmárton 43. Hámza 30. Pincehely 30. Tevely 30. Horvátbentlend 30. Püspökpuszta 90. Dósbórerény 44. Jung Ádám Miskha 60. Rk. isk. Bedeg 30. Szomberek 44. Villány 44. Vókány 30. Hoffmann H. Szentlászló 60. Rk. isk. Pöcsa 30. Daróchalma 30. Villányhóvesd 30. Pusztasikfalva 30. Rómecheszta 74. Kiskajababla 30. Mánfa 30. Pleb. Hiv. Híssasszony 90. Taschek Anka K.-szántó 700. Hang N. Baranyaszentgyörgy 60. Rk. isk. Szentlőrinc 60. Apár 30. Pleb. Hiv. Simontornya 68. Rk. isk. Grábóc 30. Süttény 50. Pleb. Hiv. Sikióshodony 88. Dobronalcsky Anna Szaks 3. Szabó Ádám Mőcsény 50. Strumberger A. K. Göröcsény 44. Rk. isk. Virágos 30. Csebény 30. Dusz 30. Gyüd 14. Szajk 30 ezer korona.

A Körök élete.

A völgyeségi esp. kerület tanítói köré őszl gyűlést 1924. szeptember 25-én tartotta Hőgyészen. E gyűlést Eberhardt János, úr. elnök nyitotta meg a tanítóság nemes, cilludatos munkáját hangsúlyozó beszéddel. Káhl József esperes, a körvilági elnöke meleg szavakkal buzdította a nyugolamba vonult Hőcs István tevely ig. tanítót, akit 45 éven át volt eredményekben gazdag munkása a kath. tanügynek. Vitez Vida István, dósbórerényi tanító gyakorlati tanítása minden tekintetben kifogástalan volt, de különösen az előadó ölmeg, hangos, értelmes beszéde — amely különösen az I. osztályban rendkívül fontos, — kellett általános jellemítésre Saaghy Mária „A zene története” c.; Eberhardt János „A magyar nyelv tanítása”; Bőrnligam Ferenc plébános „A szocializmus filozófiája és a kereszténység” címen tartott általános érdeklődéssel kísért előadásokat, melyekről az egyházmegyei főtanfelügyelő is elismerését tolmocsolva nevezetnek a ker. tanfelügyelő után.

Ügygőne kerület 1925. május 27-én tartotta tolvási gyűlést ugyancsak Hőgyészen. E gyűlésen az Orsz. Szövetség elnöke, Öveges Kálmán is részt vett, akit Káhl József esp. üdvözölt. Öveges Kálmán, akit — mint mondta — a szeretettel pontos ide, az egyesületi élet fontosságát feltegette terjedelmes felszólalásban Vitez Tóth Márton széken feltepett gyakorlati tanítása; Kaufmann Jánosnak „A vallástörténet keretében előforduló hitnyok és tevedések”-ról; Eberhardt Jánosnak „A magyar nyelv tanítása”-ról; Faust Antalnak iskolánkban a missziók érdekében kijelölhető munkásságáról tartott előadást tették a gyűlést a tanítói és nevelői munka szempontjából értékesse.

Az egyházmegyei tanítóegyesület érteleni esperesi köre május 26-án tartotta tavaszi ülést felsőlőreigen. Brunner András üllégi elnök megnyitá beszédében a tanító egyéniségét és modorát tárgyalta kimerítően, amelyről a tanítás, jóképű pedig a nevelés eredménye függ. A vallásos lelkiélet, szerény, de őszintes egyéniséget állította fel mintaképpül. **Takács Gyula** tennődi hántortantón azon módszerét ismertetle, mellyel elért azt, hogy tanulói a templomban és iskolában állandóan 2-3 hangon énekelnek könnyűszerrel. Az ószl gyűlésen mintatánítást fog e tárgyban adni. Ugyancsak az ószl gyűlésre hoztatott Pintér Gtella értekezése a nőnevelésről, mert az időt aktuális pedagógiai és tanítókörigazgatási kérdések tárgyalására foglalta le. **Kocsán Háyrol** szövegeit felitért, ki részbetételeit kimentette. **Jegyzőkönyv**leg üdvözölte a gyűlést. **Hortobágyi József** esperse záróbeszédében az Orsz. Szövetség és a „Nemzetnevelés” munkáját méltatta és a tanítóság összetartására vonatkozólag mondott megszövegeleendő szöveket, melyek hatása a közömbösen észrevehető volt. A teljes számban megjelent pápság és tanítóság Huber Rózi pécési és György Árpád magyarországi kollégák elvezetes irredenta dalban gyönyörködött a késő délutáni órákig.

Tanítógyűlés Véménden. A máriakémeti ües. ker. tanítóegyesülete június hó 9-én tartotta tavaszi rendes közgyűlést Véménden. El szép és gondosan összeválogatott program, jó előadók és a hatalmas érdeklődés már előre biztosította a teljes sikert. Nagyon hozzájárult ehhez Beck Háyrol vémeádi hántortantó, ki a mult évi gyűlésen az általa kitűzött pedagógiai tétel jutalmazására egy hí, bort ajánlta fel, mellyel a beérkezett két pályamunka szerzőinek egyenlő arányban ítélték oda. Már a program utolsó pontjánál tartott a gyűlés, mikor Reiss Antal vémeádi plébános, pápai kamarás, ugyancsak egy hí bort ajánlott fel azon tétel kidolgozására, mellyel az egyesületi jegyző tüzén ki az egyesületi tagjai részére. Örösi lelkesedésű utéti tudomással Reiss Antal bőhözű adománnyát és ezért neki, nemkülönben Beck Háyrol tanítónak is, köszönet és meghívó-böveleteit íszteltel jár hí, kiknek áldozathérsége és az idők számt megértő nemeslehel büzdít példaul szolgálhatna sok embernek, hiszen a legfontosabb kérdésnek: a nemzetnevelésnek és így hözönetre a nemzetmentésnek hozták áldozatát. Az egy. jegyző pedig ezuttal közli a kör tagjaitól a hídelgőzandó tételt: „A híserletli pedagógia legfontosabb eredménye és azok ernvényeslése a falusi iskolákban” címen.

Gódréi kör műsoros estélye. A gódréi tanító kör és a helyhatáti járás jegyzői kara július 2-án, Sasdon

műsoros erdélyt rendez a következő programmal: 1) Bethoven: Isten dicsősége. Éneklő a tanító körnek és a Sásdi dalárdának egyesített kara. 2) Megnyitó beszéd. Tartja Sáros József, esp. plébános. 3) Hunyadi nyitány. Zongorán előadja Ruzsinszky József. 4) Vár és hűnyhő Melodráma. Szavaltja Vanko Mária, zongorán kíséri Ruzsinszky Gabriella. 5) Dalok a Levendula c. daljátékból. Éneklő Bülcsüséné Úrög Sári, zongorán kíséri övő. **Benéni Úrög Erzsé.** 6) Chopin: Polonaise. Zongorán előadja Ifj. Gász József. 7) Norman dala. Éneklő a kar. 8) Magyar dalok. Éneklő Mezey László, zongorán kíséri Mezey Béla. 9) Zárószavak. Mondja Bálint István. 10.) Hiszekegy Éneklő a kar. — Az egyes számok közt Makár Béla konferál. — Az estély tisztá jövedelmét részben a Jegyzők Árvakáza alapja, részben a Kath. Tanítók Léleli Üdülőháza, részben pedig a pécsi tanítóképző internátusa javára fordítja a rendezőség.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

HIREK.

Vitézze avatott kath. tanítók. A völgysegt ües. kerület ószl gyűlésen, a kör elnöke bejelentette, hogy **Tóth Márton** hözgyeszt és **Vida István** díósbereányi tanítókat a Normandiai Öjdmélőssága vitézze avatta. Önmémet elvözöletjük e helyről ml is a két vitéz tanítót, akik a nagy üllágésben is hírt, díósbőség szerzetek a katholicus tanítósságnak.

A t. plébános **Urak figyelembe!** A Megyés pispók Ur Onagyiméltósága legutóbbi névelésben, 1911/1925 sz. alatt elrendelte az ószl rk. elemi iskolákjók felszerelésének leltározását. A munka egységessé tetele céljából az Elm. Főtanfelügyelőség úrlapokat szerkesztett, melyek a haladás nyomában már saját által vannak. Hogy a felesleges költségekeltől és utánjárásoktól megkíméljük a t. plébános Urakat, a nyomda ezen úrlapokat minden plébániára, a plébániához tartozó ószl iskolák részére (minden iskolának 2-2 példányban) utánvétel el fogja küldeni.

Lapuk megszüntetésére két indítvány is érkezett a közgyűlés elé, igaz, hogy mind a kettő ugyanazon helyről. Az indítványokban levő passzusokat és kifejezéseket erdemben óhajtunk változólni, de ezt a jelentégi számunk nagy anyaga miatt csak a jövő számban tehetjük. Addig kis türelmet kérünk!

A **Katholicus Iskola** évenként 10 számban jelenik meg, tehát július és augusztus kivételével havonként. A következő számunk ezek szerint csak szeptember 1-én jelenne meg. Ha azonban közben valami fontos rendelkezés, vagy általános érdekt tanügyi dolgot történik, akkor augusztusban is megjelenik.

Még egyszer a Volksbildungvereineiről! Ezen egye-sület kérdése már régóta ott áll a tanítói körvelimben. Sokak beszélnek róla por és contra. Egyik azt mondja, hogy is vegyük róla tudomást, a másik azt mondja, hogy részt benne, ismét a harmadik, hogy kiadunk elötte. Mit csináljunk tehát? Véleményünk szerint leghe-lyesebb volna, ha részt vennénk ez egyesület munkájában, hogy így alkalmin legyen minden német anyanyelvű honfitársunk hazafias működéséről meggyőződést szerzeni.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNVE.

Felölös szerkesztő: Számpi Pál, képezedei tanár.

Kiadóatlajdonos: a „Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elején.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Papnövelde-utca 2. szám, hová a lap szellemi részét illető minden közlendőség, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi penitensz címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők

Pécs, 1925. augusztus 1.

XIV. évfolyam, 8. szám.

A tanító egyénisége.

BRUNNER ANDRÁS megnyitó beszéde az érteleni ües. kerület tanítók körének 1925. május 26-án tartott gyűlésén.

Tanítógyűléseken gyakori eset, hogy egyesek jól kipróbált módszerük szerint előadást tartanak. Kíváncsok azonban, hogy az előadásokba a tanító egyéniségét is iparkodják belevetni. Mi az egyéniség? Mindazon tulajdonságoknak összessége, melyek az együtt öszszes általános és különös ismertetőjegettel együtt kétségelmentül felismerhetővé, azaz minden más egyéntől megkülönböztethetővé teszik. Sokan túlbüszcsül, mások lebecsülik a tanító egyéniséget. Sokan azt hiszik, hogy ha valakit beállítanak az iskolába s az ott pl. a számolás mesterségét megtanítja, már jó tanító. Ez a tanító túlbüszcsülés. Mások viszont nem veszik észre a tanító szakképzettséget, és ezek azok, akik lebecsülik a tanító egyéniséget.

Az orvos is, a szónok is hat az egyéniségével. Az egyéniség kifejezője a *modor*. Ez a tanítónál rendkívül fontos és az egyéniségtől elválaszthatatlan, olyan szerzemény, mely egy hosszú, folyamatos eredménye. De miért kívánunk épen a tanítótól jó modort? Mert a tanító állandóan a nyilvánosság előtt mozog és nagyon kényes helyzete van az iskolában is, ahol minden szempár kritikusként figyelt a tanító személyét. A gyermek, ha senmit sem tanult is az iskolában, a tanítójáról mégis tud beszélni otthon. Egy nyelvbötlés, helytelen

modzolat, vagy a tanító ruháján valami fogyathéosság olyan dolgok, melyeket az életben figyelt gyermekekhezék mindig feljog-nak. A tanítónál a modor és az egyéniség elválaszthatatlan, egyhíról sem beszélhetünk a másik nélküli.

A tanítónak a modor az iskolában az áltelt levegője, ebben él, ez az ő legfőbb tanítási és nevelési eszköze és mégis erőt gyakran megfedelkezünk. Feltétlenül szülőséges, hogy a tanítónak férjjas egyénisége és jó modora legyen. A tanítónak példát kell adnia család életével is. A nép a tanítóról sokat beszél és nem ritkán kifogásokat talál.

Fontos a tanítóh egymásközi viselkedése a tanításon kívüli, a tanestélyiben. A gyermekek és szülők megfigyelt, hogy mitépen köszöntik egymást, hogyan beszélnek egymást közt, hogyan az iskolaszéki elnökkel.

Szülőséges, hogy az ember magába nézen, hibáit megismerje s valaint a jó pap, a tanító is holig tanuljon. Szeresse a tanító a gyermekeket s a gyermek is szereti fogja őt és figyelt fog rá. Mindig szemünk előtt legyen, hogy szülők és gyermekek egyaránt példát kell adnunk s önmagunknak állandóan tölkel feresedünk kell.

Kifüntelett igazgatótanító.

Éz évben másodízben ült ünnepet egyházmegyénk tanítószaga; az ő díszének ünnepeit. Mitőn az egyház feje, Öszénisége a római pápa Megyeispüspök Ur Onagyemlétsára előterjesztésére hű tanítógymekből érdemeit jutalmazza, egyttal az egész testületet díszíti fel, megbecsülve vele nemcsak az egynt, hanem a hivatalit is. Júnus 4.-én *Bater Janos*, tanítóképzőintézeti tanár, július 20.-án pedig egy tanítói példánykép, *Id. Gasz József* Baranyajenői igazgató mellett esküdtette fel a Pro Ecclesia et Pontifice érdemkeresztet.

Az érdemkereszt átadása folyó hó 20.-án ünneppéze kezelek között történt, amikor is a megyéspüspököt az érdemkereszt átadásában *Komócsy István* kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő képviselte. A szüfőlség megtelt templomban, ahol nemcsak Baranyajenői község aprjai és nagyja vettek részt, hanem a szomszéd községekből is számosan jöttek, *Szics József*, espereslepnános mondott ünneppéze szent misét. Utána az egyházmegyei főtanfelügyelő hosszabb beszédben elemelte a néptanító megszolgaltatását és mutatott rá Gasz József igazgató érdemeire.

Az igazgató 33 éves működésével a tantótnak minden tekintetben példaképe lett. Az egyházi és a királyi tanfelügyelőségek jelenléte szerint nagy értékű pedagógus, aki működésének főcélnjál a gyermekekélet teljes megértését tűzte maga elé s általános tanítási eredménye ezidekenen keresztül kitünő volt. Ennek kifolyásaképpen népe tanítóival teljesen egybeforrott, a község kultúrntívója folytonosan emelkedett, ma Baranyajenői a szomszédos községeknél

éppen úgy mintaképe, mint igazgatója a tanítószágnak. A valamikor németajhu községben, ma mindenki tisztán és szívesen beszélt a magyarnyelvet, iskolái főlészerelésében parjót ritkítják, a tömveültetlet és a családi élet a benső ballásosság díszrendő, a lakósság értelmese és munkás. A közelmulban közföltanított lettek a *Gasz József* által rendezett passzói játékok, amelybe a községnek minden házat bevonták, mely nyomatok számtva a lelkekben. Az érdemkereszt felújzése után *Gasz József* meghatótt szavakban mondott köszönetet az őt ért kitüntetésért és még bensőbb tette azokat a kapcsolatokot, amely őt Baranyajenői népelet egybefűzi.

A kitüntetés alkalmából Baranyajenői iskolaszéke testületileg jelent meg az egyházmegyei főtanfelügyelő és az igazgatótanító előtt s mind haláluknak és tozassatóságuknak kifejezést adták, egyben tudomást hozták az iskolaszék azon egyhangú határozatát, hogy *Gasz József* érdemeinek elismeréséül és a község jólétének kifejezésére az igazgató-tanító szék reményeire jogosító fiat, most gördet kántortanítót azon kívánással, hogy atyja nyomdokaiba lép, egyhangú határozattal meghívják Baranyajenői kántortanítói állására s kerik a felsőbb hatóságokat, hogy ez ökből a nyilvános pályázatot elengedti szüveshédjén.

Az ünneppégek lezajlása után az igazgatótanító látta vendégül a vidékről odérkezett tisztelőit, köztük *Szily Tamás*, ódereszentantoni földbírtokost, nemzetgyűlést képviselőt, valamint a kerületi pápás és tanítósság számos tagját.

A nép egyházi énekéről.

A dunaföldvári esp. ker. rk. tanítói kör 1923. szept. 3-án tartott közgyűlésén *Berauer József* igazgató, nyug. székesegyházi tanár nagyterület előadást tartott, melyet a most folyamatosan levő egyházi népének tanításának megkönnyítése érdekében közzlünk:

"Hírszűstban mindent s így az éneket is megajltam": az érig mtködőt a neveitől pályn és 38 évig volt székesegyházi tanár. Tehát egy egész emberöltő alatt gyűjtötte tapasztalatait, melyeket most a 39. helyen ismeret és hírdet. Ahány község, annylifeleképpen énekel a nép. Sőt vannak köz-

ségek, ahol az ének egyszerű — eredeti dallamára már alig lehet ismerni. — ezeket a népet meg kell tanítani az énekek egyszerű — eredeti dallamára. A kántor a helybeli plebánostól támogatva, minden mise előtt vagy után, ahogy a körülmények kívánják, fel óráig tanítsa az éneket a templomban. A tanításnál legyen tekintettel az ének dinamizmus-alak előadására. A tanítás módja: 1. A tanító magyarzáza meg rövideje a szöveget; 2. énekelje el halkán az éneket; 3. két-három hangnemből játsza el az éneket. A hangnem megválasztásánál legyen tekintettel arra, hogy az éneklés ne fárasssa ki

az énekeseket, ép ezért magas hangnemből ne énekeltesen. Az ének dallamára is legyen tekintettel. Ha a dallam állandóan magas hangok között mozog, akkor alacsonyabb hangnemből éneklendő az ének. A fő, hogy az énekesek gondolkodva énekeljenek, hogy lelik megjelölje áhittal.

A népelek jóaitásának másik módja, hogy már a népiskolában tudatosan tanítsuk az éneket, hangjegyek szerint. A hangjegy szerint éneklőtől a III. osztálytól kezdve előírja úgy a Püspök, mint az állam tanterve de eddig eme kötetelménynek kevés iskola és tanító felelt meg. A hangjegy szerint éneklőtést nem a III. osztályban, hanem már az I-ő osztályban kell megkezdni — már az I-ő osztályban bizonyította be ennek lehetőségét így osztályról-osztályra menve, a gyermekek elsajátítják az alapot, amelyet

Pályatételeink.

Egyesületünk választmánya a jövő évi pályatételek kiűzésére egy négy tagú bizottságot küldött ki, amely három pályatélet írósít ki. A pályatételeket és azok kidolgozásának főbb szempontjait a követhetőkben adjuk:

I. Tanítási tervezet a földrajz köréből.

Tárgy: a IV. oszt. földrajzi oktatás befejezéséül az egységes Magyarország képe, összefoglalás keretében, egy tanítási egységben kialakítása.

Tárgyi cél: helyes fogalom kialakítása Magyarországról, mint antropogeográfiai (emberföldrajzi) egységről. Alaki cél: lelkes, megyőződéssé ragaszkodás az integer Magyarország eszméjéhez.

Jutalma az Egyesület pénztárától 500.000 K.

II. A gyermek érzelmi világának céltudatos és természetű kiűlése az elemi iskolai oktatás során, az erkölcsi nevelés szolgálatában.

Rövid elméleti alapozás után megszerkesztendő azon érzelmelek skálája, amelyek kialakítását a tanító szükségesnek tartja a gyermek erkölcsi egyntségének feleltéséhez és megerősítéséhez. Azután mind a hat osztály helyi tanístervén végig menve, tárgyanként és óránként megjelölendő, hogy az egyes tanítási anyagokból s azoknak melyik részletéből kapcsolatosan melyik érzelmet fogja ápolni a tanító, gondot vetve arra is, hogy az egyes érzelmelek fontosságuk arányában s a szükséghez képest, kellő számú alkalommal részszűljenek meg-

az énekarok szervezésénél az ifjúsárit és különböző egyletekben nagyon szépen fel lehet használni. Jó énekkart csak az új mód kiképzett énekesekből lehet alakítani, az egy egyszerű gyermekekből is. Az egyházi ének tanítását a III. osztálytól kezdve a tanítók felügyelete alatt a templomban egy tanító lássa el heti egy órában. A gyermektől úgy a felötöttek is lassan megtanulják az énekeknek helyes dallamát és éneklést módját. Szent mise alatt így mindenki el lesz foglalva, nem unatoznak. figyelemmel kísérik a miséző papot, lelik meg a lelki zéssel és nemesítőleg hat egész lényükre, így eljárva, lassan helyre áll a népek lelki egyensúlya a lelki integritás — melyet bizony követni fog hasákn területének integrátása is. Adja Isten, hogy ez soká ne késen!

jelelt figyelemben, a tanítás munkájában. És minden tantárgyban legalább egy-egy osztályban s legalább egy-egy tanítási óránál, mintául, részletes vázlatban bemutatandó, hogy az illető érzelme felkeltését, megerősítését miképv kívánja a tanító keresztül vinni a tanítási anyaggal kapcsolatban. A példák mellett választandó meg, hogy lehetőleg különböző érzelme kezűlésére adjanak mintát.

Jutalma: 1. az Egyesület pénztárától 1.000.000 K. 2. *Komócsy István*, főtanfelügyelő által felajánlott 500.000 K.

III. Melyek a legsürűsebb teendők a tanítók (örvábbképzésére?)

Jutalma: az Egyesülettel 500.000 K.

A bizottságot a pályatételek megállapításánál teljesen a gyakorlati szempont vezette. A tételek mind gyakorlatiak, megoldásukba nem kell egész könyvtárt átböngészni, hanem teljesen a gyakorlati tanítói és nevelői munka köréből völnök. Elislet tehát most az a kifogás, hogy a tanítósság nem tud a drága szakfolyószekhez hozzjutni, valamint az is, hogy a tételt csak elméletileg melyében képzett egynt tudja megoldani. Hisszük, hogy ez alkalommal nem két-három pályamunka fog beérkezni, hanem azoknak egész serege s így elcsik majd az a panasz is, hogy a pályadíjakat mindig csak egy ember viszi el.

A pályamunkák bekűlésének határideje 1926. április 1. A jelölvelellat pályamunkák, a szerző neveit rejtő jellegű börtékek együt *Bater Janos*, egyesületi titkár címére (Pécs, Gissella-u. 5.) küldendő.

Püspöki rendeletek.

Katholikus Iskola c. lapra felhívás. Hogy egyházhatalosági körlevelemmel bizonyos fokban tehermentesítsem, az egyházmegyei iskoláügyet érintő rendeleteim nagyjából részben a „Pécs-egyházmegyei Tanhatóság Hivatalos Közlönyében” tettem közzé. Az alap minden iskola kötelei járatlan. Elnökömre fölhumom az iskolaszéki elnököket, az iskolák igazgatóit és tanítóit, hogy a Katholikus Iskola közleményeit ezután közzéadják figyelemmel kísérvék.

Egyhm. főtanfolygelo rendelkezései.

Beiratsi dijak szedése. A most követező 1925. 26. tanévre kivétel nélkül minden egyes iskolában a beiratsi dijak feltétlenül beszedendők, hogy ekként a befolyó összegek a tanítói, illetőleg ifjúsági könyvtárak beszerzésére fordíthatók legyenek. Amennyiben bármely iskolának a beiratsi-díjak szedése akadályba ütköznék, az iskolai igazgatóknak nyomban legyen jelentést az egyházmegyei főtanfolygeloéknak, hogy ekként megfelelő intézkedés fogantatható legyen. Igazoltságot szegénység esetében egyesek felmenthetők a beiratsi díjak fizetése alól, azé kizárólag csak iskolaszéki határozattal.

Ima- és énekeskönyvek beszerzése. Az 1864/1925. sz. püspöki körlevelében az ehm. főtanfolygelo rendelkezésére (megjelent a Katholikus Iskola f. é. jun.-jul. számban) felhívjuk a plébános, iskolai igazgató és iskolaszéki elnökök, valamint a tanítók figyelmét, nehogy az ima- és énekeskönyvekre vonatkozó rendelkezés, illetve kötelesek be nem érkezése miatt az indokolatlan munkát és költséget okozó egyéni sürgetések válnának szükségessé. A fentebbi hivatkozott rendelkezlen megjelölt ima- és énekeskönyvekkel a tanulók mindgyike a ll. osztálytól kezdődőleg feltétlenül ellátandó az ismételőiskolákkal egyetemben. A rendelkezés legkésőbb j. évi szeptember 10-ig az egyházmegyei főtanfolygeloékhöz sürgetes bevérdása nélkül terjesztendő be. A rendelkezéssel egyidejűleg jelezni kell, hogy utánvétel anyag a pénz előleges bekielődésével kintvanjék-e a könyvek szállítást. Ahol a szükséges ima- és énekeskönyvek a mindnapos ill.—VI. és az ismételőiskola — III. oszt. tanulóitól részére már előzetesen beszerreztettek, jelenlenti kell, hogy mely vállalatok, mikor és hány példányban szereztettek be a hogy egy a mindnapos, mint az ismételőiskolák tanulóitól el vannak látva ima- és énekeskönyvekkel. A fentebbi hivatkozott püspöki rendelkezlet szerint az ima- és énekeskönyvek költsége a tanulók szüleit terhelhi. A szegény tanulók részére pedig az isk.

El. isk. beiratsi dijjának papírkoronában megállapítása. Donatközlés f. évi VII. körlevelében 1867/1925. sz. alatt kell rendelkezésemre a m. kir. nm. vallás- és közokt. ügyi miniszteriumnak 44878/1925. VIII. a. sz. megkeresése alapján pótlólag ahként rendelkezem, hogy az elemi iskolák beiratsi díját az 1925. 26. tanévtől kezdődően 8500 azaz nyolcezeröttszáz papírkoronában állapítom meg. Ezen újabb rendelkezésem felhivatkozott 1867/1925. sz. rendelkezlen többi intézkedéseit nem érinti.

büntetés-pénzek, esetleg az iskolai pénztárak leterhese szerezendők be. Ekkert ml sem újat újat annak, hogy a tanulók mindgyike ellátassék ima- és énekeskönyvvel.

Egyházi énekek felvétele a tantervbe. Megyéspüspök Úr Ó Nagyméltóság 2757/1924. sz. körleveli rendelkezésben az elemi iskolában tanítandó egyházi énekek tanítását illetőleg útastást adott az eljárás illetőleg, mely szerint a templomi énekek jegyzéke az éneket tanító tanítók által a plébánosoknak jóváhagyás céljából bemutatandó. Miután ezen jegyzékbe foglalni énekek megfelelő módon csak úgy lesznek taníthatók, ha az énekek természeténél fogva osztályon fel, az értelmi esepert kerültek tanítók körének e tárgyban előterjesztett határozati javaslat alapján elrendelem, hogy a templomi népénekek is heti beosztással beillesztendők a részletes tantervbe. A felleveendő templomi énekek illetőleg most már irányadóul szolgál Megyéspüspök Úr Ó Nagyméltóságának 1864/1925. sz. körleveli rendelkezés, mely szerint a magyaranyajnyelvi tanulók részére a Buzsá-ly-leje. „His Lehtli Hinesian” míg a németanyajnyelviük részére a Streicher-féle „Der Schulzeiger” szerzendő be. A dalomat illetőleg pedig a Jossay féle „Lehrigonygnyök” és a Prizinger-féle „Rette deine Seele” c. művek szoiagának alapul. Ez alkalommal ismétlenten felhívom a plébános, isk. igazgatót és tanító urak figyelmét ezen utóbbi körleveli rendelkezlen azzal, hogy a költséges és indokolatlan munkatöbblettel járó személyi sürgetés bevérdása nélkül legyenek meg jelentésüket, illetve rendelkezései felhatalomoz az ima-könyvek beszerzésére hivatottan.

Elszűzlet elemi iskolai bizonyítványok pótlása. Felmerült eset hovápasán, ahol az előmenielet napló elszűzlet, a bizonyítványok kiállítását illetőleg a vall. és közokt. minisr. 28901/1925. VIII. a. sz. alatt a következőképp rendelkeztek: Az az egyén, akinek iskolai bizonyítványra szüksége van

a a hárdeses osztály elvégzéséről semmi felvétel irásbeli bizonyítékkal nem rendelkezik, miután hivatalos értesítést szerzett arról, hogy a vonatkozó előmenielet naplók elszűzlet, vagy a bizonyítvány kiállításához elégséges adatot nem tartalmaznak, az iskola igazgatójánál két volt osztálytársra kísértetve jelenlenti meg, akik mindkettőn igazolják, hogy azt az osztályt, amelyről az illető bizonyítványt kér, együtt végezték és a folyományt nyújtják, együtt szabályszerű vizsgálatot letette. Az igazoló tanuk jelentését a bizonyítvány kiállítására illetékes tanító jegyzőkönyvbe foglalja s a jegyzőkönyvet az iskolaszéki elnök útján az egyházmegyei tanhatósághoz terjeszt fel azzal a kérelemmel, hogy a jegyzőkönyv alapján folyamodó részére olyan általános bizonyítványt adjon ki, amely igazolja, hogy a hárdeses korban a szóban levő osztályt elvégezte. Minthogy azonban az a előmenielet napló, melyből a kért bizonyítvány másodlatot ki kellett volna állítani elszűzlet, illetőleg megfelelő adatokat nem tartalmaz, szabályszerű bizonyítvány másodlat helyett csupán az az általános bizonyítvány volt kiadható. Az így kiállított általános bizonyítványban az egyházmegyei főtanfolygelo engedélyének száma mindenkor feltüntetendő.

Tanteremek tisztogatása. Ismétlenten beérkeztek kérelmek és indítványok alapján elrendelem, hogy a pécs-egyházmegyei rk. iskolák tantermei a megszűzlettel kapcsolatosan minden ében portalaníttassanak és hogy minden tanterem három megfelelő kópésébe szűzlet ellátassék. Ennek megtörténte az évi iskolai jelentésekben évről évre feltüntetendő. — Ily irányú intézkedés szükséges azért, mert a tanterem tisztatlansága úgy a tanítók, mint pedig a tanulók egészségét veszélyezteti s ezen rendelkezésem pontos végrehajtását annál inkább elváróm, mert az iskolai pénztárra telemes anyagi terhet nem jelent.

Filmelőadások tartása az elemi és gazdasági irányú továbbépző és általános gazd. nevelőiskolában. A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 28657/1925. VIII. a. sz. alatt kélt megkeresése alapján felhívom a pécs-egyházmegyei rk. iskolaszéki elnököket és isk. igazgatókat, hogy a Magyar Néprajzi Társaság Emberföldrajzi Szakosztályának és a Magyar Holland Kulturgazdasági Résszervezetének az ezen ügyben felkérte megfogalmazott minden rendelkezésre álló eszközökkel, szükséges esetén az előadások megszervezésével való aktív részvételét is támogatassék. — A szóban forgó filmelőadások a földrajzi, néprajzi és természetrajzi oktatást lesznek hivatva előmozdítani s ezzel a ne-

velés és oktatásügyét is, amelynek minél tökéletesebb fokra való emelése fontos pedagógiai és nemzeti érdekhünk. A tanulmányok az előadásokon követeles részt vesznek.

Tanfői Névtár kiadása. A Katholikus Iskola f. évi jun.—jul. számban közölt felhívás alapján csak igen kevés helyről érkezték be a tanítói névtár kiállításához szükséges adatok. Ily körülmények mellett a Névtár f. évi szeptember hó folyamán nem lesz megjelentethető. Dan olyan kerüllet, hogy csak egy iskola adatai érkeztek be. A körök tisztosítói névsóra is csak egy-két helyről küldetelt be. Mindezek alapján felhívatom érdekelte plébános, iskolai igazgatót és kört elnököket, hogy a szükséges adatokat (lásd Kath. Isk. f. évi jun.—jul. számban) a Tanítói Névtár részére legkésőbb augusztus 10-ig sürgetes bevérdása nélkül terjeszték be. Az adatok közléseével egyuttal jelezni kell, hogy hány Tanítói Névtár igénytelen s utánvétel, avagy az ár előleges bekielődésével ki vanjék a szállítást.

Iskolai hiv. ügyek pontos elintézése. Ismétlenten megtörtént, hogy általános jellegű, lelték mindenyegyes plébániai vagy iskolai lelték körkérdésekre egyesek nem küldöttek be válaszot így nem az előlbt határozottan küldöttek be jelentésüket. Ez olyan hanyagság, mely az ügyek elintézését gátolja. A sürgetések újabb munkát és költséget okoznak. Megtörtént, hogy egyesek jó hiszeműen azért nem küldöttek be jelentéseket, mert az adott esetben (pld. az iskola mulasztásoknál) náluk rendezben van minden. A központi adminisztráció érdekében a kir-birdelt körkérdésekre ingentől is nagy mennyiségben válaszokat kell küldöndő. Ha a kiírt időre be nem érkeztek a főtanfolygeloéghoz a mulasztással terhelhet hibatárolva áthárítani. Ha ugyanazon ügyben kiadott ezen második felszólításra sem érkeztek válasz, úgy az egyházhatalosághoz büntetés kirovására terjeszt fel a hanyagokat.

A KÖRÖK ÉLÉTE.

A gödreil Kör műsoros estélye

Ezzel a címmel ismerette lapunk múlt száma azt a programot, melyet a gödreil esp. tanítói kör állított össze és júl. 2. án táncmulatsággal kapcsolatosan tartott meg. Impozáns ünnepély volt ez a jelezett tanítói körnek épít, mint a meghyáti járás jelezői körének, melyek egymással körölte, egymást megverte járadotok az érkölcsi és anyagi siker érdekében. A járadósák megnyerte jutalmát Este 8 órakor az egybegyűlt közönség teljesen megföltötte a társas-kör nyári fedett helyiségét.

te is közbük tartózik. Egy jól alkalmazott kis történet vagy ismertető elmondása főbbet ér ilyenkor, mint egy heil népművelési előadás. Talán ki is találta miért?

Látod, kedves barátom, ez is a szeretet éreiménye!

A közelmúltban, vissza után, a tanév utolsó óráiban egy kartsám már nagy nehezen várta a szünetet. Nem izlett neki sehogy az a néhány óra. Ajánlottam neki, hogy ebből utána mese délutánt tartunk. Ugy is lett! A gyermekek kezdetben izgetek-mozogtak, nehéz volt nekik az ülés, de midőn a mese közepére értem, már egyik-másik értem, a szája is felvilláított, sőt mikor végére értem, már egy másikért könyörgött. Négy-öt mese után a halotasz ámulva nézte óráját, hogy a tanító már elmúltott s ő milyen keservesnek ömledt el a délutánt.

Nem a szeretet művelte ezt?

Most azonban elég volt az illusztrációból. Ne feledd a kezdet óráiban, hogy mennyi jóval látak el tanulóid és könyved az szobából éppen a legjelentéktelenebbeknek látszólet használód fel okosan. Tanulóid szeretetét igyekezz megnyerni az által, hogy benned szerető atyjukat lássák és ugyanakkor szülőik a szerető testvérét, ki örömeiket és bánataikat mindenkori szed megosztani.

Ezt nem lehet szóval hangoztatni, ezt érezni és érezletni kell.

És mikor soraimban ezeket neked ajánlom, érezd belőle azt, mivel a kartsám kartsárának tartozik, melynek reményében, hogy fenntartani is igyekezel

Ölel barátod

Bodó László.

Hörnyék, 1925 szept. 1.

A Tanítók vetése és aratása. *)

Ha az építőművészet egy nemelművének hatalmas alkotmányát bannuljuk, a csodálat hangján emlékeztünk meg annak honok-honokoztatóról és az épületet tartó remek oszlopokról, de vajon ki fog gondolni azokra az alapkövekre, amelyek az egész hatalmas alkotmányt nyugszik, amelyek a remekmű felépül? ... A főbbé lerakott, vagy abból kiemelkedő fundamentum rendszerint senkinek sem öltik szemébe, azt senki sem bámulja, arról nincs senki, aki megemléskéz, mert hiszen nem is látszanak. Pedig az épület egy legfontosabb része, mert ezen áll az egész alkotmány és annak jószágát, szilárdóságát, függ a bannulnak tárgyát képező hatalmas mű szembeöltése is.

A kultúra fenséges épületének talpazatát is csak kevesen veszik figyelembe; nagyon kevés azoknak a száma, akik annak valódi fontosságát elismerik és méltányolják, akik a műveltség merész származásával ivenek és égbertő hatalmas pillérének a megalapzásában és tartásában betöltő szerepét felgöngyi tudják, vagy akarják.

Hazánk kulturájának legfontosabb és leg-szilárdabb alapköve: a magyar tanítók. Ok az a szilárd alapzat, melyen a farszabalmi élet leg-főbb iránya, mondanék, a magyar nemzet műveltsége, erkölcsi színvonala, hazafias magyar érzülete, lelke és mindene nyugszik. — Ok az a megingathatatlan talpazat, mely megövia a

raifa nyugó alkotmányt az idő minden viszontagságától és képessé teszi arra, hogy a zúgó fergeleg, lomboló vihar és felemelkedő földrengéssel is dacolva büszkén hirdesse honának szellemi és erkölcsi nagyságát és gazdaságát.

De mert a tanítók szerepe a talpökök szerepe, ne csodálkozzunk, ha sorsuk is megegyezik azokéval; közös sorsuk t. i. a feledés, lenézés, lekicsinylés és ezzel a málfőzés.

A tanító sorsa a feledés. Alapépítő ténykedését az apró emberek között kezdi meg; az emberi lélek idomítása s e munkáját a gyermek zsege korában kezdi meg, midőn az még a kedves szülői fészektől elhagyva, az első származatosságától végzi. Ezen korban ő még nagyon érdelet arra, hogy a repülő tanító mestereinek nehéz fáradozását kellőleg értékelni és megbecsülni tudna; léleknek érzelmileg világában a hűle még ismeretlen, vagy legalább is csak bimbókorától ismeretlen, hiszen gyengéd, nyílt lelkét a különféle behatások oly tömegbe árasztja el, hogy ezeknek egyszerű el-ráhározása és megjárása is már egész értelmi világnak erőit lekötí.

Száján, — ha fejlődő lélek virágainak szirmo-levelei a nap életo melegénél kifejeződek és színpompájának minden szépségével gyönyörkötöletneik a szemléto, ha már felnőt korában az érzelmek arjától dagadó szívében a gyermek hűle nemes éreiménye is helyt találna, s alkalma nyílnék gyermekeiok janiójának a ráparólt fáradozását kamatosító visszafizetési, akkor beférkőzők szívébe e legaláltalánosab emberi gyeneség: a feledés, mely szívének nemes éreiményével folytatott rövid kitértelem után mint büszke gyöző üli fel frónját és alapítja meg szarnok aratását.

A tanító sorsa a lenézés és lekicsinylés is: Maquk a szülők között is vannak számosan, akik alul tulajdonitának jelentőséget annak, amit gyermekeiknek az elemi iskola nyújt. A csekélyebb műveltségű birók a tanító min-csakébb értékét fel nem ismerhetik, annak alap-kező értékét fel nem fogják; a magasabb műveltségűek pedig a legtoább esetben a tanító által nyújtott ismereteknek elemi jellege és a tanító működésének az egyszerű viszonyok között szük körben történő kifejtése folytan nem méltányolják az ő nevelés és tanításának érté-keit kiható nagy horderejét. A legtoább az ismeret körében is csak a nagyságban látják a jót és fontosat, nem pedig a jóban a nagyot!

A tanító munkájának kellő meg nem becsü-lése, a feledés, a lekicsinylés, a méltánytal-lalás, a viláig hálatlansága azonban nem szabad, hogy jellebbe szent hivatása iránti szeretetét, ügybuzgalmát és kötelességeinek teljesítésére iránti érzelt lelkesedését a legcsekélyebb mértékben is csökentse. — Aki hivatásának magaslátára felemelkedni tud, akit a lelkiismeretes munka teljesítésénél nem az emberek dícsérete és elismerése utáni vágy vezérel, akit tanítói és nevelői munkájának érdekeit Krisztushoz visszavezeteni tudja: az nem fogja fagy-góvé tenni hivatása iránti lelkesedését a külső

elismerésről, az nem fog feltárgyának szük kor-látokat szabni az elnöke anyagi sorsának miatta; az nem fog nehez, fáradozás és göröngyös útjában az első kialsó szükletkezés akadályán leövedt vesztve kimerülten arra ráborulni, hogy feltárgyában azután visszaforduljon. Aki a tanító legnagyob mesterét, az isteni Üözvítőit tekinti példányképeül, aki a Megváltó szelle-mében él és az O elvei szerint intéli fogja fel hiva-tásának értékét, aki a saját fölö pályafutásá-ban isteni kiáltoelést érzi, azt nem elégtelien él az emberek elismerésének jutalma, hanem nagy munkájának méltó jutalmát csak Jézus elismerése által véli megnyerhetni és egyedül csak erre fog pályázni.

Jézus volt a viláig legnagyobb tanítója és nevelője. Nem volt szív, mely jobban szeretett volna, nem volt szív, mely az igazi tanítói ére-mnyekre: a szülésőre, türelemre, oadaó rész-veire tökéletesebb példót nyújtott volna, mint az Övé.

A szeretet, szüléső, türelem és önzellenesség azon legtoább éreimyk, melyek a tanítói és ne-velői munka alapját kélik, hogy képezék — és Krisztus tanal az az kell hogy képezék — az isteni elismerés érdem szerzővé és így az egész emberiségre, mint az egész emberiségre a leg-tövedőbbé teszi.

Az igazolatlan iskolamulasztásokkal ezen-tül 250—500-szoros bírsággal büntetik.

Tolnamegye főispánjának érélyes körrendelete a főbirókhoz és a községi elöljárókhoz.

A Pécsmegyei Főtanfelügyelőség he beérkezett ént jelentéséből ismetetlen hiányt, hogy több helyütt hiányos az iskolakötelezetlek iskolatogatása, ami hamok-egyenest ellenkezék népszkola törvényeinek bejűlel és szemellenző. Következőleg nem-zeti kulturánk érdekelvel is, Dr. Jankó Ágoston, Tolnamegye főispánja ezért újabb, büntető eljárással sülyösített ren-deletet adott ki a pontos iskolatö-geléstől kikényszerítésére. Az általános értekek rendeletet az olábbtában kö-zöljük:

A büntetőjogi értékhatórának, valamint a pénzbüntetés és a pénzbírság mértékének ideteljes jellemzése tárgyában az 1921 évi julus hó 15-én 5340/1921 M. E. szam alatt kiadott és a Budapesti Közlöny 1921 évi 151. számában kihirdetelt rendelet 5. §-ának 4. bekezdése egybeek közt az 1921 évi julus hó 15 napján vagy e nap után, de az 1923 évi szeptember hó 1 napja előtt kihirdetett törvényben vagy egyéb jogszabályban meg-állapított és a közigazgatási eljárás folya-

mán büntetésként kiszabható pénzbírsághoz legkisebb összegét a kétszázötvenveszere, legnagyobb összegét pedig az ötszázszorosa emelte fel.

Mint ahogy az iskolatöltési köteleesség el-mulasztása miatt a tanulóes gyermekek gondoskodolva a községi előljáróhoz és a járósi főszolgabíró által az 1921 évi julus hó 25-én kihirdetelt 1921 évi XXX. t.-c. 8-11. §-at alapján kiterható bírság és kihágási büntetésének a közigazgatási eljárás foly-aman kiszabható büntetés, az idézett 5340/1921 M. E. sz. rendelet ezeknek össze-gét is a fentebb megjelölt mértékben jel-emelte.

Mint ahogy a beérkezett jelentések szerint ismetetlen előfordult, hogy egyes községi iskolatöltési és igazolatlanul mulasztó tan-ulóesek szűlet a fent hivatkozott törvény rendelkezésék szerint nem büntetlek meg, noha az illető iskola a mulasztási kimutol-sokat az előljáróshoz adatte, vagy a bírs-ág maximumaként csak 600 K-t rótt ki, ami az összeg csekély voltánál fogva a ki-

* A Jönti közlemény Búcsó Odón-nek a Pécsmegyei Búcsó Tanfelügyelötési Munkakörmé-ndi Eszperók kör elnökének a kör leütöböl gyűlésen tartott emléktö megjutója. A beszéd nem leütöböl, hanem alapeljölögösövel lapunk vesztöhelyére kiá-rosított.

vánt eredményre sem vezethetett, felhívjuk Főszolgabíró urat, nyomtatékosan utasítsa a községi előjáróságot, hogy az igazolatlan mulasztás tanfolyamok gondozójának szándékában a fenálló rendelkezések értelemben mindig a legszigorúbban járjanak el s a kisszabható büntetésrendszert mértékét illető-

leg a fenállóhozott 5340 1924 M. E. sz. rendelkezésben jelöltetkez alkalmazkodjanak. Figyelemtesse Főszolgabíró ur az előjáróságot arra is, hogy az igazolatlan iskolamulasztások körül lamha eljárást az előjáróság jegyelmileg felelőssé jog teletit.

Hát így is lehet?

Magyar himnusszal fogadják a német Kulturbund kiküldöttjét.

Van Baranyának egy ízig-péty német-ajku és magyarszövű községe. Nem is olyan nagyon régen még rossz híre volt, mert a nép előjárót iránt bizalmatlan, beszédközi, elanyagiasodott és mégis szegény volt. Az isten házat még ünnepnapon sem igen látogatta.

Hát ulti a hibás ebben, ki nem? — nem keressük Egy bizonyos, hogy pár esztendeje minden gyökereitűl megváltozott. A templom tömve van, látogatott Katholikus Kört is építettek mellette. A nép hallgat hitvatolt vezetőire. Viszont a pap, tanító, jegyző, főszolgabíró egymás megbecsülésében, a nép érdekeinek képviseletében versengenek. Így történik ezután, hogy ez a baranyai magyarral kis község — hogyan is mondjuk?

— gyarapodott bölcsességben és kedvességben isten és emberek előtt. Hozzátehetjük: jólétben, öntudatban és megelégedettségben. Így történhetett meg a következő eset: A közelemlulban arjetté oda is a nemzetiségi kisebbségek szervezött és a lelkek nagyméretű megmozgását. A község népe tisztességgel fogadta őket. Meghallgatta egy óráss beszédet. Nehogy azonban tévedésben legyen nemzetiségükről, a német ulti elején elénekelték a magyar himnusz s a község ifjúsága kuruc nótával vonult a gyűlésre.

Az agitátor homoly szót érte, eredmény nélkül távozott.

Hát így is lehet?

De előbb szeretni és szolgálni kell a magyar népet.

Heigl Lipót nyugalomba vonul.

A megyés püspök melegenhuja üdvözlése.

Versenő község érdemes igazgatótanítója 40 évi versenői és 42 évi aldosítás tanítói működés után nyugalomba vonul. A kiválóan érdemes tanfúrútt az alkalmából Zichy Gyula gróf megyés püspök a következő melegenhuja levélben üdvözzölte:

1908 1925. isk. sz.

A pécsi püspöktől.

Tekintés

HEIGL LIPÓT urnak,

rk. igazgató- és kántortanító

VERSENŐ.

Ábból az alkalmából, hogy igazgatótanító Ur 42 évi kiváló és buzgó tanítói működés után nyugalomba vonul, kedves köztelenség teljesíték akkor, amikor igazgatótanító Urnak egy egész emberöltőn át tanusított önzetlen és önteláldozó működéséért köszönetemet és elismerésemet nyilvánítom.

Igazgatótanító Urnak elernyédhetetlen érdemei vannak abban, hogy 40 éven át a nemzetiségi kisebbségek által lakott Versenő községben működött oly mértékben, hogy nemcsak előjárói elismerését, hanem a nép szeretetét és bizalmát is sikerült kiérdemelnie.

Igazgatótanító Ur nemcsak kath. népoktatásügyünknek tielt szolgálatakat, hanem Hazánkért is mérhetően áldozatot hozott akkor, amikor Károly nevű fiát a világháborút közepett elvesztette.

Amiód ismételtlen kifejezem főpásztori elismerésemet és köszönetemet igazgatótanító

Urnak, egyben kívánom, hogy a jó Isten áldása kíséreté további utján és nyugodt megelégedéssel élvezhesse még számos évig jól megérdemelt nyugalmát.

Pécs, 1925 augusztus 19.

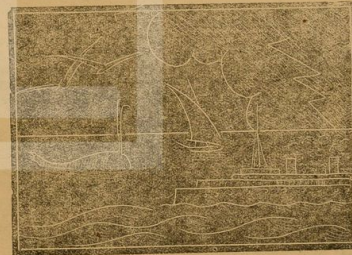
Gyula püspök.

„Szülőföldem széphatára“

cimmel egy rendkívüli, paedagogiai felteletben igazán nagy áradást jelentő tanfolyamot jelent meg, mely művészi kézzel alkotott színes tájképpel melán tarthal számot úgy a szülő, mint a tanuló érdeklődésére nemcsak érteles, gazdag tartalmánál fogva, hanem azért is, mert alkalmazásával a foglalkozás, mely eddig a néphatalmi tanítás mostoha gyermeke volt, ezután mint a tanítás egyik legfontosabb tárgya meló helyül foglalhatja el az iskola többi tanfolyam sorában.

ban, a rajzban is gyakorolják magukat, nagyon fejleszti.

A gyermekek foglalkozó késsége fejlesztésének módszerét, anyagát pedig ezen képzőfolyam megjelenésével egyidejűleg jelti honny szerzőjéltől kiadott módszeres vezetőkony tárgyaja részletesen fokozatosan a modern tanítási szempontok figyelembe vételével úgy, hogy a módszer alkalmazásával a fokozatos tanítás eredményeképpen már a tanítás középső fokán önállóan, kérdésés

„A tenger“ című foglalkozás táblat rajza.

Az új tanterv már az alsó fokhoz halmozottan követeli a foglalkozás tanítását. Most, midőn ebből a célból oly kevés eszköz áll nálunkhoz a tanítás segítségéül, a tanító ebbeli munkáját megkönnyíteni fontos hivatalos vár e 34 háromszínnymatu képet tartalmazó könyvre.

A gyermeknek csak kezébe kell adni a könyvet s a képek beszélnek, foglalkoznak neki a családi, az ulti, községi életéről, földrajzjáról előtte a halálnak, a mezőnek, a pusztának, a hegyeknek, az erdőnek, a víznek életét.

A könyv megtanítja őket látni, észrevenni, önálló gondolkodásukat és öntelenségükrélt pedig mivel a szemlélt képek után nemcsak szóbeli, hanem az írásbeli foglalkozás

nélkül beszélnek, innak a tanfolyamból való magolás melősségséül. Megfigyelő, beszélő, örökösségük úgy kifejlődik, hogy már egyen a fo on egy foglalkozási órán minden segítő elköszölettel alkalmas foglalkozmányokat képesek elkészíteni.

Úgy a képes, mint a vezetőkony a néphatalmi, Klug K. György tanítóképző tanár tájképpel, Erdős István pécsi tanító térképével a Haladás-nyomda kiadásában jelentkező. Iskoláknak kívánom a mulatóanyagot szivesen kiad a kiadó.

A könyvek Forray János pécsi tanító terjesztésével, Klug K. György tanítóképző tanár tájképpel, Erdős István pécsi tanító térképével a Haladás-nyomda kiadásában jelentkező. Iskoláknak kívánom a mulatóanyagot szivesen kiad a kiadó.

Püspöki rendeletek.

Horthy Miklós Magyarország kormányzójának arcepe az iskolák részére beszerzése. 1280/1925. isk. szám. A m. kir. Haditörvényelvi Loveltar, amely a Fő-méltóságú Kormányzó Úr egyetlen szohszósítására jogosított arcepeinek kiadójá megbiatást adott a Strelschik Rák hitterem-nek (Budapest, IV., Kecskeméti-ut. 10. sz.) ezen hely kiadólagos terjesztésére. Teltintettel arra, hogy az Államfő személyének népszerűsítése hazafias kötelesség és az Iránta való tisztelnek külső kifejezése a tekintélyek tisztelének megerősítése, felhivom a hatóságom alá tartozó plébános, iskolászték elnökök és isk. igazgatók, valamint tanítók figyelmét eme körülmenyre s megengedem, hogy az Államfő arcepe az egyházi hivatalok és iskolák helyiségéig részére beszerzessenek. A két 60x90 cm-es újonnan beszerződött könyvet a legnagyobb gondossággal válogatassanak általános könyvtárakban nem jeleni meg, kötelezőleg elrendelem, hogy a főtárolásom alá tartozó minden iskola a Magyar Jövő kiadványait rendelje meg (Budapest Rákóczi-ut. 5) — Ez a válat a m. magyar püspöki ka., a n. m. kir. kultuszminiszter úr pártiájása mellett a magyar iróbalom kiváló alkotásait adja ki. Könyveiből egyaránt jut mint a tanítók, mint az ifjúsági könyvtárakba. A kiadványok megrendelésével a kátholikus Magyar Ifjúságnak hatalmas megépítési intézményeit is pártiájások Azok az intézmények, amelyek ma még a káthoz ké Denen súlyos nehézségekkel küzdenek s éppen azért amint valamennyitünk pártiájására erőmesek, arra éppen úgy rá is vannak utalva. Ezen rendelkezésem pontos végrehajtását ellen kivánom őrizni. Végrehajtásáról kerületi tanfelügyelőséghez jelentés tennőd.

Beíratási díjak beszedendők. 1378/1925. isk. sz. A m. kir. isk. és közoktatásiügyi miniszter úr 99:100.92 sz. rendelete szerinti az iskolai hatóságok jogosítottak, de egyben kötelezettek is, hogy minden elemi iskolás tanítókés után 50 aranyfillér beíratási díjat szedjenek. Ezt az 50 arany fillért minden évben teljes egészében az ifjúsági és tanítók könyvtárak felszerelésére kell fordítani. A n. m. miniszter urnak megkeresésére, 269/1925. sz. alatt, kör-

levelemben elrendeltem, hogy ezek az 50 fillér minden elemi iskolában minden növendék után beszedessenek (Ioszt ezt hangsúlyozottan megismétlem, és az 50 a fillér pontos beszedésére minden egyes iskolaihatóságokat kötelezem. A beíratási díj összegét a 44978/1925. VIII. a. sz. vlm. rendeletnek megfelelőleg f. évi IX. sz. körlevelemben 2273/1925. sz. alatt az 1925.26. tanévre 3500 papírral azonban állapítottam meg. — A beíratási díj beszedése alól felmentést szegényes családok iskolászték elnök és a tanítók együttes határozatával adhatnak. Ahol több tanítvány van, az igazgató vezetésével megtagorított tanstételek után adhat felmentést. Ezen kedvezményben csak a teljesen vagyontalan és keresetkételen tanítókésék szülői lehet részesíteni. A felmentések az októberi iskolászték ülés elől terjesztendők. Feltehetően eseten az egyházmegyei főtánelügyelőség dönt.

A határozati tanítási nyelvű iskolák tanterve. 1407/1925. isk. sz. A m. kir. vallás- és közoktatásiügyi min. miniszter úr 800/1925. VIII. a. sz. által kiadott megkeresése alapján a vallás- és közokt. miniszterium által az „a, „b” és „c” típusú kisebbségi tanítási nyelvű elemi iskolák részére 62.800/1925. sz. alatt kiadott tantervet, amely a „Hivatalos Közlöny” f. évi aug. 15.iki számban jelent meg, a pécs-egyházmegyei tanhatóság felügyelete alá tartozó s fennálló jelzett típusú iskolák részére kötelezően elrendelem, s utasítom az illető tanítókat, hogy ezen miniszteri tanterv alapján készített tanterveket és órarendjeiket a kerületi tanfelügyelő hivatal utján legkésőbb f. évi november 1. ig felüljárassák és jóváhagyás végett az egyházmegyei főtánelügyelőséghez terjesszék be.

Egyházmegyei főtánelügyelő rendeletei.

1394/1925. szám. **Isk. és énekes-könyvek** Iránti rendelkezések vonatkozásban az 1664/1925. sz. püspöki körlevelén és a Kátholikus Iskola I. é. 6-7. és 8. számban megjelent egyházmegyei főtánelügyelői rendelkezésekre, legkésőbb f. évi szeptember 10-ig az iskolaihatóságokat kötelezem az egyházmegyei főtánelügyelői hivatalhoz beküldíteni. A nagygyűlésről tanítóknak részére a Buzsáky-ale „Kis Lelkikénekar” (ára 28 ezer K.), a nagygyűlésről részére a Streicher-féle „Der Schutzengel” (ára 22 ezer K.) rendelendő meg. A rendelkezés a pászor előleges beküldetésével avagy utánvételel eszközhatók. Mígán a fentebbi hivatkozott 1664/1925. sz. püspöki körlevelő rendelet fejeletmi eljárás terhe alatt kötelező teszi, hogy egy a mindennapi, mint

pedig az ismételfelkérés tanítóknak (mindennapi a II. osztálytól kezdődően) imn- és énekeskönyvekkel ellátassanak s mert ezen rendelet pontos és lelkiismeretes végrehajtása elől semmiféle indok alatt kitérni nem lehet, ez uton azzal hívom fel az érdekelte iskolaihatóságokat és tanítókat figyelméle ezen rendelkezés pontos és lelkiismeretes végrehajtására, hogy amennyiben a rendelkezés f. évi szeptember 10-ig felvételéhez nem érkezik meg, egyezteté szendrői tárgyalás után nyomban követelelnek leszek felmentést tenni M. egyházmegyei Úr Ö Nagyméltóságának a szükségesek mutatók előrelébb intézkedések fogamatosítása végett.

A tanévi munkanapok betartása. 1395/1925. isk. Minthogy a tanítási idő pontos kitaszatására egytt legfontosabb előfeltétele az eredményes iskolai oktatásnak, szigorú műhatározat végett rendeltetleg is hiezetlen a kötelezőkötlet: A tanévet az 1921. évi XXX. I. c. §. 2. bekezdésének alapján a n. m. 1924. december 31. évi kiadott 130.700 VIII. sz. rendelet szerinti szeptember 1-én úgy kell megkezdene és folytatni, hogy a megállapított iskolai szünnapok leonása mellett 227 munkanap megtartható legyen. A helyi hatóságok ebből 5 szünnapot engedhetnek meg. Azon iskolákban, amelyekbe a beírt tanulóknak szüleinek többsége mezőgazdasági munkával foglalkozik és a mindennapi iskolások a hét 5 napján utalták szünnapokkal 190 napra szállítathó. Fennsentesen fómárod a tanítók kötelessége, hogy a 6.lik hétköznapon november 1-től március végéig 7 órán, a többi hónapokban pedig 4 órán keresztül tanítsanak. Tanítási csak hétköznapokon szabad és a tanítás este 6 óra utánra nem terjedhet. Ugyanezért a tanítást június 28. ig jokoazon kell megkezdni. Ez esetben minden helyben be lesz tartható az oktatási napok törvényes száma. Többet olyan iskolákban, ahol esztendőnk egész nap szünnet van, és más napokon délután délután folyik az oktatás az 190 teljes oktatási nap. Olyan iskolákban pedig, ahol két délután szünnetel az oktatás, az 222 oktatási nap. Az igazgolelan mulasztásokat, mindenütt ki kell írni és büntetés végett át kell tenni a kösségi előljárók. Amennyiben valamelyik kösségi előljáróság a hanyag szállókat nem pontos felelősséggel, vagy az igazgolelan iskolamulasztásoknak nem bíróságok megbeszélgetett, de el nem intézett panasz után, legkésőbb két héttel, herke neveltek és a mulasztott órássámmal pontosan részletezett feltérjesztést. Ez esetben az illetékes főbíráknak, vagy közigazgatási bizottságnál egy időben feltehetnek fel, ami az iskolakötelesek kellő beholgatásának az egész vonalon biztosítani fogja.

A KÖRÖK ÉLETE.

A pécsi esp. tanítók kör f. évi máj. 13-ikián tartott gyűlésén Kálóczy Mihály, romonyai tanítók gyakorlati tanítást tartott a „Szen”-ről. Pávlicsek János, mecsekszalóczi tanító „Az olvasásra való oktatás”, Gyulay József „A tanító népművelői állás méltatása”-ról és Hentis Elek „A tanítónő hivatása” címen tartott előadást. Targyalta a gyűlés az igazgolelan munkaszaki bíróságok kérdéséit is e tekintetben a jövőben követendő eljárás illetőleg egységes megállapodásra jutott. Végül a tantermek tisztázására, parolantásra tárgyában hozott határozati javaslatot, mely alapján az egyházmegyei főtánelügyelő máj rendeletileg intézkedett is.

A dombovári esp. tanítók kör f. évi máj. 26-ikián tartott gyűlésén Barath György, esztrák tanítók az „Egyszerű népének”, Himnusz Gáspár szakelő tanító „A tanító az iskolában” címen tartott értekes előadást. A közzgyűlés Magyar Részó ulági nézői indítvány alapján a Balatonlelki Tanítók Událóháza javára évi 10 ezer K-t szavozott meg tegonként. Targyalta a tanítóknésék koromban farásának meggátolása kérdését, melyet lapunk was helyén isaszuk szová. Elhatározta a gyűlés, hogy 1926. január 7-ikién Dombóvárról kulturreptelt fog rendezni a pécsi tanítóképzőint. Intermassza, a Kath. Tanítók Událóháza, Öveges Kálmán és Körössy Henrik féle alakok javára.

A németbolyi esp. tanítók kör 1925. május 26-ikián Szajkon tartotta meg közzgyűlését. Kóssadorf Lajos németbolyi tanító a jonomikáról, míg Bejotics Dező hieszereánd bntető a rajzolatosa oktatásról tartott tanulságos előadást. Ezen gyűlés keretében buszozott el Peváló Vilmos szakú esperes-plébános, mint her. tanfelügyelő megbeszélgetett be Isztelgőre Lajos olasz plébános, mint újonnan kinevezett her. tanfelügyelő.

A pászoradi tanítók kör f. évi jui. 26-ikián tartott gyűlésének kimagasló pontját dr. Hein Pál egyetemi tanár előadása képezte, akit a cseceeművelemléről szólt. A kör határozatilag kimondotta, hogy mindenki tagja lesz a Kath. Tanítóegyesületnek. Szövetségének.

Az értenyi esp. tanítók kör f. évi máj. 26-ikián tartott gyűlésén Tóthcs Gula tengődi tanító „Az énektanítás módszere” címen tartott értekes előadást. Brunner András ml. elnök megnyitóját „A tanító egyénisége” címen a Kath. Iskola múlt havi számában közöltük. A kör hozzájárult ehhoz, hogy a Kath. Tanítóegyesületnek Orsz. Szövetségének évi 4 arany K-t illesztve tagdíjakat a tanítók államszégélyéből utassanak le.

A gödri esp. tanítók kör 1925. máj. 27-ikién Sásdon tartott gyűlése mindenkéltől illatkozását fejezte ki a Nemzetnevelés I. é.

márc. 15-iki számában megjelent „A nyolc osztályú népiskola” című cikk egyes kitételei miatt, mely a közép- és felső iskolai tantervi feladatokat tartalmazza. Hozzájárult határozatának a kör ahhoz, hogy a Kath. Tan. Orsz. Szövetség évi 4. arany K. díjjal a tantervi állományából avassanak el. G. Gasz József „A tanító szociális kérdések szolgálatában”. Pflüster Antal pedig a „Testnevelésről” tartott előadást. A kath. tanítóság sérelmeit is tárgyalta a kör, melyre vonatkozólag felvilágosítást nyújt a Kath. Iskola f. évi jun.-júl. számában közölt előírói megnevelő.

4. mágoosi esp. tanító kör f. é. jun. 9-ikén tartotta évi rendes gyűlést. Resch János császári tanító a „Fegyelmezésről”, Geregyés Teréz, mágoosi tanító a „Nőnevelésről”, Toponári Ferenc szásvári tanító a „Nőnevelési oktatás”-ról és Kiemle József a „Sajó”-ról tartott előadást. Hozzájárult a kör ahhoz, hogy a Kath. Tan. Orsz. Szöv. 4. aranykorona tagjait a tanítók állományából levonassák. A Szent Évre való tekintettel elhatározta a kör, hogy a szeptember 8-iki magyarreggeli buscú alkalmával Kath. Napot fognak tartani.

HIREK.

Iszgatatótanítói kinevezés. Vargha Ferenc, szentlászlói rk. kántortanító, a szigetvári esp. tanító kör bizgói alelnöke és Juhász Lukács bogdásai kántortanító eddigi hosszas és kiadó működésüknek elismerésül gróf Zichy Gyula, pécsi megyéspüspök Ur. O. Excellenciája iszgatatótanítókká nevezte ki. Továbbá Miklósi József, püspök-laki rk. tanítóknak az iszgatatótanítói címet adományozta határozat nélkül.

Tanítók előléptetése a VII. fizetés rangszámba. Egyes iskolákhoz az iránt feltejtetést, hogy az előléptetést idővel bíró érdemes tanítók a VII. fizetési osztályba való előléptetésük iránt az egyházmegyei főtanfelügyelőség intézkedjék. Tájékoztul hozzájuk, hogy eziránti feltejtéseket elintézésre ez idő szerint nem lehet, mert a 24.200/1924. vkm. rendelet 7. pontjában kitűzésbe helyezett miniszteri rendelet még nem jelent meg s így sem az egyházmegyei főtanfelügyelőségeknek, sem pedig a kir. tanfelügyelőségeknek nem áll módjukban ily irányú előtejtéseket a miniszteriumhoz feltejtéseni. Mihelyt a kitűzésbe helyezett miniszteri rendelet megjelenik, úgy az egyházi, mint pedig a világi hatóságok nyomában intézkedni fognak, hogy a kellő szolgálati ével bíró arra érdemes tanítók a VII. fizetési osztályba előléptetessenek.

Halálozás. Hári Zoltán, szőlői rk. kántortanító f. évi július 31-én váratlanul el-

hunyt. Az egész egyházmegyében annyival inkább kellett általános részvételt váratlan elhunata, mert 11 kishorú gyermeke maradt árva, elhagytan.

Római zarándoklat. A f. évi szept. 4-én útnak induló római zarándoklatban Neszmélyi Molnár Paula tanárnő, Saághy Mária kisbajkai és Táncos Ilona süllyenői rk. pécs egyházmegyei tanítóknak vésznék részt.

R. kath. elemi iskolai új tankönyvek szerkesztése. A Szent-István-Társulat által kiadandó új elemi iskolai tankönyvek szerkesztő bizottságba Dr. Jakab Béla, pápai kamarás, pécsi püspök tanítóképzőintézeti igazgató és Számpl Pál, pécsi püspök tanítóképzőintézeti tanár vételeket be a pécsi egyházmegye részéről. Dr. Jakab Béla, tanítóképzőintézeti igazgatónak a szerkesztőbizottsághoz történt beavazása biztosított szolgálat, hogy a Szent-István-Társulat által kiadandó elemi iskolai tankönyvek az általánosan kívánt cél szolgálatának meg fognak felelni, mert Dr. Jakab Béla általános műveltsége, mely jüdiciuma, a részletekbe menő kötelezettsége és főleg kiváló szakudása erre biztosított szolgálat.

A főpénztáros közlése: Felkérjük az esp. tanító körök pénztárosait, hogy amennyiben a tavaszi gyűlésen a folyó évi tagdíjak beszédet, a tagdíjakat megelőző kimutatás kíséretében sűrűsen küldjék be a közp. főpénztáros címére. Továbbá kérjük az iskolaszéki elnökségeit, hogy amennyiben a Katholikus I. h. h. 19:5. évi 30. ezer K. és előtejtési díjat az iskolai pénztár terhére még nem küldötték volna be, most már postafordulaton beküldjék szenteskedjék. — **Nyugdíjasok:** Schmidt Vilmos S. h. h. 410. Rk. isk. Dunaújvárosi 30. Harkányi 30. Magyarzentén 30. Híserend 30. Göröcsény 30. Birján 44. Móz 40. Haposzkecs 35. Töschel Anna Koppanyántó 100. Tihanyi J. Abaliget 90. Gubits Ferenc Német-palkonya 72. Schmeiler J. Köhlény 54. Rk. isk. Mejsopusztá 34. Brunner Péter 36. Rk. isk. Pécscarányos 30. Pleb. hiv. Szalánka 36. Rk. iskola Pellérd 30. Gerényes 30. Szilvás 30. Duslusz I. Palé 80. Erős J. Mohács 90. Hossz E. Vasménd 54. Fényes Antal Püspök-nádas 72. Frost D. Némethér 36. Horoscsk Endre Göröcsény 72. Iselstóger J. Olasz 108. Rk. isk. Császtó 18. Nagy I. Várdomb 36. Rk. isk. Vókány 26. Vasárósszentgál 30 ezer korona. (Folytatjuk.)

Szent István-Társulat könyvkereskedése Pécs, Sasócsenyi-út 18. Telefon 31-79

Legelőnyösebb szerkesztési forrás. Tankönyvek, iskolai nyomtatványok papír, iró, rajz és festő szerek. Óriási választékban.

„Haladás”-nyomda Részvénytársaság, Pécs, Krály-utca Mór-ú. sark.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPÓRTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSGYZÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölös szerkesztő: Számpl Pál, képezdei tanár.

Kiadótulajdonos: a „Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elején.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Papnövelde-utca 2. szám, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámkiáltás is küldendő. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi pénztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendő.

Pécs, 1925. október 1.

XIV. évfolyam, 10. szám.

Kinek, minek? — nem való falusi embernek!

Mint az almából feliasztott ember, úgy vergődünk mi maroknyi magyarok. Sehol se tudunk megnyugodni és egyre keressük hazánkat a hazában. És amikor ebből a siralmas állapotból kiutat keresünk, amikor révedező tekintetünk körülhordozzuk, hogy eszünkök után hullassunk, akkor onagló társadalmunk két alapvető intézménye öltik elsősorban a szemünkbe: a család és az iskola.

Mind a hettő új generációkat nevel. A család figyelmesebb természetesen intézménye a társadalomnak, amely célját a legtermészetesebb formában oldja is meg. A szülők a veülükületeit nevelési tapasztalatra támaszkodva részesítik gyermekeiket az első testi és szellemi gondozásban. A család nevelő munkáját a szülői szeretet ihleti; a munka eszközei: a szülők, testvérek, a családhoz tartozók példája, szokásai, erkölcske, életviszonyai, öröme, bánata, boldogsága, boldogtalansága, továbbá a szülői parancs-, tilalom-, figyelmeztető-, serkentő-, igazságtaló-, intó-, övő-, oktató szava a gyermekekhez. Ha ezekhez még hozzászámoljuk a jutalmának és büntetésének a szülő kezében levő lehetőségét, el kell ismernünk, hogy a nevelés közvetlen és közvetett eszközeinek olyan láncolata és olyan sora van a szülő kezében, aminél az iskola soha nem rendelkez.

Az iskola munkája már nem támaszkodhatik pusztán a nevelői tapasztalatra. Az iskola munkája fokról fokra határozott célt ill. magára. Fizikai tekintetben tudatosan fejleszt a testi ügyességeket és az önjegyelmezés

gyakorlásában messze határokig megy. Szellemi tekintetben teruszere kereskedés, huzatás, az önállóságra való törekvés a tények és azok okainak kiderítése jellemzik a munkát. Az iskolának tehát a rátermettségben kívüli alapos szakbeli tudásra van szüksége, hogy ez a mesterséges nevelő szervezet, melyet, iskolának nevezünk kellő tartalommal töltse és helyes irányba terelhesse.

Igy áll előttünk a család és az iskola a maga külön, specialis természetű és irányú nevelő munkájával. De épen az a különözőség magyarozza, sőt megköveteli egymásra utaltságukat. A család alapvető munkája nélkül nem képzelhető iskolai nevelés, viszont a család is teljes mértékben rászorul az iskolára, E két tényezőnek minél szorosabb együttműködése biztosítja az embernevelés munkájának eredményességét. És ezt az együttműködést, ezt a benső érintkezést a tanító van hivatva kiepíteni, ha még nem volna meg; fokozni, ha már meg van, a szülői ház, és az iskola között. És ennek a kiepítésnek, a fokozásnak, a közvetlen érdeklődések, az iskolai ünnepek, a kirándulások természetes hatása mellett, a szülői értekezlet tudatos, teruszere munkája az egyedüli módja és alkalma — különösen a falun.

Nagyon tévedett tehát, sőt a nagy cél elérése szempontjából büntetővetelt az a t. Kartársunk, aki az „Élet Jelenés”-nek a szülői értekezletekről szóló rovatába ezeket írta: Kinek, minek? — nem való falusi embernek!

(—p)

A „Magyar Jövő” kiadványainak kötelező beszerzése az el. isk. számára.

Lapunk szeplémbert számában e címen jelent meg a Meggyespüspök Úr Ünnegműtőségának 1378/1925. sz. rendelete, amely a katolikus iskolák tanítói és tölvisági köztartási számára a Magyar Jövő kiadványainak beszerzését rendeli el. Az alábbiakban közöljük a Magyar Jövő kiadásában megjelent azon könyveket, amelyek elemi iskolát nevelőkhöz alkalmasak. A könyvek címei után, zárójelben azok árát adjuk. Ajtai Halmát: Aranyszőrű baránya (15.000), u. a.: Patyolat bírályi (15.000), Orbán: Ezüsfaltok kincse, I.—III. kötet (kötetenként 3.500), Donászy: Vasberezet (4.200), Haracosnyi elbeszélések (3.500), Janeyró: Karcsi, a mintadiák (3.500), Tordai: Mikos Helemen, szindarab 3 feje. (4.200), Sárány: A magyar auliika története (3.500), Radányi: Gelencel fényjelek, szindarab 3 feje. (4.200), u. a.: Keresi nagyon beteg, tréfás szindarabok (2.800), Sajtó S.: Magyar versek (3.500), Nogrády L.: Mesemondó apóka (4.200), Szondy Gy.: Ragyogó szeműek (4.200), u. a.: Mecs-világ (5.000), Gyomai L.: A becsület (4.800), Harangi Z.: A cukorgyár titka (2.000), Rákosi Viktor: György úr mandulát (10.000), Somlyai Károly: A boldogság szigete (13.000), Stadler: Kakuk Piroška (3.500), Donászy:

A nagyváradi tüzes galambok (4.200), Radányi: Nyugat országain keresztül (34.000), Gyomai: Korompai Pista öröksége (21.000), Gárdonyi: Aprilis (21.000), u. a.: Két hatcavogár (28.000), Gyomai: A bárjai haragok (21.000), Hungady Béláné: A jeledelemi boldogságszony (15.400), Radányi K.: Hazajel (40.000), Mikszáth: Magyarország lovagvárat (20.000), Guadányi: Egy Julasi nőtárus (2.000), Fazekas: Ludas Matyi (5.000), Gaál J.: Peleskei nőtárus (8.000), Petőfi: Janos vitéz (2.000), Gárdonyi: Hevi Pál halála és más történetek (2.000), Level: A kaszárnyából (7.000).

A felsorolt könyvek ára aránylag csekély, de ezenfelül 25 példány vásárlásánál 10 %, 50 példánynál 15 %, 100 példánynál 20 %, 200 példánynál 25 %, 400 és 200-on felül vásárlásánál 30 % engedményt ad a kiadó.

Eggyben felhívjuk a k. Kártársak figyelmét a Magyar Jövő irkára is, amelyek finom papírról, művészi kivitelben készültek és 24 oldalról 160 oldalig terjedő lapmennyiséggel, 1000 K-tól 6800 K-ig terjedő árban kapathatók, ugyancsak 10 % os engedménnyel. Kérlapok ugyanolyan engedménnyel 520 és 340 K-ás árban darabonként.

Az egyházi zenéről.

I.

Elmúlt 14 évi hántortanítói működésém alatt mellékfoglalkozásom, önképzésem legkedvesebb térdje az egyházi zene volt. Ez minden tárgy, mely nekünk, hántortornak az önképzés terén kápadhatatlan forráshaték áll rendelkezésre. Hántort hitválasunk meg is kötetelt, hogy ezen a téren az önképzéssel sohase álljunk meg.

A musca sacra oly tárgy, melyben eléggé tökéletesek sohase lehetünk. Midőn a musca sacraról beszéltek, olvasok, gyakorlom, illetve működöm benne, oly érzés szállja meg bensemet, mely a mindennapi életből kiragadja. Élhoz vonz, kinek dicsőretét zengem.

Roppant fáj lelkemnek, ha az egyh. zenéről hántortársaim részéről prózá, kőznapi tónusban hallók beszélni, avagy ha kőznapi emberek akarájk illetetlen bérdatálakkal annak ügyét infélni, trányítani, amint ez jallu ma így történik.

A musca sacra útjal főlvisések, mert sok türelem, áldozatközösség, megértés és hántortani lelkesedés kell az egyházi zene bensőséges és heljes műveléséhez. Egyházi főhatóságaink látva a bajokat, igyekeznek rendeleteikkel javítani a helyzetet, mint legutóbb nálunk a népékről történt.

Azen hántortársaim, kik a „Katholikus Hán-

tor” szaklapunkat legalább 10 évre járatták, bizonyára ismerik az egyházi zene terén elé foglalt álláspontomat, melyet abban számos cikkben kifejtettem. Álláspontom nem más, mint az egyház liturgikus zenei törvényeivel való szigorú ragaszkodás és azoknak a lehetőshez képest való mind tagabb gyakorlata. Eggyedül ez képes művészi hántort működtést biztosítani a legkisebb faluban, a legprimitívbe viszonyok mellett is.

Hazánkban jelenleg az egyéni ízlés dominál, minden liturgikus értelem és minden egyh. zene ízlés nélkül. A tegelemből egyházi zenei törvények figyelmén kívül hagyótnak és a legideálisabb főkövetések készülettel ízetlenek el. Köteleket lehetne írni az egyházi zene magasatos pótlóáról és annak öngyá, valamint az egyház részéről megkövetelt helyes gyakorláról, ahogy ez külföldön meg is van pusztán ami egyh. zenei irodalmunk olyszegény. Enjelen soraimnak csak a hazai bajok forrásáról akorok említést tenni s ez az engedelmesség megszégése, mely szülő állapotainknak főközaja.

II.

Jól tudjuk, hogy a papnak minden liturgikus ténghedése szigorúan elő van írva az egész új folyamára. Imák, zsoltárok, kórálok, szertartások, sőt még az egyházi ruhák saínéről is van napról-napra előírás. A mi

ténghedésünk különösen a szentmisénél és az ekkört szertartásoknál szigorúan hozzákapcsolódik ezek lényegéhez, melyből következik, hogy reánk nézve is vannak pontokat előírt szabályok ezek, orgonahasználat dolgában. Igenis vannak, mégpedig minden legapróbb részletére a szent ténghedéseket. Hogy ma még prefaltit orgonával kísérelnek, hogy az orgonajelk nem alkalmazódik az ünnepek rangjához s simplex napokon, vagy gyászmisén is teljes elemibb áthágása. Az egyházi törvények leg-együtt egyet.) Búcsúztató tilos, mégis van. Dudajelk tilosabb, még inkább van! Foglathatám tovább a kóralon, a népének át meg sok pontban. Némely plebánus, mint rector ecclesiae, az egyházzenei ére lévén, megkövetelt ezek bizonyos megfárasztást s ilyhenor a nép esetleges kiveletére a hántort ráhártja az okot ahelyett, hogy a törvény szentesége behiatkozna.

Első feladatunk tehát, hogy a liturgiát tanulmányozzuk igyekezzünk behatolni a szent szertartások lényegébe, ne eledekjünk meg a küllak ismeretével. Tanulmányozzuk az egyh. zene esztétikáját s ezzel csiszoljuk ízlésünket. A tanítóképzőbe vezetessék be a liturgia és zenei esztetika tantárgyként. Vegyük kezünkébe, a direktoriumot, a ritu-

élet és a misékönvet, alkalmazkodjunk hozzájuk s megteremthetjük a legideálisabb s legművészebb hántortnóvt a legkisebb kőpolában is. A f. plebánus arat minden bizonyán támogatnak bennünket ezen főkövetésünkben, mert ma kevés küttellett a leg-sablonosabb tartalommal széles ez országban. Ma az „Én” dicsőítése vitetett be a templomba s nem az Isten. Nem celom ostorozni csak a belátásra vezetni, mely minden haladás kezdete. Tehát engedelmeshedjünk az Anyaszent-egyháznak, ismerjük meg a minket kötelező törvényeket s főkövedjünk a legkisebb hántort ténghedéssel is tökéletesen nyugtani, melyre lelkiismeretünk is kötelez.

Amennyiben mód nyujtatik, úgy ezen lep hasábjain kontrol-pontira osszem összes ténghedésünket u. m. orgonák, enek és a szertartásokat. Kérlom a rájuk vonatkozó egyházzenei törvényeket és a lehetőségek szerint gyakorlatot. Bátorit erre saját gyakorlaton kívül hazánk és a külföldi tanulmányozásra folytat szerzett tapasztalatom és végtelen szeretetem a musca sacra iránt, mely mindenkor boldogságom tölti szívemet.

Keller János.
Maggyarszentibán

Püspöki rendeletek

Beíratási díjak szedése. 1478/1925 Több helyről azon kérelmet terjesztették elem, hogy engedjen meg, miszerint a beíratási díjak ne a szülőltől késséssenek behatóan az összes tankötelesek után az iskola pénztár ísk. adókövetés alapján fedezze a beíratási díjat, hogy így a több gyermekek szegény szülőlt túlterhelése elkerülhet legyen. Bár az idevonatkozó miniszteri rendelet értelmében a tankötelesek után kellene beszélni a beíratási díjakot, mindazon által hozzájárulok ahhoz, hogy oly helyeken, ahol az iskolások véli a beíratási díjakot az iskolai pénztár terhére ísk. adó követés útján biztosítani, ezt szabályszerű határozat alapján megtehessék. De szigorúan hangsúlyozom, hogy ez esetben is az összes tankötelesek után a beíratási díj iskolai könyvtárak céljaira lesz felhasználandó. Amennyiben egyes iskolások jellen engedménnyel élt ki kívánának, hoznak erre vonatkozólag szabályszerű határozatot s az arról szoló jegyzőkönyvet kellő eredeti példányban kiállítva s szabályszerű felelőbezzési záradékkal ellátva jóváhagyás céljából egyházmegyénk főtanfelügyelőjénél terjeszsek elem.

„A fogalmazó készség fejlesztése” és „Szülőföldem Szip Határa” c. 1450/1925 ísk. sz. Megrendelhető a „Hala-

dás” nyomdarendszervény-társaságnál Pécs Kőrály-utca 21. alatt két ísk. mű jelent meg, mely hivatala von egy rég érzett hiányt pótolni. A fogalmazó készség fejlesztése című a tanítónak szolgál, mint vezérkönyv. utatmutató, míg a „Szülőföldem Szip Határa” c. képekönnyecske, mint a tanulókt készítőnyve tesz nagy szolgálatot a fogalmazás tanításánál. Ez ideig a fogalmazás tanítása amoly sem részeseült, úgy elbánásban, mint amilyen megkötött volna s így kétszerezen indokolt a fogalmazás tanításának azon módszerét, melyel jártás könnyedséggel lesznek képesek eredményt elérni a fogalmazás tanításában. Annnyal inkább szükségesnek vélem fentvezelt vépér-, illetve szemléltetési könyvscekk bevezetését minden iskola részére, mert ísk. a fogalmazás állami új tantervvel szemben a fogalmazás fokozottabb tanítását s ezt a meg-püspöki har által kiadandó új tanterv is meg fogja kívánni. Ép ezért amidőn e tárgyban egyházmegyénk főtanfelügyelőjém által f. évi rendeltetés 2. kelettel 1450/1925. sz. alatt kiadott s a plebánus, ísk. igazgatókhoz utalított köriratát teljes egészében magamévá tesszem, egyben felhívom a plebánus, ísk. igazgatókat, hogy a szóban firtog vépér-illetve szemléltető könyvscekk bevezetésé

tránt íntézkedni s arról leghésőbb f. évi november 1-ig egyházmegyei főtanfelügyelőnek tegyenek jelentést.

„Útmutató földrajz” és „Mesék az életből” c. művek ajánlása. 1461/1925. ísk. sz. A „Danubia Könyvkiadó Rt.” kiadásában megjelent jent két művet anynyol iskolai igazgatóknak beszerzésre, mert az „Útmutató földrajz” (írta: Prinz Gyula egyetemi tanár) a földrajz tanításánál nagy segítségére van a tanítóknak, míg a „Mesék az életből” (írta: dr. Gyürky Tibor) a tanulóknak szolgálnak tanulságos olvasmányul. Ép ezért megengedem, hogy az „Útmutató földrajz” a tanítói könyvtárak, a „Mesék az életből” az ifjúsági könyvtárak részére beszerzessék. — Megrendelhető Pécsen, a „Danubia Könyvkiadó Rt.-nál, Lécium-u. 4. Az „Útmutató földrajz” ára fűzve 18 000 Ft., a „Mesék az életből” ára fűzve 30 000 Ft.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletei.

A szegénysorsú tanulók részére a bírságpénzekből segélyezési terv készítése. 1451/1925. sz. A nm. pályás és közp. tanterv 1923. évi 130.700/VIII. sz. rendelete szigoruan utasítja az iskolát a sz. rendeletre hatóságokat, hogy az igazoltan iskolamulasztásokat nyilvántarish, illetve büntessék. A bírságpénzek hozzáfordításáról a 70. §-gy rendelkezik:

„A községeknél működő nyilvános (nyilvánossági joggal felruházott) elemi népskola tanfelügyelő (igazgatója, tanítója) az iskola helyi hatóságával egyetértően minden tanév első havában segélyezési tervet készít arról, hogy az iskola tanulói közül kiket és milyen arányú segélyben kellene részesíteni. A segélyezési terv megállapítása elsősorban a tanulók szüleinek, valamint eltarthatóknak és nevelésükre köteles hozzátartozóinak anyagi helyzetére, keresésképeire alapján történik. Egyenlő anyagi viszonyok között élő tanulók közül azt kell előnyben részesíteni, aki az előző tanévben jobb tanulmányi eredményt ért el és jobb magaviseletet tanúsított. A segélyezési terv készítésénél a tanulók szülei részéről előterjesztett kérelmeket — a kérelemben előadottk szigorú mérlegelése és ellenőrzése után — lehetőleg szintén figyelembe kell venni. A segélyezési tervet akként kell elkészíteni, hogy elsősorban az iskolában való bejárásról anyagi viszonyok (háztartású) folyton akadályoztatott tanulók részére tétessék az iskola látogatása lehetővé. Csupán annak biztosítása után van további segélyezésnek, még pedig mindenkor csak az elemi népszkolai tanulmányok folytatásá-

Keresztény szocialista könyvtár. 1524/1925 Keresztény szocialista könyvtár cím alatt házagpótló vállalat indult meg Duhally Géza, ker. szoc. főtitkár, a magyar hit. irodalom érdemes harcosának szerkesztésében. Az első füzetet maga szerkesztő írta „Az igazság útja” címen. Tárnya a kollektivismus és a marxizmus cáfolata. Érdemes pedig, hogy tényleg meggyőző erővel cáfol és nemcsak ismertel. Ezzel a szocialdemokraták legfőbb tévedésére és utalékkal mutat rá, hogy népies tárgyalmódja dacára tudományos anyagot nyújt. Terjesztése hiánatos. Tanítói és népkönyvtárak részére ajánlatos. Egyes szám bolti ára 8000 K. Szervezett munkásoknak 5000 K. 50 példánnyal 10% kedvezmény. Megrendelhető a Keresztényszocialista Könyvtár Kiadóhivatalánál, Budapest, VIII. Szentkirályi utca 6. A következő füzet a szocialdemokraták szohások jelszavát fogja boncolgatni. A kiadóhivatal már erre is elfogad előjegyzéseket.

hoz az adott esetekben nélkülözhetetlen eszközök kiadásának helye.” — Midőn fentieket műhelytartás ügyét közlöm, felhívom az iskolai igazgatókat, hogy ezt pontosan ellenőrizzék és szigorúan végrehajtassák.

HIREK.

Mi fizesse a ker. tanf. portafőltsgélt? Felmerült esetből kifolyólag közöljük a jt. ker. tanf. úrvonal, hogy **tanügyi** levelezésű portafőltsgélt vegyék lejegyzékbe, osszák el a hatáskörük alá tartozó iskolák között és iskolalátogatásuk alkalomával az illető iskolai pénztárról vegyék fel, a rá eső részt.

A Tanítói névtár körülbelül okt. közepé táján készül el. Megnélni késik, mert sok helyről még most sem érkeztek be az adatok. Kérjük a hiányzó adatokat minél előbb beküldeni. Egyben kérjük a k. hátrásakat, hogy a tanítói névtárra vonatkozó rendelkezéseket is adják le az egyesületi főpénztárosnál, hogy a nyomatott példányok száma legyenek megállapítottan.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

C. típusu. A kérdéses tantervet el kell készíteni. *K. I. Magyar-szerzőnk.* Mukasság örömmel vessük. Üdo!

Felgöngyösebb beszerzési forrás. Tankönyvek, iskolai nyomtatványok papír, író, rejsz és festő szerek. **Órési pólásztűban.**

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSIÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSSEGHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölös szerkesztő: Számpi Pál, képezdei tanár.

Kiadótalajdonos: a „Pécssegházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elsőjén.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Papnövelde-utca 2. szám, haza a tap szemléli részét illető minden közlemény, hirdetések és reklámok is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi pénztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők

Pécs, 1925. november 1.

XIV. évfolyam, II. szám.

Halottak napján..

Ismét előtt a nap, — a halottak napja, — amikor gyűlnak a gyertyák lángjai szeretők sírja felett. Ismét itt az óra, amikor a temetőik néma kertjében az emlékezés nyelven beszélünk a már elhunytakkal. Ismét elbússzák az emlékezés utrógát a sírhelyekre, ahol süppedező sírok között járhalok, hideg márványoktól, korhadó, dűldező faleresztől buassuk az elnemült föld emlékeit. És itt, a kialudt lángok birtokában, a szívekben él a nagy, a lelkekben elhallgat a sok nékes kifakadás.

Hány anyó, feleség könnye áztatja ma a föld porát; hány ezer édes gyermeki arcoc peregnék végig ma a fűszta gyermeki szemek könnyel; mennyi összeomlott reményű sír! százezerrel sírja borulba az ember? — És megszólal, vizsgálato hangot ölt a temetőik sóhaja: „Jegyen meg a Te aharalod, miképen a menyben, azoképen itt a földön is!”

Amikor halottak estéjén felkeressük azok sírjait, akiket ósálatlan szeretettünk, akiktől oly nehéz, oly fájdalmas volt elválnunk, szálljon el gondolatunk e haza sok-sok temetőjében meghuzódó azon sírokhöz is, amelyek e haza sok-sok jelesét zárják magukba. Gyűjtsuk meg az emlékezés gyertya-

lángjait azok sírja felett is, akik egykor az emberi szellem kifejtése és nevelése terén, mint a magyar kultúra apostolai, adtak követésre méltó példát nekünk. Gyűjtsuk gyertyalángot a népoktatásügy bajnokainak is!

És mikor végigjártuk e haza temetőit, záránódokjunk el gondolatban a messze időkben, a jellelen, elhangzott sírokhöz, melyek alatt annyi derék magyar szta pihen és oly sok tanítóstestvérünk alussza az örök álmot. Mennyi erő dől romba azokkal, akik hősi bátorsággal rohantak a halálba e hazáért, melyek legendás vitézségük megvédte minden veszedelmétől! Oh mennyire fájna nekik ha látnák, hogy küzdelmek eredményét átkos kezek miként semmisítették meg, hogy mi lett a mi ezeréves hazánkból, akik megérték a hősi vialat végét.

Záránódokjunk el halottak estéjén minden sírhoz, ahonnan a hőtelenségűdás, a hazaszeretet, a kultúra önfeláldozó szeretete buszdit, ahonnan biztatásra is mi megnugodva mondhatjuk: „Jegyen meg a Te aharalod, miképen a menyben, azoképen itt a földön is.”

(—pl.)

Az orgonajátékról.

írta: Keller János.

Az orgona az egyetlen hangszer, mely méltónak bizonyult arra, hogy az isztentiszteletek fényét emelje, hogy jenséges hanghatásával a lelkek áhitatát növelje. Az orgona az egyház által magának elismert, eleven dalt, jobban mondva hivatalos hangszer. Az orgonát a hangszerkefejedelmének szoktak mondani, mert nincs hangszer, amely hangjának méltóságával, szingadagságával

és változatosságával felbén. Más hangszerket az egyház csak igen korlátozott mértékben ír meg szentélyekben, míg az orgona polgárjogot nyert. Óldalhat lehetne ím az orgona jenséges, fejedelmi voltáról és épen ezért legjobban szeretném ft. Tornay Ferencnek az „Orgonáról” szóló könyvét kedves hátrásaim közé adni, mert abban őt megillető méltó szemléltetés találhatnánk.

Az orgona tehát fejedelmi hangszer, melyből következik, hogy az tőleketesen ismerünk kell, hatalmunkban kell birmunk, hogy fejedelmi voltát gondos játékkal mindenkor méltóan időmörörthassuk. Egy szóval: fejedelmileg kell vele elbánni.

Már multikori soraimban jeleztem, hogy kiárlóan a szent szertartások lényegébe, szellemébe és jelenlőségükbe való behatolás alapján leszünk képesek azok meláti játékaiknál, mert az egész év folyamán majd minden kántori ténghedésünk orgona kíséretével történtik. Már most nézzük; mit hivan

az egyház. Tornyagnak az orgonáslásról írt könyvében a következőket találjuk: „Mely jámborság, ószinte vallásosság, ima szerűség nyertien kifejezést a kántor játékaiban.

Ne felejje a kántor, hogy a hely, hol ő működik szent hely és isten hájka. Ne felejje, hogy az orgona szent hangszert, tehát szent érzelmekkel, áhitattal és lelkiismeretes laugalommal kezelendő is. Majd tovább: „Szent béhe és kómulóság *poroluba* az ünneplés jelenlégébe, szándéka szerint alázatos szerenűséggel, szent örömmel, ujonázással és lelkesedéssel jellemeze, hassa át az egész játékok” (folytatjuk)

Pécs egyházmegyében jelenleg 336 iskola működik 680 tanítóval.

A „Pécs egyházmegyei Rk. Tanítói Névtár” megjelent a Pécs egyházmegyei röm k. tanítóegyesület kiadásában. Legutóbb 1914-ben adták ki a tanítók névtára. A most megjelent névtár Pécs egyházmegye népoköltését illetőleg fejlődést mutat, mert míg 1914. évben csak 2 polgári iskolája volt, most már 5 ilyen iskolája van, továbbá Dombóváról egy rk. jellegű felsőbb leányiskola is létesült. Az elemi iskolák száma is 357-ről 366-ra emelkedett, sőt jelenleg 5 iskola szervezés alatt van. A tanítók névtár tájékoztatást nyújt az egyházmegye összes polgári iskoláiról, elemi iskoláiról, óvodáiról, gyermekmenhelyekről, tanítóház part leányiskoláiról és a tanító és tanítónépek utáztelékéről, feltüntetve a tanárok hivatásait, tanítók személyi adatait is. Az elemi iskolák jelenleg 18 esperesi körületre vannak felszava. Ezen körületekben a mindennapi tanítóké-

sek száma 26.141, míg az ismételtanköteleseké 13.838. A tanítókélek száma a habórú következtében nagyon megfogyatkozott, mert 1914-ben a mindennapi tanítókélek száma 44.157, míg az ismételtanköteleseké 26.141. A tanítókélek számának csökkenése miatt az egyházmegyében jelenleg 18 tanítói állás szünetel ideiglenesen. A dáradi és baranyavári esperesi körületek megszálás alatt vannak a megszálit területen összesen 30 iskola 55 tanítói állással van. Jelenleg köztül 336 iskola működik 680 tanítóval az egyházmegyében. Az egyházmegyei tanítók közül a habóruban hosi halált halt 19 tanító A Tanítói Névtár a „Haladás nyomda Rt.” izléses munkáját dicseri. Ára 18.000 K. Portómentesen, az öszeg előzetes behűlésével, 24.000 K. utánvétell 26.000 K. Megrendelhető és beszerezhető az egyházmegyei fótanfelügyelői hivatalban, Pécs, Hátalan-u. 4. sz.

Püspöki rendeletek.

Tanítók Háza javára gyűjtés engedélyezése. 1681/1925. isk. sz. — A Hivatalos Közlöny j. évi 14. számban megjelent 51.965/1925. D. ill. a. sz. rendelet alapján megengedem, hogy az Eötvös-alap javára, a főtáosztám alá tartozó iskolákban j. évi november 8-án gyűjtés tartassék.

Egyházm. Fótanf. rendelete.

Iskolák kívüli népművelés előmozdítása. 1688/1925. sz. Baranya um. állapán az iskolák kívüli népművelés előmozdítása érdekében 120. ltn. 1925. sz. alatt rokonszerűen körrrendeletet adott ki. Ezerint minden községben vagy körjegyzőségben helyi bizottságot kell alakítani. Ennek élnöke a jegyző, társelnöke a helyi iskolásek élnöke, tagjai másokkal együtt a tanítók is. Az előadások anyagi részét vagy a megjel-

szervezet vagy a község látja el. Kiváratos, hogy iskoláink igazgatói és tanítói megfisták a megfizetéseikat ne csak előadások, hanem értékes és tevékeny munkásságukkal támogassák.

A „Teletia” c. folyóirat ajánlásának visszavonása. 1689/1925. sz. — Tudomásvetel és szoros mihaztartás céljáól közlöm az iskolagazdagságokkal és tanítókkal, hogy a nm. vallás és közkot. ügyi m. kir. miniszter úr j. évi okt. 9-én 78.570.925. VIII. a. sz. rendeletével a „Teletia” c. folyóirat ajánlására vonatkozóan kiadott 1924. év. 22.104. sz. rendeletét visszavonja, mert a folyóirat több számban szeméremesémtó és pedagógiai szempontból áros hatást ekkelt közölt s mert tudomására jutott, hogy a „Teletia” egyesület a folyóiratot, amelyet csupán, tanári és iskolák kívüli népművelési bizottsági honyutárek számára ajánlott, ezen ajánlásra hivatkozva az iskolai önképzőkörök útján a tanulófűséghez is eljuttatni igyekezett.

A kisebbségi tanítási nyelvű iskolák intarvere. 1407/1925. isk. sz. — Önyagmélósága, az Apostoli Adminisztrátor Úr, a Katholikus iskola j. évi 9. számban 1407/1925. isk. sz. alatt elrendelte, hogy a kisebbségi tanítási nyelvű iskolák tanítói a 62.800/1925. D. ill. sz. ökm. rendeletnek megfelelő módon készítsék tanterveiket és örarendjeiket kötelesek j. évi november 1-ig hivatalomhoz behűdíteni. Tekintettel arra, hogy ezidég még nem minden helyről érkeztek be a tantervek és örarendek s mert Baranya um. kir. tanfelügyelője külön is jelezte, hogy iskolalátogatásai alkalmával számon fogja kérni szóban forgó tanterveket és örarendeket, a helytelenségek s a személyi sürgűtségek elkerűlése végett ez alkalommal ismétlek felhívom érdekelit tanítókat, hogy tanterveiket és örarendjeiket legkésőbb j. évi nov. 30-ig anyagol tanakb küldjék be, mert ellenkező esetben ellenök kénytelen lennek eljárást indítani.

A hivatalos levelek postódíja. 1734/1925. sz. — A pécsi m. kir. postaigazgatóságot nyert értesítés szerint csak az állami hivatalok jogosultak hivatalos levelek felbűlvezés néhűl feladni aként, hogy a címzett csak az egyszerű postódíjat fizeti. Így eldőlött azon eset, hogy a hivatalom által feladott hiv. levelek után a posta két-szeres díjat számít. Ezen kérdés vegleges rendezése most van folyamatban. — Míg intézkedés történt, célszerű lenne, ha a plebánhivatalok az egyes ügynek behűlés alkalmával megfelelő válaszlevegylet is csatolnának s így el lenne kerülhető a kétszeres postódíj fizetése.

Adakozunk a pécsi Szent Flórián szoborra. Pécssett százados kegyelének tárgya a Flórián-uccak és a Maria-ucca keresztelődésénél állott Szent Flórián szobra. Az idő azonban annyira megromgála, hogy el kellett távolítani. Pécs városa meggy új művészi szoborra, amelyet költséggel leg-alább 100 millóra rűnek. Ezt az öszveget közadakozásból hozták öszse. Egyesületünk is kaptott egy gyűjtőlevelet, Bizonyára sokan lesznek tagjaink közül, akiket diákéletük vagy sáfűlőidőjük szép emléket fűnek a pécsi Flórián szoborhoz. Kérjük tagjainkat, hogy Egyesületünk ilyen adakozzának ved. Szíves adományokat Magyar Sándor pénztártárosunk címén (Pécs, Hátalan-ucca 4. sz.) kérjük.

Bevezette már iskolájában a „Szűlőföldem szép határa” című szemléltető képes tan-könyvet?

Egyesületi élet.

EGYHÁZMEGYEI FŐPÉNZTÁROS KÖZLEMÉNJE!

A Pécs egyházmegyei Tanítói Névtár az egyesület kiadásában megjelent s azon tagok részére, akik megrendelték, a sáfűlítés folyamatban van. Akik még önjátának beszerezni, igényüket mielőbb jelezték az egyesületi főpenztártárosnál. Meg lehet rendelni utánvételt, avagy a pénz előleges behűlésével. Ára 18.000 K. portómentesen 20.000 K. amikor is mint nyomtatvány lesz megküldve.

Tagdíjak behűlése. Felkérjük a könt pénztártárosokat, hogy a tavaszi avagy a most tartott özi gyűlés alkalmával beszedet tagdíjakat sürgösen küldjék be, megfellelő kimutatás kíséretében, feltüntetve nevszerint a fizetőket és hivatkozásokat is.

Nyugdíjasok. Zséh Ferenc, Bűkkösd 89, dr. Kápolnai Felmond, Bakócsa 89, Németh P., Garó 30, Wagner Gy., Vaszók 30, Bálon István, Looaszhetény 820, Bently Pal, Tótfalva 832, Hess J., Vohány 815, H. helyi Tanestület 126, Kristóf J., Felsőmindszent 36, Cselenkő J., Püspökhal 120, Marton Sándor, Szentlőrinc 36, Masson L., Vohány 30, Malonyai E., Szekszárd 30, Kumpfer L., Szakály 940, Dallos Gy., Abaliget 90, Bálon I., Looaszhetény 68, Takács J., Gyöd 15, Than Nándor, Lippó 60, Balog J., Mós 4, Pleb. Hiv., Bogdácsa 103, Eszárécsa 72, Rk. isk., Áta 30, Magyarregny 30, Tarros 30, Személy 14, Regene 30, Felsőleperd 44, Dees 44, Szakály 44, Hercegszántómarton 30, Maza 30, Némethárook 30, Magocs 36, Korpad 30, Palotabazók 30, Drávászátára 30, Györe 30, Nagybeszéd 30, Versend 30, loánbattyán 30, Szentdiens 30, Szóked 31, Raczmecke 30, Magyararóts 44, Nagypárad 30, Kovácsnéznája 30 ezer korona.

HIR.

Igazgatói kinevezés. Hay János hímesház tanító 39 év, Czéhmann János ráctöltési tanító 36 év és Galló József vohányi tanító sok év kiváló működésük elismerésé-képp igazgatói tanítókba nevezettek ki.

Egy segédtanítvány rűka nagy síttere. Mult számunkban megemlékeztünk arról, hogy Forray János pécsi tanító „Szűlőföldem szép határa” címmel háromszat-

sürgösen tegye meg, mert a növendék járva tanul. On járva tanul. Megrendelhető, a „Haladás”-nyomda RT-nál, Pécs

Ha nem,

Büesúzó.

Mikor 1922-ben átvettem a „Katholikus iskola” szerkesztését, erős elhatározásom volt, hogy ebből az akkor már tíz éves lapból megformálom egy vidéki katolikus tanítást segítő lapra a lelkebben élő ideálját. És mi volt ez az ideál? Egy olyan lap, mely a legelgondoltabb felbúrába is elviseli a kath. nevelőoktatás mérkőzését, a fejlődés csráit; egy lap, mely belevonja az egyházmegye minden egyes tanítóját abba a nagy munkába, mely a katolikus nemzeti kultúra hatalmas építészéhez hordja össze az anyagot; egy lap, mely egyetlen családú olvasójáig össze az egyházmegye jó néhány száz tanítóját, mely családban mindenki tud a másik örömeiről, bánjairól, mely együtt vígód és együtt gyászol.

Tudom, hogy nehéz feladatra vállalkoztam, de biztam a saját lelkesedésemben, mely a kath. tanítóság nagyszerű hivatásának tudatából fakadt, biztam a saját erőmben, melynek a tanítóság jóindulatába és erejébe vettem hitem voltak ösztösei; biztam munkatársaim lelkesedésében, tudásában, erejében s így a siker reményével indultam útnak.

Ma, három évi boldogság után, be hall valóm, hogy údit lépeztettem, hogy munkámat nem kordozta a bárt siker. Nem bádok senkit, csak magamat. Bizonyára nem volt bennem elegendő tudás, erő és lelkesedés, hogy azzal az élmén tüzött célt meg is valósíthassam. Igaz, hogy az erőt gyengítette a tanítóságnak sokszor megújuló és mindig más formába öltözött kívánsága; igaz, hogy a lelkesedés tüzet lohasztották „a szerkesztés nem ér semmit!”, — „nincs a

lapban semmi”, — a lapra nincs semmi szükség”, — „nem tud léteit vinni a lapba” és ezekhez hasonló általános, de határozott formába sohasem öltözöttet kifejtások, de megis csak magamat bádolom, mert tudom, hogy belül volna, hogy aki közelet munkásságra vállalkozik, annak számolnia kell a közelet szükségletek és kívánságok állandó változásával, annak számolnia kell a közelet irónyító tényezőzők bírálóvalás. De ha vádolom is magamat, egyed bátran kijelenthetek s ez az, hogy mindig jót és jót jót akartam.

Mivel pedig érzem, hogy a Pécs egyházmegyei Rk. Tanítóegyesületnek, mint az ország egyik legnagyobb egyesületének, szükségére van egy olyan lapra, amilyen én csak elgondoltam tudtam, azért íme búcsút veszek a lapról s átadom a levet előzőnek, akik jobban látják a célt és biztosabbak az oda vezető úti felismerésében. Ezen lépésemmel egyeztet a saját lelkesedésemben akartam meg nyugtatni, márszét olyan óhajtást tettem eleget, mely előt meghajolni kötelességem volt. Igaz, hogy létszámge az Egyesület választmányától kaptam s így annak kellene is visszatudnom azt, de azt akartam, hogy az új esztendővel a lap életében is új szellem, új erő, új lelkesedés induljon meg.

Amikor most, mint a lap felelős szerkesztője, búcsút veszek a l. Kartárságtól, amikor hálás szívvel mondok köszönetet minden kedves Munkatársamnak, búcsúszóit csak azt hárem, hogy az új szerkesztővel a XV. évfolyamba induló lapot, — meg az önké — szeressék, olvassák, támogassák, mert az ezután is csak jót és a jót önknek akarja.

Számpil. Pál.

A kisebbségi nyelvű iskolák általános óraterve.

A kisebbségi nyelvű iskolák óraterve és tanterve körül meglehetősen bizonytalanság uralkodik. Alig van csak valami direktíva, amely utat, módot mutatna a kérdés helyes és célszerű megoldására. Azért nagy köszönettel tartozunk a bonyhádi új. ker. f. évi okt. 1-én tartott özi közgyűlésen kiküldött és Blandi György ker. tanf., Walter Ádám, Schlenker Mihály, Szabó Kálmán és Elter János tanítók által bizottságnak, amely az e téren felmerült kérdése körülményeit kellő mértékűségen alapján az alább közreadott ált. óratervet dolgozta ki. Munkájukat a t. Kartársak figyelmébe ajánljuk, mert abból legalább módot és példát látnak a kérdés megoldására. Kár, hogy a c) típusú osztalton iskolákra ez a bizottság nem öölgozolt ki óratervet.

I. Osztalton iskolák.

B. típus.

Ilyen iskolák: Hant, Mőcsény, Belacz, Ladomány.

Tantárgyak: Hit- és erkőlcstan (emléztetés hely 1^{1/2} órában) összesen 3^{1/2}; Beszéd- és értelemgyakorlat (magyar, német felváltva) I.—IV. heti — 1 4 óraszen 4; Olvasás I., II., III., IV. I., V.—VI. 1 óraszen 5; Írás, fogalmazás I.—II. 1^{1/2}, III—VI. 1^{1/2} óraszen 1^{1/2}; Helyes írás, nyelvismeret II—III. 1^{1/2}, IV—VI. 1^{1/2} óraszen 2; Magyar nyelv I.—II., III—IV. 1 óraszen 2; Számítan, mértan I., II., III., IV. 1, V—VI 1 óraszen 5; Főldrajz IV. I., V—VI. 1 óraszen 2; Történelem, alkotmánytan IV. I., V—VI. 1 óraszen 1; Természettan V—VI. 1^{1/2},

Természettan V., VI. 1. Gazdaságtan IV., V., VI. 1^{1/2} óraszen 2; Egészségtan III., IV., V., VI. 1^{1/2} óraszen 1^{1/2}; Rajzolás I.—IV. 1^{1/2} óraszen 1^{1/2}; Ének II.—VI. 1^{1/2} óraszen 1^{1/2}; Kézimunka II.—VI. 1^{1/2} óraszen 1^{1/2}; Testgyakorlat I.—VI. 1^{1/2} óraszen 1^{1/2}. Összes heti óra szám: 30.

II. Részbén osztott iskolák.

I—III. és IV—VI. osztály.

B. típus.

Ilyen iskolák: Apar, Ófalv, Grábóc, Kakas.

Tantárgyak: Hit- és erkőlcstan I—III. osztályban összesen 4 óra; IV—VI. osztályban összesen 4 óra; Beszéd- és értelemgyakorlat (magyar, német felváltva I., II., III., IV. 1^{1/2} óraszen 6, IV. 1, V. 1^{1/2} óraszen 1; Olvasás I., II., III., III. 1^{1/2} óraszen 2; Írás, fogalmazás I., II., III., III. 1^{1/2} óraszen 2; IV. 1^{1/2}, V.—VI. 1^{1/2} óraszen 1; Helyesírás, nyelvismeret III. 1 óraszen 1; IV. 1, V.—VI. 1 óraszen 2; Magyar nyelv (olvasás, helyesírás, fogalmazás I.—I óra) I., II., III., III. 1 óraszen 3; IV. 1, V.—VI. 2 óraszen 3; Számítan, mértan I., II., II., III. 1^{1/2} óraszen 5^{1/2}; IV. 2, V.—VI. 2 óraszen 4; Főldrajz IV. 1, V.—VI. 1 óraszen 2; Történelem, alkotmánytan V—VI. 1 óraszen 2; Természettan V—VI. 1 óraszen 3; Gazdaságtan III., 2 óraszen 2; VI. 1, V—VI. 2 óraszen 3; Rajzolás II—III. 1 óraszen 1; IV—VI. 1 óraszen 1; Ének I., 1 óraszen 1; IV—VI. 1 óraszen 1; Kézimunka II—III. 1^{1/2} óraszen 1^{1/2}; IV—VI. 1 óraszen 1; Testgyakorlat I—III. 1 óraszen 1; Kézimunka II—III. 1 óraszen 1; IV—VI. 1 óraszen 1; Összes heti óraszám I—III. 30, IV—VI. osztály 30.

III. Részbén osztott iskola.

(I—III. és IV—VI. osztály.)

C. típus.

Ilyen iskolák: Nagymányok, Szálka.

Tantárgyak: Hit- és erkőlcstan I., II., III. 4 óraszen 4, IV., V., VI. 4 óraszen 4; Beszéd- és értelemgyakorlat I., II., II., II., 2 óraszen 6, III. 1 óraszen 1; Olvasás I., II., III. 1 óraszen 3, IV., I., V.—VI. 1 óraszen 2; Írás, fogalmazás I., II., 1^{1/2}, III. 1^{1/2} óraszen 2; IV. 1^{1/2}, V.—VI. 1^{1/2} óraszen 1; Helyesírás, nyelvismeret II—III. 1 óraszen 1, IV., I., V.—VI. 1 óraszen 2; Anyanyelv (olvasás, helyesírás, fogalmazás I.—I óra) I., II., III. 1 óraszen 3; IV. 1, V.—VI. 2 óraszen 3; Számítan, mértan I., II., II., III. 1^{1/2} óraszen 5^{1/2}; IV. 2, V.—VI. 2 óraszen 4; Főldrajz IV—VI. 3 óraszen 3; Természettan, alkotmánytan V—VI. 1 óraszen 2; Történelem, alkotmánytan V—VI. 1 óraszen 1; Természettan, Gazdaságtan egészesen III. 2 óraszen 2; IV. 1, V.—VI. 2 óraszen 3; Rajzolás II. III. 1 óraszen 1, IV., V., VI. 1 óraszen 1; Kézimunka

II, III. 1^{1/2} óraszen 1^{1/2}, IV., V., VI. 1 óraszen 1; Testgyakorlat I., II., III. 1 óraszen 1, IV., V. 1 óraszen 1. Összes heti óraszám 30.

IV. Részbén osztott iskola.

(I—II, III—IV., és V—VI. osztály.)

B. típus.

Ilyen iskola: Cikók.

Tantárgyak: Hit- és erkőlcstan I—II. 4 óraszen 4, III—IV. 4 óraszen 4, V—VI. 4 óraszen 4; Beszéd- és értelemgyakorlat (magyar, német felváltva) I., II., 2 óraszen 4, III. 2, IV. 2 óraszen 4; Olvasás I., II., II., 2 óraszen 4; III. 2, IV. 2 óraszen 4; V., I., VI. 1 óraszen 2; Írás, fogalmazás I., II., I. 1 óraszen 2, III. 1^{1/2}, IV. 1^{1/2} óraszen 1, V., I., VI. 1 óraszen 2; Helyesírás, nyelvismeret I., 1 óraszen 1, III. 1, IV. 1, 1 óraszen 2; V., I., VI. 1 óraszen 2; Magyar nyelv (olvasás 2, helyesírás és fogalm. I—1 óra) I., II., 2 óraszen 4, III. 2, IV. 2 óraszen 4; V., VI. 2 óraszen 4; Számítan, mértan I., II., II., 2 óraszen 4; III. 2, IV. 2 óraszen 4; V., 2, VI. 2 óraszen 4; Főldrajz IV. szeszen 4; V., 2, VI. 2 óraszen 4; Történelem, alkotmánytan V., I., VI. 1 óraszen 2; Történelem, alkotmánytan V., I., VI. 1 óraszen 2; Természettan V—VI. 1 óraszen 1; Természettan Gazdaságtan III—VI. 2 óraszen 2; V—VI. 2 óraszen 2; Egészségtan V—VI. 1 óraszen 1; Rajzolás II. 1 óraszen 1, III—VI. 1 óraszen 1, III—IV. 1 óraszen 1; Ének —II., I. 1 óraszen 1, III—IV. 1 óraszen 1; V—VI. 1 óraszen 1; Kézimunka I., V—VI. II. 1 óraszen 1, III—IV. 1 óraszen 1; Testgyakorlat I—II. 1 óraszen 1, III—IV. 1 óraszen 1, V—VI. 1 óraszen 1. Összes heti óraszám I—II. 27, III—IV. 30, V—VI. osztályig 30.

V. Részbén osztott iskola.

(I—II, III—IV. és V—VI. osztály.)

C. típus.

Ilyen iskola: Bonyhád.

Tantárgyak: Hit- és erkőlcstan I—II. 4 óraszen 4, III—IV. 4 óraszen 4, V—VI. 4 óraszen 4; Beszéd- és értelemgyakorlat I., II., II., 2 óraszen 4, III. 2, IV. 2 óraszen 4; Olvasás I., II., II., 2 óraszen 4; III. 2, IV. 2 óraszen 4; V., I., VI. 1 óraszen 2; Írás, fogalmazás I., II., I. 1 óraszen 2, III. 1^{1/2}, IV. 1^{1/2} óraszen 1, II., I. 1 óraszen 2; V., I., VI. 1 óraszen 2; Helyesírás, nyelvismeret I., 1 óraszen 1, III. 1, IV. 1 óraszen 2; V., I., VI. 1 óraszen 2; Magyar nyelv (olvasás 2, helyesírás, fogalm. I—1 óra) I., II., II., 2 óraszen 4, III. 2, IV. 2 óraszen 4; V., 2, VI. 2 óraszen 4; Számítan, mértan I., II., II., 2 óraszen 4; III. 2, IV. 2 óraszen 4; V., 2, VI. 2 óraszen 4; Főldrajz IV. 1, V., 2, VI. 2 óraszen 4; Történelem, alkotmánytan V., I., VI. 1 óraszen 2; Történelem, alkotmánytan V., I., VI. 1 óraszen 2; Természettan V—VI. 1 óraszen 1; Természettan

szettan, Gazdaságtan III-IV. 2, összesen 2, V-VI. 2, összesen 2; Egészségtan V-VI. 1, összesen 1; Rajzolás II. 1, összesen 1; III-IV. 1, összesen 1, V-VI. 1, összesen 1; Ének I-II. 1, összesen 1, III-IV. 1, összesen 1, V-VI. 1, összesen 1, III-IV. 1, összesen 1, V-VI. 1, összesen 1.

Az orgonajátékról.

Írta: Heller János.

Szóljunk tehát orgonajátékunkról! Megfelel-e az egyház kívánalmainak?

Erre csak egy a felelet — a kivételeket nem számítva — nem! Orgonajátékunk ellen van a legtöbb panasz. Joggal! A legtöbb hántor improvizál, rögtönöz, melyre csak születtek zeneköltők képesek. A kótfából való játék helyett minden zenét érteleme nélkül halmozgat egymás fölé, egymás mellé a hangokat; folytatónisemlésekbe bocsátja össze szinte végig dolgozgat az istentiszteleteket. Egyik hangemből a másikba végig szalának, trillálnak, mely egyházzenei kintona elevenesséssel jellemezhető legjobban. Hozzávéve a regiszternek szerelien túlzott és lármás használatát (legyen még rossz orgona is) úgy egy furcsa kábista nem kép tarul elénk, melyet ha letrva láthatunk sokan okkal pihaltatnánk. Sokan orgonajáték egész évelen keresztil s az örökös egyenlő képet a művésztájak eredményét. Vannak, kik népdalok játszását is kócházataják az úri észzeneiőről hívdősokhozlatására. Másutt, hol a kórus és az oltár közt a harmonia nem a legvilágosabb, ennek méltó kidomborítására egy külön orgona művészeti mű-faj vetetik használatba.

Szálljunk magunkba és valljuk be, hogy órtási közönnnyel viseltetünk a maga nemében páratlan művészeti hiúsításunkkal szemben. Rengeteg szebbnél szebb dolgokat tartalmazó gyűjtemények állnak rendelkezésünkre, melyekből méltó orgonajátékot pro-

szesen 1; Kézimunka II. 1, összesen 1, III-IV. 1, összesen 1, V-VI. 1, összesen 1; Testgyakorlat I-II. 1, összesen 1; III-IV. 1, összesen 1, V-VI. 1, összesen 1. Összesen hét óraszám: I-II-27, III-IV. 30, V-VI. osztályig 30.

dukálhatunk. A német Witt mondta egy ízben, hogy koráig csak Bach és Mendelssohn volt képes mindig fantáziálni az orgonán. Mendelssohn esztelenységnek és valamely visszélének mondta a folytonos kóltandókkal járókat. A Ss. Rit. Cong. 1884-ben eltiltotta a rögtönzött orgonajátékot mindazonok, kik ezen művészetben teljes jártassággal nem bírnak (Regulamentum II. §. 13). Már pedig sok mind lehet, hogy erre képesek legyünk.

Az összhangzatlan, ellenpontlan, formatlan és az org. tudalom alapos ismerete parosulva technikai készültséggel.

Miután kevés Bach és Mendelssohn van köztünk, miután kevesen bírnák az előbb említett ismereteket, joggal kívánja az egyház, hogy szolgáljon önképpéssel, egytelmennyelből való játszással működjünk közre az istentiszteletünk.

Költő születtek, de gyakorlati mester az nem, az csak képezhető. Az október 12-én tartott kántorgűlésen Jt. Pater Badalki szép szavakban esett el a hántor hiúsítását, mely a megváltás nagy művének fontos eszköze képezi. Joggal és helyesen mondta, hogy az egyház, a szent liturgia által követt alapokon teremtisünk magunknak bázist, melyre erkölcsi és anyagi jóvőnek építhetjük. A követezőkben a fontosabb egyházzenei törvényeket akarom kis magyarázattal közölni.

Püspöki rendeletek

1837/1925. isk. sz. **Tanitói helyi készpénzavadalom valorizálása.** A m. k. vallás és közokt. ügyi miniszter úr 78942/1925. sz. alatt a következőket közli:

Számos alkalmmal, az érdekeltekkel való tárgyalás során kiderült, hogy a községi és hitefeltekelt elemi iskolai tanítói állások részére javadalmi jegyzőkönyvvel biztosított készpénzösszegek aránykoronában fizetelnek a tanítóknak, a helyi javadalom és az állami kiegyesítés szempontjából azonban ezen összegek, mint papírkoronában adottak egyáltalán nem vételnek számitásba. Ezen módon egyrészt az államségélyes nem állami tanítók a törvényi feltételi ellére, államségélyvel készletlenül nagyobb javadalmaszt élveznek, mint az ugyan-

olyan szolgálattal bíró állami tanítók, másrészt pedig fölöslegesen nagyot megterhelés hárul az államkincstárra, haott a vallás- és közokt. ügyi tárcá szűkre szabott dotációja mellett minden téren a legnagyobb takarékoságra van szükség. Ezért az 1924. évi 99.000. sz. körrendelet kiterjesztésével intézkedik, hogy nemcsak a politikai községek, hanem az egyházak is, az egyes hívek vagy kegyuraságok által is aránykoronában szolgáltatott készpénzjándóságok az egész tankertüleire nézve sürgösen állapittassanak meg és kimutatás keretében mielőbb jelentessenek be. Ama fontos pénzügyi és kulturális érdeket melletti, amelyek az ily fölös kiadások megtakarításához és által más szükségesletek kiegyesítéséhez lehetö-

ségéhez fűzőnek, elvárja a miniszter úr, hogy a jelen rendeletben kiűzött feladatok a legponosabban és idővesztéség nélkül elég téssek.

Fentiek alapján utasítom a fenntartóságok alá tartozó összes rit iskolaszékeket, hogy tanítói részére helyi jándóságokból erede és a javadalmi jegyzőkönyvben és díjleveleiben szereplő készpénzjándóságokat, amelyek ezidőig államségély szemponájából a nm. vallás- és közokt. miniszterium által figyelembe nem vettek, teljes aránykorona értékben valorizálják

és ekként szolgáltsák ki tanítóik részére. Arról szóló iskolaszéki határozatokról felvett jegyzőkönyvek legkésőbb évi december 31-ig jóváhagyás végett egyházmegyei főtanfelügyelő úrnak utján elment terjesztendők. Oly helyeken, ahol az iskolaszékek már előzetesen fentiek értelmében hoztak határozatot, utabb határozatukhozalra szükség nincs és csupán a vonatkozó határozatról szóló jegyzőkönyv hiteles másolata terjesztendő be egyházmegyei főtanfelügyelőmhöz.

Egyházmegyei főtanfelügyelő rendelete.

1885/925. **Horatnyelvi imakönyv elrendelése, tankötelesek részére.** Gróf Zichy Gyula Onogyméltóságának apostoli kormányzó, J. évi VII. sz. körlevelében 1664. sz. alatt a magyar- és német- nyelvű imakönyveket, imakönyveket való qku tanköteleseknek imakönyvekkel való elállása tárgyában intézkedett:

Miután az összes tanköteleseknek imakönyvekkel való ellátása a hitelet fejlesztése érdekében kívánatos, épp ezért a horvátjei tankötelesek használatára a „Nool Vinac Andrejshki Molitva I Pisama Molitvenik Za Krscenko Katolicki Puk” című Dr. Vidganc J. Jakab, halocsaegyházmegyei aldozópap, plebánus által szerkesztett imakönyvet ajánlom. Az imakönyv 479. oldalnyi terjedelmű, csinos kiállítású könyv, hogy ezt nemcsak a tankötelesek, hanem a feljöttök is használatukban legyenek, a Szent-István-Társulat kiadásában jelent meg. Az imakönyv nagyon kedvezményesen áron kizárólag Pécselt, a Jókóru Egyháztény-Bazárban (Ferenclételek 35. sz.) szerkesztő be. Egy drb. ára 38.000 H. Megrendelések Bazár címére eszközölendők. Az illető plebánus, iskolaigazgatók tartandjének tehát oda, hogy a plebánusjához tartozó horvátnyelvi tankötelesek imakönyvvel ellátassanak. De ismétlem, hogy a feljöttök figyelembe veseljék a most elrendelt horvátnyelvi imakönyvre, mert ezen imakönyv egy tartalmilag, mint külső kiállítását illetőleg minden tekintetben megfelelő.

Továbbá az egyházmegyei főtanfelügyelő-séghez ismétlemen érkezték be előterjesztések, kereltek, sőt határozatok mondtak a hivatkozott imakönyvben nem alkalmazhatóak, amelyek formájukban nem alkalmazhatóak a rendszabályok előírásaihoz. Nevezetesen: nincsenek az iskolaszékek illetelengyalva, elbelezést záradékkal elkönyöbe foglalva, elbelezést panaszokhozak elalva. Éva ellen ismétlemen panaszokhozak az érdekeltektől iszkolászék tagok is, de akadályok az ilyen eljárás az érdemelt intézkedéseknek is. A közigazgatási hatóságok jó szándéku forumal sem járhatnak el olyan előterjesztésekre, amelyekből a rendeletek által előírt formát és jogi előfeltételeket hiányoznak. Fölhívom azért az összes iskola-

széki elnököket, hogy semmi oly dologban ne legyenek közvetlen előterjesztést, amely a rendszabályok szerint elsőfokulag az iskolaszékek tanácskozásának vagy határozatának tárgya. Ami az iskolaszékek elé kerülök, ügyek oda, tárgyukhozak le s ha érdeben hiúsított van ellére, éjének fölbevezéssel, vagy elhált jogon egyszerű megemelés előterjesztessel. Ez célhoz vezetelmbe a jogok eggyoldalu figyelembe vételű hargassa.

1826/1925 sz. **Világi hatóságok megkeresésének elintézése.** Megtörtént, hogy Baranyamegye egyik főbírája nagyfontosságú, évi jelentőségű ügyben körülvélem, hivatalos átiratot invezet a járásban levő rit iskolaszékekhez. A leveleiben kiűzött határozat választ kívánt. Az ügy fontosságára és az egyeséges eljárás biztosítására kivánatos lett sürgős jelentést legyek az ügyről és utasítás kérjenek főhatóságunktól. Nem tekintem ugyan a hivatkozott rendeletet iskolánk autonóm jogkörébe való külső beavatkozásnak, — mégis a jövőben való mihezartás végett nyomatékosan felhívom minden iskolászéki elnökök, hogy olyan átiratokat, amelyek rendelkezésükre, kiűzött átiratok és jelentések, végrehajlás és elválasztás előtt megbeszélés, vagy utasítás végett terjesztésük elemé.

1574/925 sz. **Hivatalos levelek portója.** Míhezartás céljából alább közlöm O Nagyméltóságának, az Apostoli Kormányzó Úrnak hoztam invezet 3106/1925. sz. leiralt: „Vonatkozással Nagyságodnak I. hó 17-én 1574. sz. alatt kelt felterjesztésére értesítem, ha az levelelpostai díjak terén fenálló szerelme meg eljárás mit, mihely az eső panaszok tudomásomra jutottak, a Díboros Hercegrepmás Úr O Főmagaságánál, vagy az érdekeltek mi köztök miniszternel, majd a kereskedelmi miniszterrel a szükséges lépéseket az orvosi niszterrel a szükséges lépéseket az orvosi minisztiumnál közölhetem. legelszertűnkben taládom, ha az egyes plebánihivatalok telterjesztéseikkel válaszbüszletet csatolnak s a nagyobb terjedelmű és súlyú kiübenmennyek pedig ugyan csak az érdekeltektől küübenhivatalok, illetve isko-

lászki költségvetésére szállítottávellől csomagként továbbítták.”

1831/1925 sz. **Igazolatlan mulasztások büntetése.** Ismételen emeltek panasz az iránt, hogy az egyes iskolaigazgatóságok nem nyerne értesítést arról, hogy az igazolatlan mulasztók szülőivel szemben a főrvényben előírt bírságolások fényleg fogatosították-e? Miután így a tankötelezettség végrehajtása szabályszerűen nem véhető keresztül s ekként az isk. igazgatóságok és tanítók felkészítés munkája eredménye nem vezet, felhívom az isk. igazgatóságkat, hogy amennyiben az igazolatlan kímuloit tan kötelesek szülőinek meg bírságolásáról rendes időben értesítést nem nyerne, erről nekem nyomban tegyenek kimerítő jelentést, hogy ekként a bajok orvoslása iránt intézkedhesem.

1211—1925. **Tanítói Nevelő ügye.** A Pécségházmegyét Róm. Káth. Tanítóegyesület közgyűlései határozata alapján a Tanítói Nevelő az egyesület kiadásában megjelent. A cél az volt, hogy legalább minden egyes iskola rendelkezzeik a nevelőtar s ez a tanítói könyvtárban nyerjen elhelyezést. Ez ideig azonban nem minden iskola rendel meg még a nevelőtar. Ép ezért kívánatos, hogy mindazon iskolák részére, ohonnan még rendelés egyáltalán nem érkezett be, egy példány a tanítói könyvtár részére megszerzeik. Megrendelhető a Pécségházmegyéről. Rh. Tanítóegyesület pénztárosánál, Pécs

A Körök élete.

Beszámolás a Körök őszi gyűléseiről.

Közl.: az egyesületi titkár.

A pécsi esp. kör Gyulay Józsefet 40 éves tanítói jubileuma alkalmából Tanítótaras ezüst babérkoszorúval lepték meg. Zábort Alajos püspökigodai kántortanító gyakorlati előadást tartott növenkedőjei. Magyarország összefoglaló földrajzai címen. Tanítás elismerést vívott ki. Gyulay József „A társadalmi mozgalmak” címen tartott magas színvonalú értekezést. Ugyancsak ezen a gyűlésen Székely Gyulay Hárólyné tartott hivatali értekezést. „A szemléletes szerepe az l. osztály szamtantánításánál” címen. A harmadik előadó Kaut Ferenc volt, aki „A család és az iskola” címen tartott magvas előadást. Kár, hogy lapunk kis terjedelme miatt az értekezést egyes szempontjai bővebben nem magyarázhatjuk, pedig mennyi tudás és szorgalom, mennyi gyakorlati pedagógia szármekik le ilyen értekezés meggyökösített tanítás után az értékes hozzászólások által. Ezen a gyűlésen Kálóczy Mihály tartott még gyakorlati tanítást.

Kápolna-utca 4. sz. Egy pld. ára 18.000 K. portó nélkül. Utánvetéles szállással 26000 korona, a pénz előleges beküldése mellett 30.000 K. amikor is mint nyomtatvány lesz megküldve. Amennyiben csomagként leendő feladást kéri a megrendelőt, ez esetben 24000 K.

A kisebbségi tanítási nyelvű iskolák nevelése és örendje. 1407—1925. sz. Tekintettel, hogy jelen számban az örendre megfelelő elkészítése céljából minták közöltek, a tantervek és örendek beküldésének határidejét december 31-ig meghosszabbított, hogy ezáltal alkalmat adhassak érdekelt tanítóknak arra, hogy a mennyiben örendjeiket még nem készítették volna el, ezt megfelelő módon elkészíthessék.

Hivatalos ügyek intézése. 1794—1925. Ismételen előfordult, hogy a hivatalos által illetékesek előterjesztése alapján a világi hatóságokhoz intézendes ügyek állt ügyek ellátásáról csak az érdekelt iskolázásúknak nyerne értesítést s így ez ügyek ellátásáról rendes időben tudomást nem szerke. Ez okból a világi hatóságokat ímetelen képtelen voltam az ügyek ellátására felkérni. Ennek ellenzése érdekében felhívom az iskolázást elnököseket, hogy amennyiben hivatalos közvetítéssel ellátást ügyekről értesítést nyerne, erről hivatalonknak is nyomban tegyenek jelentést.

A márkahéméndi kör gyűlésén Hesz János mint tanítást tartott a mondati főrészeiről. A száza s József nagy vonásokban tudását nyújtja az új tanterv techniká felosztásának s különösen a beszéd értelm gyakorlatok anyagának kibővítését tárgyolja. Hesz Béla a legújabb miniszteri és püspöki rendeletek összefoglaló ismertetése és végrehajtása körül előjárások címen tartott értekezést. Részletesebben szolt a kisebbségi nyelvű iskolákban való oktatás szabályozásáról, az iskolai mulasztások körül előjárásról, az ifjúság és tanítói könyvtárak szervezéséről, a nyugdíjilleték megállapításáról.

A simonfornyai kör főbb évi szünet után jött újból össze. Nagy szeretettel emlékezik meg az elhalt Kind Vilmosról, aki úgy az iskolában, mint az iskolán kívül oly szép munkásságot fejtett ki, hogy nemcsak közönsége nem fogja felejteli, de halálától az egész tanítóegyesület is, melynek igazgatóság tagja volt, súlyos veszteség érte. Pál István „A hittan tanítása a népiskolában” címen értekezése emelte a közgyűlés színvonalát. Mayer József írredenta mintaleckét olvasott fel. Csereit István plebános azon

HIREK.

Hová hűldjék a káth. iskolának szánt bezárthatókat? Lapunk szerkesztésével az elnökök telgelenen M a g y a r Sándor, egghm, segédintélléllőelő, egyesület főpénztárosunkat blata meg. A lapnak szánt kérésről tehát az ő címére (Pecs, Képtalan-u. 4.) küldendő.

Figyelmeztetés. A 95.000/1924. sz. vkm. rendelet (az ő Hivatalos Közlöny 1924. évi 23. számú tanítók Lapja 1924. évi 37—38. számú) értelmében a nem állami iskolák fentartói nov. 15-ig tartoznak a tanárolk és tanítórolk a nyugdíjintézt részére elkészítendő bejelentést a kir. tanfelügyelőséghez beletjeszeni. A mulasztó iskolafentartói az évi nyugdíjáróluk 10%/-át kitévő pénzbírsággal sújtandó, miert is amennyiben ez még nem történt volna meg, szabadon forgó bejelentést az illetékes kir. tanfelügyelő-séghez nyomban beküldendő.

Tanítói lakbérpótléka. A simonfornyai esp. tanítói kör évi szept. 30-ának tartott gyűlésén hozott azon indítványt vonatkozólag, hogy oy helyeken, ahol a tanítónak nincs még a törvényszerű lakása (pl. csak egy szobnya van), ott a lakbér kiizetés teiessek kötelezővé, felhívjuk érdekelt tanítókat figyelmét, hogy amennyiben a törvényszerűen előírt természetben lakás nincs meg, a hianyzó szoba, könyha s ib. pótlással lakbérpótléka igényk van. Ezt a lakbérpótlékok kérék az iskolázástól s amennyiben nem hoznának kedvező hárározatot, a határozat ellen az egyházmegyey főtanfűügyelőség útján éjének felbevezéssel a t. egyházmegyey hatósághoz. A tanítóknak vagy természetben lakása, vagy péig az állam által az állami tisztviselők részére megállapított lakbérre van igényk. Amennyiben tehát természetben lakasuk nem teljes, a hianyzó helyey lakbérpótlékokat kérni joggallak.

Nem állami tanítói 15%/-os fizetéselője. Felhívjuk a t. karaisak figyelmét a Nemzetnevelés f. évi nov. 1-én megjelent számára, amelyben a nem állami tanítóok 15%/-os fizetéselőjére névű tájékozódást szerkesztésével az előjárás útján a tanítóok kikérk az állam által ki nem utalt 15%/-os fizetéselőjéről kiutalását az iskolázástól s amennyiben az iskolázásték nem hoznának kedvező határozatot, ezt illető tanítóok felebezkezt meg az egyházmegyey főtanfelügyelőség útján az egyházi főhatóságokhoz, ahol a serelemes határozat ellen bizonyára megfelelő orvosiást fognak nyerni.

Vörös Mihály emlékalap létesítésére országos gyűlés indul meg. A helyigminiszter jun. 28-án kélt rendezett megengedő, hogy néhai Vörös Mihály, volt pécsi püspöki lakbérképző-intézet tanár, felső kereskedelmi iskolai igazgató és a Baranyai egyházmegyey Gazdasági Egyesület éremesített tükára emlékének méltó megörökítésére egész

indítványát, hogy a kör kérje az Elm. hatóságok annak elrendelésére, hogy ott, ahol az igazgatótanító tényleg igazgatói teendőket végez, az iskolafentartó köteles legyen igazgatói tiszteletdíjat adni, egyhangúlag elfogadják a gyűlés. Elfogadták még azt, hogy az Elm. hatóság hasson oda, hogy a „genfi segelet” teljes összegben utolja kormány a nem állami tanítóknak is.

Tárgyalták, hogy a tanító és kántor javadalmak az államsegelet szempontból vaszállásoknak szent. Egyenlő elbánást kernek az állami tanítókkal a nyugdíjra fizetendő havi 3 koronát illetőleg. Szerelmek tartják, hogy az állami tanítóok hadi pótdíjat haphat, a felevezetektől ettől is eslesek. Tovább a vasuti igazolányt a felekezeti tanító családtagjaira is kérék kiterjesztani.

A bonyhádi kör gyűlésen Stroomayér János, bonyhádi tanító tartott mintaleckét a szabadkői rajzból. Szentiványi József, szekesi plebános szabadelőadást tartott a liturgikus énekekéről, melynek kifejtése saepséglet, raturatóról az egyházi szertartások alkalmából így a pap, mint a kántor csak alkalmilag is lehet, a németülk kántorok figyelmébe ajánlja. Mohr Ceclie Sztingerberger” hatalmas egyházi kántorkönyvet. Etch er János, nagymányoki kántortanító szent jövőadást tartott „Magyarország integrálása hogyan tartható ebben a tanulóketekben az egyes tárgyak keretében, tekintettel az új tantervre” címen. Uhl Emília, szalkai tanítóónó „A gyermek családhoz készségének felhasználása a tanítás keretében” c. tért előadása fel. Tárgyalták még, hogy az új óravandóba a helyl szikonyoknak megfelelőleg az a) b) és c) típusú iskolákra névze, az egyes tantervgyűlék hang óra vendő fel; ennek kidolgozására egy bizottságot küldtek ki. (B. bizottság munkáját lapunk más helyen, teljes egészében hoztuk. Szerk.)

Helylegizetés. Lapunk mulkiori (nov. 1.) számba sajnálatos tevedés csúszoit be. A gördrei esp. kerület gyűléséről szólvu u. l. azt írta, hogy arról a togonak sajnós 57%/-a hianyzott. A kör részéről történt figyelmeltetés alapján újból elolvasom a jegyzőkönyvet és azt találtam, hogy nem a gyűléséről, hanem a kör által július 2-án rendezett másoros estélyről hianyzott a tagok 57%/-a, miert is a gördrei esp. kerület tanító körére névze sértő tudóástást íly értelemben igazoltam ki. — Szerkesztő.

Elemi iskolai értesítők kapcsolat a Haladás nyomda rt.-nál darabonként 5000 kor. árban.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSI ÉVI HAVI KÖZLÖNY. — A PÉCEGYHÁZMEGYEI TANHTÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Égész évre: 40 pengó. Egy száma ára: 15 pengó.	Küldetésjuttatás: A „PÉCEGYHÁZMEGYEI RÓM. KATH. TANÍTÓ-EGYESÜLET” felőlés szerkesztője: SZAMPL PÁL igazgató tanár.	Szerkesztőség: Pécs, Papnövelde-u. 2., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és a tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR egyesületi pénztárosa ur címeire Pécs, Szécseny-utca 3. szám alá küldendők.
--	---	--

Szent László király élete. *Karácsonyi János dr.* Azt, akiről a magyar népköltés már négy század óta énekelnek, azt, akit képzőművészek már a XIV. század óta a magyar dalias alakjában élénk állítani légyeztek, bizonyos tekintetben más oldalról mutatja e műben dr. Karácsonyi János, Szent István és Szent Gelér életéről. A régi körül inkább csak a szentet és dalias hőst magasztalták benne. Karácsonyi megismerteti őt úgy is, mint alkotmányos királyt, mint Magyarország gyarapodó, mint a magyarok lelez királyát, mint eszládánjak ottal-mért annyit szenvedett embert. Epen Magyarország szétbarabálása idején kell ismerünk azt a nagy hőst, aki ha kellett, élete kockáira vetésével, ha kellett, okos közbe lépéssel és békétlenséssel 18 éven át egyesítette a magyar hazáját védelmében és felvirágoztatásában.

Bevezetés a vallás tudományában. *Dr. Kúthár Flóris* Újában a lelkiismeret érdeklődésnek kitűnőden a vallásos lélek került a homlokterébe. A hívő és hitetlen tudomány versenyez egymással a vallásos élmények magyarzatában. Dr. Kúthár műve széles tudományosan alapon igazítja el a vallásos élményeknek elemi és fejlett fokán azokat, alkik a vallásos léleket meg akarják ismerni. Bevezet a tudományág forrásaihoz, mögözésük elemi a vallásos alapléteimébe, részletesen foglalkozik a szentségével, misztikával, a vallásosság kialakulásával. Mindent feltár a problémákért és a nézetek ütésözvényében a keresztény bölcselet biztos cíveivel kalauzol. Felvázol a vallásos élmény gyökereit, rámutat a vallásos fejlődés útjára. A pap, a nevelő, a lelki élet vezetője, a hívő, a kivált közönség, a vallásalkotók és nézők — érdekes és hasznos könyvet nyer benne, a szakudós pedig rövid, világos összefoglalást a modern tudományban.

IRODALOM.

Szent István könyvek. A nagy népszerűségnek örvendő Szent István király sorozatának mostánban jelent meg a 92—41. terjedő száma. Ez az új sorozat ismét bizonygatott lesz arról, hogy a Szent István Sírulat és a könyvsorozatának szerkesztő-bizottsága valósgos kulturmissziót teljesít. Mert ezen az újabb sorozaton is megvárak az a gondolat, az a hirtetés, hogy a modern tudományokat szőző jutassa, hogy az a kátholikus közönségnek mondjon a legújabb tudományos kérdésekről a tájékozódni.

Szent Agoston, a levélíró. *Dalozó József.* Ennek a kötetnek szerzője kétfős célt tűzött maga elé: olvasson egy nagy személyeshez kívánó közéleti vinni s egy tisztozatos kort kívánó a modern történetudomány eszközeivel megvilágítani. A kötet első harmada Szent Agoston Leveleskönyvéről ad általános tájékoztatást, de behatóan tanulja a könyv további kötetekben részben közzétett, gondosan kiválasztott Agoston-levelezését is. Egy megvilágító, a kötetben a tudományos világot tárja fel a kis könyv olvasói előtt: a meg mindig oly talányos IV. és V. század. Nagy politikai és társadalmi, erkölcsi és művelődési mozgalmak áramának szerte ebben a világban, amelyből kiemelkedik a diadalmas nyugati kátholikus világ.

Szent Jeromos élete. *Babura László dr.* A könyv sorában nemcsak a nagy egyházatyának dicse a könyv támad fel, hanem kort is, amelyben élt. Elvezet Rómába, a pogányság kéiből kiszabaduló s a Krisztus-utat szes-badságba felemelkedő Rómába s élénk színekkel eszteti azt a csodálat metamorfózis, melyet ép Jeromos idézett elő apostoli munkájával a lelkek világában. Megmutatja az erkölcsi romlást a haladó pogányságban és a tavasi virágbanfakadást az evangéliumi magvetés nyomában. Épüléssel és gyönyörködéssel járjuk az ő virágok-kerület, az avarni kolostort, melyet élénk nemes hajlást ápitántál Betlehembe, hogy ott még csodálatosabb vegetációt teremten s lelkeiben. Azután bejárjuk — mondhatni — az akkor ismert világot le egészen az afrikai sivatok remetének bálantatos országára. A nagy út után végre betérünk a betlehemi kolostorokba. Micsoda friss, csodás, élénk letevényes közélet! Mily társas és áldásos élet folyik e kolostorokban! Szerző belvilágit a betlehemi remetének szellemi műhelyébe is és sok szemelvényen illusztrálja a nagy egyházatyá tudományos munkásságát csak úgy, mint sok-sok kidelmet az evangéliumi igazság érdekében.

„Haladás”-nyomda Részvénytársaság, Pécs, Király-ú. és Mór-ú. sark.

Bekecszöttő.

Avtetem a *Katholikus Iskola* szerkesztésért. Es midőn megkezdtem a munkáit, Isten velem, köszönöm a pécsi egyházmegye kátholikus tanítószágit.

Kezemb veszem in ez a tíz éves derde lapot, hogy belde gyarjunk meg, formáljam ki egy vidéki kátholikus tanítói lapnak lelkeiben elő ideálját.

Milyen ez az ideál? — Egy lap, mely az egyházmegye legelőgudogtobb és legelnyagotobb talu-jába is belevisezi az egész országot, sőt az egész világot átölelő kátholikus nevelő-oktatás vékerim-pesét. Egy lap, melynek olvasása az egyházmegye minden kátholikus tanítóját bele akarja venni abba az áramlatba, amely a keresztény nemzeti kultúra építeléséhez herd egy-egy kavicsot. Egy lap, amely elő pedagógiai küzdelmöt, nemes szociális kapcsolót akar teremteni a keresztény Magyarország alapján dolgozó munkások között.

Kis nemzetnek vagyunk fia, olyan nemzetek, amelyet meggyötörtek, megaláztak, amelynek halotti torára készülődnek. Lerongyolódunk, mert kirabol-tak bennünket. A tudatlan, gonosz kéz tollát vet a kezébe és így gyáva tollnállással kiforgatott bennün-kek ezeréves történelmi tradícióinkból, földrajzi ke-reteinkből s a tájélti elarolt vasból bílenséket kovacsolt testinkre. Csak egyet nem tudott olvasni: nemzeti kultúránkat. Kulturánk most is tulválgát szikre szabot határainkon s borzallónan bánja a trionni sötétségben lesekoldó bálkáni szomszédaink valond szemét. Ha tehát újra nagyok, újra erősek akarunk lenni, ott kell kezdenünk a harcot, ahol erősek va-gyunk: kulturánknál. **Egységges keresztény nemzeti kultránk** kell teremtenünk. Ennek a kulturánknak pedig tí rakjátok le az alapját, kedves tanítótestvéreim! Ebben az alapozó munkában akar segítségét nyujtani ez a lap. Tárjáljatok akar minden kérdést, minden mozgalmat és reformtervet, amely a keresztény nemzeti kultúra erősödését szolgálja. Foglalkozni kíván a világot mozgó nagy kérdéssel: a szociáliz-mussal, mert előltünk, akik lelkeket akarunk nevelni, nem lehetnek indifferentek az emberek lelki világában érjedő problémák. Figyelemmel akarja kísérni azokat az áramlatokat és mozgalmakat, amelyek a mi becsületese örökevényeink elé gátáltak épí-tenek. Foglalkozni kíván az egyes esperesi körök és az egész egyesületi munkájával. Ezek mellett meg fog emlekezni az egyházmegyei tanítószágit személyi változásairól, örömeiről, bajjairól, gyászairól.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Édigi munkatársaimtól itt is búcsút veszek. Közösnöm szives támogatásukat s kérem, hogy a lap és az ügy iránti szeretetüket továbbra is tartsák fenn. Mi jönnék! — **B. A. Kesztyű.** Cikkeit, műveit s zámbarcát nem fert be, átadom az új szerkesztésnek. — **B. I. Hörtörök.** Cikkeit szintén átadom az új szerkesztésnek. A kívánt helyreigazítást készséggel hozom, mert a jvkét tisztelet váhalogy rosszul olvasom. Üdv.

Mindezt beleszerintni egy négy oldalas havi folyóirat keretei közé nagyon nehéz feladat, de hiszem, hogy sikerülni fog, csak kerülni kell az úresz bűzöket, a hosszú lére eresztést, a mar ismert dolgokon való kérdőzést. *Ízért rövidség, tömörség és homolyság* lesz a *Katholikus Iskola* jelszava. *Szelleme kátholikus, magyar; hangja bátor és nyílt, magyar szízesügetadással.*

A lapot két erő fogja mozgatni: Az egyik az enyém! Es ez lelkesedésből, a *kátholikus tanítószágit magyarországi iudatásának tudatából; a kátholikus új hitösség jöudatataiból, erejébe és homolyságából vetni hitenbeli hűdöt.* A másik erő *munkatársaim fogják a lapba önteni* Ez az erő sokkal nagyobb lesz, mint az enyém, mert munkatársaim megdők. — hiszem — az egész egyházmegye kátholikus tanítószágit s belefőni a lapba a felhalmozott energiák hatalmas tömegét.

Mielőtt tehát utánk búcsútanám szerény kis lapunkat, kérem az egyházmegye tanítószágit, álljon mellem és támogatson nehéz munkámban. Támogasson, mert csak *jöt és a jöt jól akarom.* Támogasson, mert hiszem *amit és a lap akar, amit hírdet, abban kell, hogy egyek legyünk:* mindnyájan. Támogasson, hogy lehessen és legyen is ez a lap a pécsi egyházmegye kátholikus tanítószágitának *tehnélésébe organuma, hűtésébe támaszkodón bátor védelmére és hatalmas igaz barátja.* Támogasson, mert támogatása nélkül hiába minden lelkesedés, munkakedv, tudás és áldozat.

Es most Isten nevében utjára búcsútanom szerény kis lapunkat! Fogadják olyan szeretettel, amely szeretettel én elindított!

Pécs, november 30.

Számpl Pál.

Gárdonyi.

Csodálatos, de a legszebb út volt az ő útja: az elején egy kicsiny falu igénytelenül szerény tanítója, a végén az egész nemzeli tanítóestere. Az ő útja is úgy kezdődött, mint mindnyájunké. Az ő labái is, nem egyszer vérezték meg a küzdés és csatlódás éles köveit; őt is égetté kelének szomszágja; ő is látta a fellel kapaszoktól őt szakadékat. Es mégis